

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER BİLİM DALI

73965

**YABANCI UYRUKLU VE TÜRK ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNE AİT SORUNLARIN BAZI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

DOKTORA TEZİ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hasan BACANLI

T. 73965

Hazırlayan
Leyla ESENTÜRK-ERCAN

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM
DOKÜMANTASYON

ANKARA-1998

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Leyla Esentürk-Ercan'a ait "Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerine Ait Sorunların Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Oya G. Ersever

Başkan : Prof. Dr. Oya G. ERSEVER.....

Hasan

Üye : Doç. Dr. Hasan BACANLI.....

Ziya Selçuk

Üye : Doç. Dr. Ziya SELÇUK.....

ÖZET

Bu araştırmada, önce yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin problemleri karşılaştırılmış, daha sonra da, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemlerine etki eden bazı değişkenler incelenmiştir.

Çalışmada öncelikle yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin problemleri, genel olarak ve problem alanlarına göre karşılaştırılmış; daha sonra da, öğrencilerin problemleri bazı değişkenlere göre karşılaştırılarak incelenmiştir. Bu değişkenler cinsiyet, yaş, annenin ve babanın eğitim düzeyi, ailenin gelir düzeyi, sınıf düzeyi, akademik başarı düzeyi, fakülte düzeyi ve yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimleridir.

Çalışmada bir de, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemlerine etki eden bazı değişkenler incelenmiştir. Bu değişkenler vatandaşı olduğu ülke, devam ettiği üniversite, Türkiye'ye geliş yılı, türkiye'de nerede kaldığı, Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumu, Türkçe'yi kullanma derecesi, Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumu ve ülkesine gidiş sıklığıdır.

Araştırmanın örneklemini 1996-1997 öğretim yılında Ankara, Başkent, Bilkent, Gazi, Hacettepe Üniversiteleri ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi ile Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde öğrenim gören 624 yabancı uyruklu üniversite öğrencisi ile karşılaştırma

grubu olarak seçilen 626 Türk öğrenci olmak üzere toplam 1250 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada öğrencilerin problemleri "Problem Tarama Envanteri" ile öğrencilerin niteliklerine ilişkin bilgiler ise "Kişisel-Bilgi Formu" ile elde edilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde "Varyans Analizi" tekniği, t ve Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir;

1. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin sorunlarının öncelikle okul yaşamı ile ilgili olduğu ve bu alanı benlik ve iç yaşam, aile yaşamı, gelecek yaşamı, sağlık ve beden gelişimi ve arkadaşlık yaşamı ile ilgili sorunların izlediği ortaya çıkmıştır.

2. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problem envanterinin tümünden ve alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları, Türk öğrencilerin aynı envantere ait puanlarının ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk öğrencilerden daha fazla sorunları olduğu ortaya çıkmıştır.

3. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin sorunlarının; cinsiyet, annenin ve babanın eğitim düzeyi gibi değişkenlerden etkilendiği; yaş, ailenin gelir düzeyi, sınıf düzeyi, akademik ba-

şarı düzeyi, öğrenim gördüğü fakülte ve yerleşim birimi gibi değişkenlerden ise etkilenmediği ortaya çıkmıştır.

4. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarının öğrenim gördükleri üniversite, Türkiye'ye geliş yılı, Türkiye'de kalınan yer ve ülkesine gidiş sıklığı gibi değişkenlerden etkilendiği, vatandaş olduğu ülke, Türkçe'yi kullanma derecesi, Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumu ve Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumu gibi değişkenlerden ise etkilenmediği ortaya çıkmıştır.

SUMMARY

In this research, first of all, the problems of international students and Turkish University students have been compared and later on some variables which influence the problems of international university students have been studied.

In the research, to begin with, the problems of foreign university students and Turkish university students have been generally compared in accordance with the problem areas, and after this, student problems have been researched by comparing them with the following variables: sex, age, education, the educational level of parents', income level of the parents, level of class, level of academic success, and the level of settlements where they have spent most of their lives.

In addition, in this research, the following variables which influence the foreign student problems are being analyzed: the country of citizenship, the university they have attended, the year of their coming to Turkey, their place of settlement in Turkey, the case of their attendance of the courses for the prep classes, the efficiency level of their control on Turkish, to be happy in living in Turkey, and the frequency of going to his own country.

The exemplification of the research consists of 1250 students in total. Among these there are 624 foreign students from the Gülhane Military Medical Academy, from the Middle East Technical

University, from the Hacettepe University, from the Gazi University, from the Bilkent University, from the başkent University, and from the Ankara University in the 1996-97 term, and 626 Turkish students for a group of comparison.

In this research the problems of the students have been obtained from the Problem Checklist and the information related to the qualifications of the students has been gathered by way of a questionnaire. In the statistical analysis of the obtained information for this research variance analysis-ANOVA technique, the T-test and Scheffe test are being utilized.

The discoveries made available in this research can be summarized as follows:

1. It has been discovered that the problems of foreign students are primarily related to school life, the problems of inner life, family life, future life development of health and body, and interpersonal relations.

2. From the total number of the problem inventory of foreign university students, the averages of the points they got from the lower scales are meaningfully higher than the average of the points of the Turkish students who belong to the same inventory. Furthermore, it has been revealed that foreign students have more problems than Turkish students.

3. It has been discovered that the problems of foreign and Turkish university students have been influenced by the variables such as sex, the educational level of the parents; on the other hand, it has also become clear that the same students haven't been affected by the variables such as age, the level of the family, income, the level of their social status, the level of their academic achievement, the campus where they live.

4. It has been discovered that the foreign students are influenced by the university they attend, year of their entry into Turkey, the place of settlement in Turkey, and the frequency of visiting home country. But they are not influenced from such variables as the citizenship of his own country, the efficiency in using the Turkish language, the case attending the Turkish prep courses, and being happy in living in Turkey.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	i
SUMMARY	iv
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar.....	xiv
ÖNSÖZ.....	xxi

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
Problem.....	8
Alt Problemler	8
Denenceler	11
Sayıtlılar	14
Sınırlılıklar	14
Tanımlar	15
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	15

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	17
Öğrenci Sorunları İle İlgili Kuramsal Açıklamalar.....	17
Öğrenci Sorunları İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araş- tirmalar.....	28

Yabancı Uyruklu Öğrenci Sorunları İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	31
Öğrenci Sorunları İle İlgili Ülkemizde Yapılan Araştırmalar	51
Yabancı Uyruklu Öğrenci Sorunları İle İlgili Ülkemizde Yapılan Araştırmalar	65

BÖLÜM III

YÖNTEM	69
Evren	69
Örneklem	69
Veri Toplama Araçları	73
I. Problem Tarama Envanteri	73
Problem Tarama Envanterinin Güncelleştirilmesi	74
Problem Tarama Envanterinin Ön Denemesi.....	76
Problem Tarama Envanterinin Geçerlik Çalışması	79
Problem Tarama Envanterinin Güvenirlik Çalışması	81
Problem Tarama Envanterinin Puanlanması.....	81
II. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu	82
Verilerin Toplanması	83
Verilerin İstatistiksel Analizi	84

BÖLÜM IV

BULGULAR.....86

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Problem Tarama Enanterinin Tümüne ve Alt Ölçekle-
rine İlişkin Problemleri86

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Problemlerinin Bazı Ortak Değişkenlere Göre Karşı-
laştırılması90

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Cinsiyetlerine Göre Problemleri.....90

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Yaşlarına Göre Problemleri.....93

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Problemleri.....95

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Problemleri.....98

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Problemleri..... 101

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Sınıf Düzeylerine Göre Problemleri..... 104

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Akademik Başarı Düzeylerine Göre
Problemleri 107

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Fakülte Düzeylerine Göre Problemleri 109

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri- nin Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Birimlerine Göre Problemleri.....	113
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Problemle- rini Etkileyen Bazı Değişkenler	116
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Vatan- daşı Oldukları Ülkeye Göre Problemleri.....	117
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam Ettikleri Üniversiteye Göre Problemleri.....	119
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türki- ye'ye Geliş Yılına Göre Problemleri	122
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türki- ye'de Kaldıkları Yere Göre Problemleri.....	125
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türk- çe'yi Kullanma Derecelerine Göre Problemleri	128
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe Hazırlık Kurslarına Katılma Durumuna Göre Problemleri	130
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türki- ye'de Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna Göre Problemleri.....	132
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Ülkele- rine Gidiş Sıklıklarına Göre Problemleri	134

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM 137

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Problem Tarama Envanterinin Tümüne ve Alt Ölçek-
lerine İlişkin Problemleri..... 137

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Problemlerinin Bazı Ortak Değişkenlere Göre Karşı-
laştırılması 140

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Cinsiyetlerine Göre Problemleri..... 141

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Yaşlarına Göre Problemleri..... 143

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Problemleri..... 144

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Problemleri..... 145

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Problemleri..... 146

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Sınıf Düzeylerine Göre Problemleri..... 147

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Akademik Başarı Düzeylerine Göre
Problemleri 149

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri-
nin Fakülte Düzeylerine Göre Problemleri 150

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencileri- nin Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Birimlerine Göre Problemleri.....	152
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Problemle- rini Etkileyen Bazı Değişkenler	153
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Vatan- daşı Oldukları Ülkeye Göre Problemleri.....	153
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam Ettikleri Üniversiteye Göre Problemleri.....	155
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türki- ye'ye Geliş yıllarıa Göre Problemleri.....	156
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türki- ye'de Kaldıkları Yere Göre Problemleri	158
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türk- çe'yi Kullanma Derecelerine Göre Problemleri	159
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe Hazırlık Kurslarına Katılma Durumuna Göre Problemleri	161
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türki- ye'de Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna Göre Problemleri.....	163
Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Ülkele- rine Gidiş Sıklıklarına Göre Problemleri	165

BÖLÜM VI

VARGI VE ÖNERİLER	167
Öneriler.....	167
KAYNAKÇA	180
EKLER.....	198
EK-1. Problem Tarama Envanteri Y-Formu.....	199
EK-2. Problem Tarama Envanteri Cevap Kağıdı	206
EK-3. A- Formu Yabancı Uyruklu Öğrenciler Kişisel- Bilgi Formu	207
B- Formu Türk Öğrenciler Kişisel Bilgi Formu	210
EK-4. Öğrencilerin Problemlerini Belirleme Anketi (Öğrenci Formu)	212
EK-5. Öğrencilerin Problemlerini Belirleme Anketi (Uzman Formu)	214

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
1. Araştırma Kapsamına Alınan Yabancı Uyruklu ve Türk Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sayısal Dağılımı	70
2. Araştırma Kapsamına Alınan Yabancı Uyruklu ve Türk Öğrencilerin Üniversitelere Göre Sayısal Dağılımı	71
3. Araştırma Kapsamına Alınan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ülkelerine Göre Sayısal Dağılımı	72
4. Problem Tarama Envanterini Oluşturan Problem Alanları ve Problem Maddelerinin Bu Alanlara Dağılımı	77
5. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinin Tümünden ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değerleri	87
6. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların Ortamaları, Standart Sapmaları	91
7. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Problem Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi	91
8. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yaşlarına Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları	93

9. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yaşlarına Göre Problem Tarama Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi	94
10. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları.....	96
11. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Problem Tarama Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi	96
12. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları.....	99
13. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Problem Tarama Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi	99
14. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları.....	101
15. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Problem Tarama Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi	102
16. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları.....	104

17. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Sınıf Düzeylerine Göre Problem Tarama Envanteri
Puanlarına İlişkin Varyans Analizi 105
18. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Akademik Başarı Düzeylerine Göre Sayısal
Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden
Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart
Sapmaları 107
19. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Akademik Başarı Düzeylerine Göre Problem
Tarama Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans
Analizi 108
20. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Fakülte Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve
Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların
Ortalamaları, Standart Sapmaları..... 110
21. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Fakülte Düzeylerine Göre Problem Tarama
Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi 111
22. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Yerleşim Birimlerine Göre sayısal Dağılımı ve
Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların
Ortalamaları, Standart Sapmaları..... 114
23. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Yerleşim Birimlerine Göre Problem Tarama
Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi 114

24. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
 Vatandaşı Oldukları Ülkeye Göre Sayısal Dağılımı
 ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları
 Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları..... 117
25. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
 Vatandaşı Oldukları Ülkeye Göre Problem Tarama
 Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi 118
26. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam
 Ettikleri Üniversiteye Göre Sayısal Dağılımı ve
 Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların
 Ortalamaları, Standart Sapmaları..... 120
27. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam
 Ettikleri Üniversiteye Göre Problem Tarama
 Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi 120
28. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam
 Ettikleri Üniversiteye Göre Problem Tarama
 Envanteri Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları 121
29. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
 Türkiye'ye Geliş Yılına Göre Sayısal Dağılımı ve
 Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların
 Ortamaları, Standart Sapmaları 123
30. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
 Türkiye'ye Geliş Yılına Göre Problem Tarama
 Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi 123
31. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
 Türkiye'ye Geliş Yılına Göre Problem Tarama
 Envanteri Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları 124

32. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
Türkiye'de Kaldıkları Yere Göre Sayısal Dağılımı ve
Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların
Ortalamaları, Standart Sapmaları..... 126
33. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
Türkiye'de Kaldıkları Yere Göre Problem Tarama
Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi 126
34. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
Türkiye'de Kalınan Yere Göre Problem Tarama
Envanteri Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları 127
35. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
Türkçe'yi Kullanma Derecelerine Göre Sayısal
Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden
Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart
Sapmaları 129
36. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
Türkçe'yi Kullanma Derecelerine Göre Problem
Tarama Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans
Analizi..... 129
37. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe
Hazırlık Kurslarına Katılma Durumuna Göre
Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden
Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart
Sapmaları ve t Değeri 131
38. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
Türkiye'de Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna
Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama
Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları,
Standart Sapmaları ve t Değeri..... 133

39. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
Ülkelerine Gidiş Sıklıklarına Göre Sayısal Dağılımı
ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları
Puanların Ortalamaları Standart Sapmaları..... 134
40. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
Ülkelerine Gidiş Sıklıklarına Göre Problem Tarama
Envanteri Puanlarına İlişkin Varyans Analizi 135
41. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin
Ülkelerine Gidiş Sıklıklarına Göre Problem
Envanteri Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları 136

ÖNSÖZ

Üniversite öğrencilerinin kendilerini daha iyi tanıyıp gerçekleştirerek sağlıklı bir kişilik yapısı oluşturmaları ve içinde bulundukları ortamda uyumlu bir yaşam sürdürebilmelerini sağlamada Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin önemi büyüktür. Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin yabancı uyruklu öğrencilerin devam ettiği üniversitelerde etkili bir biçimde örgütlenebilmesi ve yürütülebilmesi, büyük ölçüde bu öğrencilerin ihtiyaç ve problemlerinin belirlenmesine bağlıdır. Bu nedenle eldeki araştırmada yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin sorunları karşılaştırılarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırma birçok kişinin katkıları ile gerçekleştirilmiştir. Burada bu kişilere teşekkürlerimi sunmak isterim.

Başta bu araştırmanın planlanması ve gerçekleştirilmesinde değerli öneri ve katkılarıyla her türlü ilgi ve bilimsel yardımını gördüğüm, her zaman olduğu gibi bu çalışmamda da teşvik, yardım, destek ve alakalarını esirgemeyen, kendileriyle çalışmaktan onur duyduğum kıymetli tez danışman hocalarım Doç. Dr. Süleyman Doğan ve Doç. Dr. Hasan Bacanlı'ya sonsuz minnet ve şükranlarımı arz ederim.

Ayrıca, araştırmanın başlangıcında değerli önerileriyle katkıda bulunan bana yol gösteren sayın hocalarım Prof. Dr. Yedigâr Kılıççı'ya, Prof. Dr. Muharrem Kepçeoğlu'na; konuyla ilgili değerli

görüşlerinden yararlandığım sayın Prof. Dr. Ethem Özgüven'e, Prof. Dr. Yıldız Kuzgun'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstatistiksel işlemlerin planlanması ve gerçekleştirilmesinde değerli yardımlarını gördüğüm sayın Yrd. Doç. Dr. Emin Karip'e teşekkür ederim.

Araştırmanın raporlaştırılmasında değerli yardımlarını gördüğüm Vedat Hancı'ya gösterdiği ilgi ve titiz çalışmadan dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde büyük payı bulunan yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin herbirine ayrı ayrı teşekkür ederim.

Tüm çalışmalarında bana destek olan yardımını ve sabrını benden esirgemeyen çok sevdiğim aileme bana gösterdiği ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Mayıs, 1998

Ankara

Leyla ESENTÜRK-ERCAN

BÖLÜM I

GİRİŞ

Gençlik ve gençliğin sorunları, sürekli güncelliğini koruyan ve üzerinde çok konuşulan ve tartışılan konulardan biri olma niteliğini halâ sürdürmektedir. Ancak, yazar ve araştırmacılar gençliğin bulunduğu belirli bir yaş grubu üzerinde tam olarak görüş birliğine varabilmiş değildir. Geçtan (1981)'a göre gençlik dönemini 18 ile 30 yaşları arasında sınırlamak mümkün değil iken, Köknel (1981) "gençlik çağını 10-11 yaşlarında başlatıp 26-27 yaşlarına kadar sürdürenler yanında 15'te başlatıp 23'e kadar sürdürenlerde vardır" demektedir. Köknel bu değişiklikleri gencin içinde yaşadığı toplumun doğal ve kültürel özelliklerine bağlamaktadır. Özoğlu (1985)'na göre ise gençlik, bir gelişim dönemi olarak geçici bir özellik taşır ve bu dönemin süresi, bireye, topluma ve şartlara göre fark göstermektedir.

Birleşmiş Milletler Örgütünün tanımına göre Genç 15 ile 25 yaşları arasında, öğrenim gören, hayatını kazanmak için çalışmayan ve ayrı bir konutu bulunmayan kişidir (Unesco, 1975). Bu tanıma göre genç, cinsel olgunlaşmasını tamamlamış, ancak bağımsızlığını kazanıp erişkinler arasına katılmamış kişidir. Gerçekten gençlik, hem biyolojik ve ruhsal, hem de toplumsal bir kavramdır.

Ülkemizde Devlet Planlama Teşkilatı Beş Yıllık Kalkınma Planlarında gençlik dönemi için 12-24 yaş sınırlarını kullanmayı uygun görmektedir (DPT, 1983). Bu yaş sınırlamaları içinde 12-18 yaş grubu ortaöğrenim gençliğini, 19-24 yaş grubu da yükseköğrenim gençliğini oluşturmaktadır.

Ergenlik sonrasında kimliği biçimlenmeye başlayan genç, insan yaşamının en sağlıklı ve en güçlü dönemini bu çağlarda yaşamaktadır (Günce, 1984). Artık bu çağda genç, yaratıcılığı, yaşadığı zenginliği ve dayanma gücü bakımından hızlı bir gelişim ve geleceğe hazırlık dönemindedir. Yüksek öğretim yıllarına rastlayan bu çağlardaki her gencin yetişkinlik çağına ilişkin davranışları geliştirmeye oldukça başarılı olması; kendisine bir meslek seçmesi ve bu seçilen meslek için gerekli bilgi ve beceri ve tutumları edinmeye çalışması ve gerçekleştirmesi; kişisel bağımsızlığını kazanması; evlilik hakkında gerekli bilgileri edinmesi; evliliğe ve aile kurmaya karşı olumlu tutum kazanması; toplumun sorunlarına karşı çözücü bir tutum takınması; kendisine bir yaşam görüşü geliştirmesi gerekir. Yetişkinliğe geçiş döneminde bulunan gençlerin kendi benliklerine ve kişilerarası ilişkilere gösterdikleri ilgiyi, onların duygusal ve sosyal uyumlarına olumlu niteliklerin kazandırılmasına kanalize etmek mümkündür.

Genç yetişkinlik yılları, ergenlik çağının gelişim görevlerinin pekiştirilerek kimlik duygusunun kararlılık bulduğu bir dönemdir. Yüksek öğrenim gençliğinin zihinsel ve bedensel gelişimi, büyüme ve olgunlaşma yönünden doruk noktasına ulaşmıştır (Erikson, 1968). Kendi akranları içinden seçilerek belli bir yeterlilik düzeyine

ulaşmış bu gençlere ruh sağlığı yönünden sağlanabilecek herhangi bir yardım, onların zihinsel gelişimine daha fazla aktivite kazandıracaktır.

Üniversite, topluma rengini veren ve seçkin beyinlere özgü en güzel nitelikleri geliştiren kurumdur. Bu kurumda yetişmekte ve kendini geleceğe hazırlamakta olan bireyler zeka, yetenek, bilgi ve beceri açısından belli bir düzeye erişmiş gençlerdir. Üniversiteler, gençlerin sahip oldukları nitelikleri daha da ileri götürerek toplumun ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü geliştirmek amacıyla öğrencilere belirli alanlarda bilgi ve beceri vererek onları belirli bir mesleğe ya da geleceğe hazırlamaktadırlar. Bir meslek sahibi olmak için üniversitede okuyan gençler, barınma, yeme-içme, başarılı olma, boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirme, sportif ve kültürel etkinliklerle ruh ve beden sağlığını geliştirme gibi gereksinimler ve sorunlarla başbaşadır.

Üniversite eğitimi, gençlerin sağlıklı birer kimlik geliştirebilme-leri açısından özel bir önem taşımaktadır, çünkü niversite eğitimi gençlerin toplumun etkili birer yesi olarak hayata atılmalarını amaçlayan formal eğitim sürecinin son aşamasını oluşturmaktadır. Bu aşamada kişi, kimlik algısı açısından çok önemli olan bir mesleki formasyon kazanmakta; iki ayağı üzerinde daha sağlam durabilme olanağı kazanmaktadır.

Üniversitelerimizde ğrenim gören gençlerin giderek sorunlarının arttığı bu konuda yapılan araştırmalarda vurgulanmaya çalışılmaktadır (İmamoğlu, 1993).

Ülkemizde üniversite öğrencilerinin problemleriyle ilgili yapılan çeşitli araştırmalarda öğrencilerin sorunlarının önem sırasına göre, okul ve aile, karşıt cinsle ilişki, ekonomik ve kişisel, sağlık problem alanlarında yoğunlaştığı belirtilmektedir (İmamoğlu, 1993).

Gençler, üniversite öğrenimi görmek amacıyla genellikle doğup büyüdüğü bölgeden ayrılmaktadır. Bu da yeni bir çevreye uyum yapma zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Uyum yapma zorunluluğu gençte bazı davranış değişikliklerine neden olabilmektedir. Kendini güvensiz ve yetersiz hisseden, insanların destek ve yönlendirilmesine çok önem veren bağımlı kişilikleri genç, üniversiteye geldiğinde karşılaştığı çeşitli yaşam değişiklikleri, sosyal ve akademik başarı beklentileri ile başetmekte güçlük çekebilmektedir. Bunun yanı sıra, gencin, koruyucu aile ortamından ayrılarak birdenbire büyük şehir ve yurt hayatına geçmesi veya tek başına yapamaması uyumsuzluğa itebilmektedir (Gökay, 1974).

Üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin yaşadıkları şehre ve öğrenim görülen bölüme uyum sağlayamamaları, üniversite öğrenci sayısının artması ve diğer nedenler, kişilerarası ilişkilerin bozulmasında etkili olmaktadır. Bu durum üniversitenin dışındaki yerleşim birimlerinden öğrenim için gelen öğrencileri uyumsuzluğa, iletişim kusurlarına, yalnızlığa ve yabancılığa itmektedir. Bu gençlerin alıştıkları ortamdaki bireylerden farklı değer yargılarına ve inançlara sahip bireylerle karşılaşmaları ve bunlarla baş edememe sonucunda bunalıma düşebilmektedirler. Bunalımdan kurtulma

isteğine rağmen psikolojik yardım alınacak yerlerin ya çok sınırlı ya da denecek kadar az olması veya genç için bu durumun dile getirilme güçlüğü gibi nedenler üniversite öğrencilerini ruhsal yönden sorunlu yapmaktadır (Kılıç, 1987).

Gençler üniversite öğrenimi görmek için doğup büyüdüğüleri yerleri terk etmek durumunda kalabilmektedir. Hatta bazen bu amaç için ülke dışına bile gidilmektedir. Ülkemizden yurt dışına gidenlerin bulunduğu gibi, yurtdışından ülkemize yüksek öğrenim için gelenlerde vardır.

Son yıllarda ülkemizde öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sayısı giderek artmaktadır. 1994-1995 eğitim-öğretim yılında ülkemiz üniversitelerinde yükseköğretim gören yabancı öğrenci sayısı 14.179'dur. Bunların 8157'si Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen öğrencilerdir. Her yıl gelecek olan öğrenci kontenjanı 2922 Sayılı "Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Kanun"la kurulmuş olan Değerlendirme Kurulunda tespit edilmektedir. Türk Cumhuriyetleri dışındaki ülkelerden gelecek öğrenciler için ise Dışişleri Bakanlığı kanalıyla ülkelerin ihtiyaçları saptanarak programlar belirlenmektedir.

Öğrencilerin seçimi, Türk Cumhuriyetlerinde ve Tacikistan'da sınavla, Balkanlarda seçici kurul tarafından, diğer ülkelerde ise Dışişleri Bakanlığı kanalıyla yapılmaktadır.

Türk Cumhuriyetlerinden öğrenci, 1992-1993 ve 1993-1994 eğitim-öğretim yılında seçme ve yerleştirme sınavı yapılarak getirilmiş, ancak, öğrencilerin Türk eğitim kurumlarını iyi tanımamaları nedeniyle yanlış tercih yaptıkları görülmüştür. Daha sonra bu durum dikkate alınarak 1994-1995 ve 1995-1996 eğitim-öğretim yılından itibaren yabancı öğrencilere önce TÖMER'de Türkiye Türkçesi eğitimi verilmesi ve ardından verilen kontenjan ve programlar çerçevesinde Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından özel yerleştirme sınavına katılmaları planlanmıştır.

Yükseköğretim kurulunda 8.12.1995 tarihinde ilgili kuruluşların katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda; Türk Cumhuriyetlerinde önceki yıllarda yapılan seçme sınavı yerine 1996-97 eğitim-öğretim yılından itibaren seçme ve yerleştirme sınavı olarak tek aşamalı bir sınav yapılması ve bir baraj konulması kararlaştırılmıştır (YÖK, 1996).

Ankara'da bugün yüksek öğretim kurumlarında öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin dağılımı şöyledir:

1. Ankara Üniversitesi'nde.....	1062 öğrenci
2. Bilkent Üniversitesi'nde	138 öğrenci
3. Gazi Üniversitesi'nde	1041 öğrenci
4. GATA'da	45 öğrenci
5. Hacettepe Üniversitesi'nde.....	806 öğrenci
6. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde	854 öğrenci
Toplam.....	3946 öğrenci

(1994-1995 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri No: 1995-2)

Yurtdışında yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalar incelendiğinde yabancı öğrencilerin sorunlarına yönelik bir çok araştırmanın yapıldığı ve sözkonusu bu araştırmaların sayısında son yıllarda büyük bir artış olduğu gözlenmektedir. Ülkemizde ise üniversite öğrencilerinin sorunlarını incelemek üzere birçok araştırma yapılırken, henüz bugüne kadar ülkemizde öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarını kapsamlı inceleyen hatta karşılaştırma grubu kullanılarak sorunları araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Ülkemizde öğrenim görmekte olan yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin kuşkusuz bir çok sorunları vardır.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin yurt dışı yaşamının yarattığı baskının altında oldukları gözönünde tutulursa, gençlik çağında Türkiye'ye geldiklerinde sorunlarında artış olması olağandır. Çünkü bu gençler hem içinde bulundukları gelişim dönemine hem de yabancı ortama ve kültüre uyum sağlamada güçlüklerle karşı karşıyadırlar. Gençlik dönemi, kendisine özgü özellik ve sonuçlarıyla oldukça güç bir dönemi kapsamaktadır. Yabancı uyruklu gençler, bu dönemin sorunlarını üniversite öğretimininde beraberinde getirdiği sorunlarla birlikte yaşamaktadırlar.

Görüldüğü gibi, ülkemizde öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sayıları gün geçtikçe artmaktadır. Bugüne kadar bu konuyla ilgili olarak ülkemizde az sayıda araştırmanın yapılmış olması gözönünde bulundurularak bu araştırmada, özel-

likle Ankara'daki üniversitelerde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları Türk üniversite öğrencilerinin sorunları ile karşılaştırılarak ortaya konacaktır.

Problem

Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin sorunları nelerdir ve bu sorunlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Alt Problemler

Araştırma probleminin daha ayrıntılı olarak incelenmesi için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır. Araştırmanın alt problemleri iki grupta toplanmıştır.

1. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunlarının bazı ortak değişkenlere göre karşılaştırılmasına ilişkin alt problemler:

1.0. Yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin sorunları arasında miktar açısından anlamlı bir fark var mıdır?

1.1. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları arasında cinsiyetlerine göre anlamlı farklar var mıdır?

1.2. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları arasında yaşlarına göre anlamlı farklar var mıdır?

1.3. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları arasında, annenin eğitim düzeyine göre anlamlı farklar var mıdır?

1.4. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları arasında babanın eğitim düzeyine göre anlamlı farklar var mıdır?

1.5. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları arasında, ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı farklar var mıdır?

1.6. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları arasında okumakta oldukları sınıfa göre anlamlı farklar var mıdır?

1.7. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları arasında akademik başarı düzeylerine göre anlamlı farklar var mıdır?

1.8. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları arasında öğrencisi oldukları fakülteye göre anlamlı farklar var mıdır?

1.9. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları arasında yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimine göre anlamlı farklar var mıdır?

2. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarının bazı değişkenlere göre incelenmesine ilişkin alt problemler:

2.0. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, vatan-daşı oldukları ülkeye göre fark göstermekte midir?

2.1. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, devam ettikleri üniversiteye göre fark göstermekte midir?

2.2. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'ye geliş yılına göre fark göstermekte midir?

2.3. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'de kaldıkları yere göre fark göstermekte midir?

2.4. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkçe'yi kullanma derecelerine göre fark göstermekte midir?

2.5. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre fark göstermekte midir?

2.6. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre fark göstermekte midir?

2.7. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, ülkelere gidiş sıklıklarına göre fark göstermekte midir?

Denenceler

Araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak aşağıda belirtilen denenceler kurulmuştur.

Araştırmanın denenceleri iki grupta toplanmıştır:

1. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerin sorunlarının bazı ortak değişkenlere göre karşılaştırılmasına ilişkin denenceler:

1.0. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türk öğrencilerin sorunlarından daha fazladır.

1.1. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

1.2. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, yaşlarına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

1.3. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, annenin eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

1.4. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, babanın eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

1.5. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

1.6. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları okumakta oldukları sınıfa göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

1.7. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, akademik başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

1.8. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları öğrencisi oldukları fakülteye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

1.9. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

2. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarının bazı değişkenlere göre incelenmesine ilişkin denenceler:

2.0. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, vatandaşları oldukları ülkeye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

2.1. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, devam ettikleri üniversiteye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

2.2. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'ye geliş yılına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

2.3. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'de kaldıkları yere göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

2.4. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkçe'yi kullanma derecelerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

2.5. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

2.6. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

2.7. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, ülkelere gidiş sıklıklarına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

Sayıtlar

Bu araştırmanın sayıtları aşağıda belirtilmiştir.

1. Problem Tarama Envanterinin yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin sorunlarını ortaya koyabilecek nitelikte ve yeterlilikte bir ölçme aracı olduğu kabul edilmiştir.

2. Araştırma kapsamına alınacak öğrencilerin "Problem Tarama Envanteri" ve "Kişisel Bilgi Formunda" yer alan soruları doğru ve içten bir şekilde yanıtlayacakları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir:

1. Araştırmanın örneklemi, Ankara'daki üniversitelerde öğrenim gören yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencileri ile sınırlıdır.

2. Araştırmanın örneklemi Ankara'daki üniversitelerde öğrenim gören Arnavutluk, Azerbaycan, Bangladeş, Birmanya, Bulgaristan, Çin, Güney Kore, Gürcistan, Hindistan, Irak, İran, Japonya, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC, Makedonya, Özbekistan, Somali, Sudan, Türkmenistan ve Yunanistan'dan gelen yabancı uyruklu öğrenciler ve Türk üniversite öğrencileri ile sınırlıdır. Öğrenci sayısı 15'in altında olan ülkeler burada verilmeyip, Tablo-3'de açıklanmıştır.

3. Araştırmanın örneklemi lisans eğitimi gören üniversite öğrencileri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bu araştırmada geçen bazı kavramlar, aşağıda tanımlandıkları biçimiyle kullanılmıştır.

Gençlik: Üniversitede öğrenim gören 17-24 yaşları arasını kapsayan dönemdir.

Yabancı Uyruklu Öğrenci: Ankara'daki üniversitelerde öğrenim görmekte olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan öğrencilerdir. Yabancı uyruklu öğrenciler Amerika, Avrupa, Asya ve Afrika ülkelerinden gelmektedirler.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın amacı, ülkemize yüksek öğrenim görmek üzere gelen yabancı uyruklu öğrencilerin ihtiyaç ve sorunlarını Türk üniversite öğrencilerinin sorunları ile karşılaştırarak ortaya koymaktadır.

Öğrenci sorunları ile ilgili kaynaklar incelendiğinde, ülkemizde Türk üniversite öğrencilerinin sorunları üzerinde epey bilimsel çalışma yapıldığı görülmektedir. Ancak, ülkemizde öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları üzerinde yapılmış bir bilimsel çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bakımdan eldeki araş-

tırmanın konu ile ilgili bilgi boşluğunu doldurmaya katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin öğrenim görmekte olduğu üniversitelerde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini örgütlerken öncelikle bu öğrencilerin sorun ve ihtiyaçlarının belirlenmesi gerekir. Bu sayede, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerine sunulacak olan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri programlanabilir. Bilindiği gibi, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, bireylerin gelişim ve gerçekleştirim ihtiyaçlarına dönük hizmetler olduğu için kurumdan kuruma farklılık göstermeleri beklenir. O halde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri kurum özellikleri, amaçları ve ortaya çıkan ihtiyaçları doğrultusunda her kurum ve üniversite için ayrı ayrı geliştirilmek ve örgütlenmek durumundadır.

Bu araştırma ile özellikle Türk üniversitelerine devam eden yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarını ortaya koymak ve bu öğrencilere götürülecek psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin neler olacağı hakkında daha güvenilir bilgiler sağlanabileceği umulmaktadır.

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın konusu olan yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin sorunlarına ilişkin bazı kuramsal açıklamalarla, öğrenci sorunlarını ele alan çeşitli araştırmalara değinilmiştir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar yabancı ülkelerde ve ülkemizde yapılan araştırmalar olmak üzere özetler şeklinde sunulmuştur.

Öğrenci Sorunları İle İlgili Kuramsal Açıklamalar

Gençlik, sosyo-kültürel yapısı, güçlü ve sorunsal yönleri, geleceğe yönelik kaygı ve beklentileri ile, üzerinde en çok durulan toplum kesimini oluşturmaktadır. Bu kesim içinde üniversite gençliğinin özel bir yeri vardır.

18-25 yaşlar arası yüksek öğrenim yıllarına rastlamaktadır. Bu döneme günümüzün gelişim psikologları değişik isimler vermektedirler. Kimi bu dönemi gelişmiş toplumlarda "gecikmiş ergenlik" olarak alırken, kimide "genç yetişkinlik" olarak almaktadır (Kılıçcı, 1992).

Keniston (1974) bu döneme "gençlik" adını verirken, bu yaş gençliğini ne çok uyumlu bir grup, ne de çok bunalımlı bir grup

olarak görmektedir ve "gençlik"i ergenlikten yetişkinliğe "geçiş" dönemi olarak kabul etmektedir.

Günümüz toplumları eskiyle karşılaştırıldığında değişerek günümüz insanını bir yandan çatışan değerler ve farklı seçenekler karşısında bırakmakta diğer yandan onu sınırlı iş olanakları karşısında çok yeterli olmaya zorlamaktadır. Bu durumda günümüzün insanı bir yetişkin olabilme yolunda yetişkinlikte oynayacağı her bir rol için, sınırları genişlemiş ilişkileri karmaşıklaşmış bir dünya içinde kendi yolunu kendi bulmaya çalışırken eskiye kıyasla daha fazla zorlanır hale gelmiştir (Kılıçcı, 1992:67).

Çağdaş insanın temel ihtiyaçları ile ilgili doyum biçimleri hızla değişen çağdaş dünya içinde çeşitlenmekte ve birey bu çeşitlilik içinde kendini doyuma götürücü yolları tanımak ve bunları sağlama yollarını öğrenmek zorundadır.

18-25 yaş gençlik dönemi bu hazırlıkların yapıldığı bir yetişkinliğe geçiş dönemi sayılmaktadır ve bu yaşlardaki bireyleri gençlik çağının olgunlaşan kesimi olarak görmek gerekir. Yükseköğrenim gören bir genç, bir yandan toplum yaşamında etkin olabilmek için çaba harcarken, bir yandan da, kimliği ile ilgili sorunlara karşılık bulup, kişisel güç ve yeteneklerinin ne olduğu konusunda biliçlenmektedir. Aynı zamanda genç, ileride yaşamını yönlendirecek bir mesleki formasyonun sonuna gelmiştir. Yetişkin sorumluluklarını yüklenmeye, toplumla olan ilişkilerini şekillendirmeye, yerini ve rolünü belirlemeye çalışmaktadır (Yörükoğlu, 1993).

Farnsworth (1966)'a göre yüksek öğrenime gelmiş bir gencin kimlik duygusu genç yetişkinlik yollarında şu gelişim görevlerinin etkisi altında bireyde yerleşme olanağı bulabilmektedir:

- 1) Aileden bağımsız olma duygusunun yerleşmesi,
- 2) Duygusal çelişkileri kabul edebilmeyi öğrenme,
- 3) Otoriteyle ilgili ilişkileri düzenleyebilme,
- 4) Cinsellikle ilgili psikolojik olgunlaşmaya ulaşma,
- 5) Kendine yeterlikte ve kendine saygıda güven bulma,
- 6) Olgun standartlar ve değerler kazanma.

Genç, değişen ve gelişen kişiliği içinde çevrede yeni değerler aramaya ve kişiliğinin olgunlaşmasında rol oynayan özdeşleşme, özerklik, sorumluluk kavramlarına cevap bulmaya çalışır. Bu kavramlar gence kişilik kazandırır, toplumla olan ilişkilerini biçimlendirir (Yörükoğlu, 1993).

Rappoport'a (1972) göre gençlik döneminin gelişim görevleri genci ergenlik yıllarında kurduğu sınırlı olan cinsel, toplumsal ve mesleki kimliğini daha gerçekçi bir düzeye ulaştırmakta; bu gerçekçiliği yeniden değerlendirme ve yanılsamadan kurtulma olarak nitilemekte, bu durumu yüksek öğrenim yıllarında yetişkinliğe geçişte önemli bir olgu olarak vurgulamaktadır. Rappoport'a göre bu değişim kişinin olgunlaşması ve bireyin uyum yeteneğinin artışı anlamına gelmektedir. Yetişkinlik yollarında, iş ve aile yaşamıyla ilgili gerçek sorumluluklar ve sürekli roller ego kimliğinin yada kimlik duygusunun gelişimine daha gerçekçi bir kararlılık ve bütünlük kazandırmaktadır.

Erikson (1968) gençlik dönemini bir "Yakınlaşma" yada yakın ilişkiler, dostluklar kurma dönemi olarak adlandırmaktadır. Bu anlayışa göre, genç birey sağlıklı bir gelişim içindeyse kendi kimliğini bir başkasının kimliğiyle bütünleştirmeye hazırlamaktadır. Bu yakınlaşmada, ergenlik çağındaki yakın dostluk ve yakın arkadaşlıktan daha farklı bir boyut bulunmaktadır. Rol karışıklığı içinde yaşayan bir genç için bu yakınlaşma bazen kendi kimliğini yitirme kuşkusuyla engellenebilir ve bozan bu yakınlaşma esnasında önemli kişilik sorunları ortaya çıkabilir. Birey böyle bir durumda kendini diğer insanlardan ilişkiye girmeden soyutlayabilir veya duygusal anlamda bu ilişkinin dışında kalabilir ya da birey böyle bir ilişkiyi istemesine rağmen arkadaşları onu soyutlayabilir. İnsanlarla uzun süre ilişki kuramamış bir genç kendine döner ve insanlardan soyutlanmış olma duyguları yaşar.

Gencin üniversitedeki eğitimi süresi onun kişiliğinin ve kendiliğinin gelişmesi yıllarına rastlamakta ve bu dönemin getirdiği ya da gencin yaşadığı ortam onda bazı ruhsal sorunları gün ışığına çıkarmaktadır. Kişilik arayışı, bazı değerlerin oluşumu, çevreye uyum ve akademik başarısızlık genci bir bocalama içine iter (Orhon, 1985; Güney, 1985).

Genç sürekli bir ilerleme ve değişim içindedir. Bu değişim gençten gence farklı olabilir, kimi bir lider olmak, kimi bir yabancı dil öğrenmek, kimi karşı cins ile ilişki kurmak, kimi kendi kişiliğini geliştirmek amacındadır. Genç bunları başarmada kendinden ve

çevreden gelen engellemeler sonucu depresyona itilmektedir (Geçtan, 1981).

Ruh sağlığı konusunda, en yoğun ve ciddi sağlık sorunlarının gençlik döneminde ve sürecinde yaşandığı bilinen bir olgudur. Bu dönemin belirgin özellikleri arasında duygusal coşku ve taşkınlık, çabuk kurulan ve bozulan ilişkiler, kolay etkilenme, kişiliğin sınırlarını aşma, toplum içinde sivrilme, ilgi çekme ve rol sahibi olma çabası vardır. Bu dönem, bireyin yaşamını büyük ölçüde etkileyen ve biçimlendiren kararların alındığı, kişiliğin büyük ölçü de tamamlandığı bir dönemdir. Genç mesleğini, eşini bu dönemde seçer. Kendisi ve yaşadığı topluma ilişkin değer yargıları yine bu dönemde oluşur (Köknel, 1981).

Keniston (1974), gençliğin çeşitli sorunlarını "bireyselleşmeye karşı yabancılaşma" olgusu olarak adlandırmakta ve bireyin kendi benliği ile toplumsal normlar arasında bir uzlaşma sağlayabileceği ölçüde bireyselleşebileceğine işaret etmektedir. Aksi halde insanın ya kendine ya da insanın içinde yaşadığı topluma yabancılaşacağını ifade etmektedir. Hızla değişen çağdaş dünya içinde değerleri ve ihtiyaçları oldukça farklı hale gelen yüksek öğrenim gençliği, bireyselleşme ihtiyacı ve buna bağlı doyum biçimi bireyin ruh sağlığını denetim altında tutmaktadır. Bireyin kendine ve içinde yaşadığı topluma yabancılaşmadan bireyselleşmesi özgerçekleşim ya da bütünüyle işler kişilikle bitişik olan bir süreçtir. Bireyselleşmeye karşı yabancılaşma olgusu özgerçekleşim için bir tehlike kaynağı oluşturmaktadır.

Toplumsal ve psikolojik süreçleri çoğunlukla aile çevresinden uzakta yaşayan yükseköğrenim gençliği, bu gelişme aşamalarındaki sorunları çoğu kez değişik görünümelerde, başka sorunlarla etkileşerek büyümüş ve karmaşıklaşmış bir biçimde yaşar. Sonuçta bu sorunlar "toplumsal sorun" niteliğine bürünmüş olarak ortaya çıkar (Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri, 1985).

Bütün dünyada olduğu gibi, ülkemizde de gençlik kavramı ekonomik, toplumsal ve kültürel yönden geniş boyutlarda değerlendirilmektedir. Ülkemizde çeşitli gençlik sorunlarının varlığı, uzun yıllardır bilinen ve söylenen bir gerçektir. Gençlik sorunları öteden beri araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Ülkemizde yapılan araştırmalar, Türkiye'deki gençliğin batı ülkelerine oranla daha problemli olduğunu ortaya koymaktadırlar.

Türkiye'de yapılan bir araştırmada elde edilen bulgular, Amerika'da benzer bir envanterle elde edilen bulgularla karşılaştırıldığında ülkemiz gençleri, Amerikan gençlerine göre iki kat daha çok problemli bulunmuştur (Baymur, 1985).

Ülkemizde yüksek öğrenimine devam eden yabancı uyruklu öğrenci sayısı dikkate alındığında, her geçen yılda yabancı uyruklu öğrenci sayısında bir artış olduğu gözlenmektedir.

Gençlik döneminin getirdiği sorunların yanısıra yer değiştirme anlamında insanlık tarihi boyunca karşımıza çıkan göç olgusu,

bireyin bazı değişikliklerle karşı karşıya gelmesini ve bu değişikliklere uyum sağlamasını zorlaştırmaktadır.

Araştırmacılar, terk edilen çevre ile içine girilen çevre arasındaki farklılığa ve benzerliğe bağlı olarak, yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sorunları yaşayabilecekleri ve uyum sürelerinin artabileceği görüşünde birleşmektedirler. Sosyal ve kültürel değişme, kentleşme, modernleşme, kültürleşme, asimilasyon, adaptasyon ve yaşam stresi üzerinde yapılan çalışmalar, yabancı kültürde yaşama ile psikolojik bozukluklar arasında önemli bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır.

Genel olarak araştırmacılar, yeni bir topluma yerleşme sürecinin stress yaratıcı olduğunu ve uyum sağlama çabalarının yarattığı gerginliğin yabancı uyruklu bireyin yabancı topluma ayak bastığı andan itibaren başladığını kabul etmektedir. Her birey sağlıklı ve mutlu bir yaşam ister. Bireylerin yaşamlarını sağlıklı ve verimli bir biçimde sürdürebilmeleri ise onların kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ve çevre ile uyum ile yakından ilgilidir. Bir kişinin uyumu, kendisi ile sosyal çevresi arasında harmonik bir ilişki kurabildiği oranda sağlıklıdır. Kısaca sağlıklı uyum, başarılı ve mutlu bir yaşam sürdürmedir (Alexander, 1951).

Yabancı ülkede yaşanan (göçün) sağlık üzerindeki etkisini açıklayan kuramlardan birisi "Sosyal İzolasyon" (Soziale Isolation) kuramıdır (Böker, 1975).

Bu kurama göre göç, sadece bireyin ülkesinden fiziki bir ayrılış değil aynı zamanda bireyin alıştığı bir dizi haklardan, kurallardan ve sosyal etkileşim örüntülerinden ayrılmasıdır. Kişinin alıştığı ortamdan ayrı kalması onun yalnızlık, yabancılaşma ve kendini değersiz görme gibi duyguları yaşamasına neden olabilmektedir.

Sosyal izolasyon kuramına göre yabancı uyruklu bireyler, göç ettikleri toplumla iletişim ve etkileşim bakımından kısıtlanmakta ve dolayısıyla sosyal rollerini yerine getirirken strese girmektedirler. Bu durumda onların psikolojik sağlıklarının bozulmasına neden olmaktadır (Binder, 1978).

Yabancı çevrede yaşamanın psikolojik sağlık üzerindeki etkisini açıklayan diğer bir kuram "Kültürel Şok" (Kulturschock) kuramıdır. Bu kurama göre kültürel farklar bireyin uyum güçlüğü çekmesini sağlamaktadır. Eğer içine girilen yeni çevre kendi kültürüne benziyorsa daha az, benzemiyorsa daha fazla uyum sorunu ile karşılaşılacaktır (Garcia, 1985).

Fresse (1977)'ye göre kırsal kesimden gelen yabancılar, kentlerden gelen yabancılara oranla daha fazla kültürel şoku yaşamaktadırlar.

Risso (1985) Almanya'da yaşayan yabancıların uyum sorunlarını araştırmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre Türkler diğer yabancı gruplarına göre daha fazla uyum sorunları yaşamaktadırlar. Kültürel şok Türklerde diğer yabancılardan daha büyüktür.

Ayrıca Anadolu'dan gelen Türklerin, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük kentlerden gelenlere oranla daha fazla uyum sorunları olduğu belirtilmektedir.

Yabancı ülkede yaşamamanın psikolojik sağlığa etkisini açıklayan diğer bir kuram ise "Kültürel Değişme" (Kulturwandel) kuramıdır. Göçlerin kültürel değişme nedeni ile stressli bir yaşantı geçirdiklerini kabul eden bu kuram bu durumun diğer aile üyelerinin kişiliklerini de olumsuz yönde etkilediğini kabul etmektedir. Kuo'ya göre bu durumda yabancı topluma uyum sağlaması için zorlanan bireyin kendi kültürü ile aşırı bir özdeşleşmeye ve kendi kültürünü daha üstün tutmaya yöneldiğini belirtmektedir (Doğan, 1988).

Ruh sağlığı ile göç ilişkisini inceleyen kuramlar, genel olarak yeni bir topluma uyum sağlamanın stress yaratıcı olduğunu vurgulamakta ve en önemlisi uyum sağlama çabasının yarattığı gerginliğin yabancının yabancı topluma girdiği andan itibaren başladığını kabul etmektedirler (Kuo, 1976; Ziegler, 1982). Ayrıca bu konuda yapılan araştırmaların sonuçlarına göre, göç sürecine katılan insanların göç sürecine katılmamış olanlardan psikolojik sağlık yönünden daha fazla risk altında oldukları görülmektedir (Garcia, 1985; Tufan, 1987; Doğan, 1988).

Cicourel, iki kültür arasında yaşayan insanlarda kimlik sorunları, yabancılaşma toplumsal kararsızlık ve tepme (red etme) duygularının çok sık görüldüğünü ileri sürmektedir. Thomas ve Zhaniencki'ye göre, yabancı ülkede yaşayan bireylerin özgüvenini

ve kültürel kimliğini belirleyen dil, giyim tarzı ve toplumsal davranış gibi kültürel özelliklerinden dolayı aşağılandığı için özsaygısı, kimliği ve başarı durumu olumsuz yönde etkilenebilmektedir (Tufan, 1987).

Yabancı öğrencilerin kültürel, politik ve ekonomik ve eğitimsel geçmişleri ve deneyimleri Türk öğrencilerden farklıdır. Bu öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarında başarılı olabilmeleri için içinde yaşadıkları kültürü ve yaşam biçimine uyum sağlamaları gerekmektedir.

Yeni eğitim sistemi ve uyum sağlayamama, iletişim güçlükleri, yabancılık hissi, yalnızlık, vatan ve aile özlemi, duygusal, sosyal ve akademik sorunları, ekonomik yetersizlik gibi sorunları yabancı öğrencilerin yeni ortama uyum sağlamalarını güçleştirmektedir.

Yeni bir kültüre uyum sağlamayı açıklayan kuramlardan birisi Lysgaard'ın "U-Eğrisi" yaklaşımıdır. Bu görüşe göre, yabancı öğrencilerin Amerika'da kalış süreleriyle ilişkili olarak uyum aşamaları ortaya çıkmaktadır. Buna göre, uyum sürecinin üç aşaması vardır:

1. Aşama: Amerika'ya geldikten sonra geçen 6 aylık bir süreyi kapsamaktadır.

2. Aşama: Amerika'ya geldikten sonra 6-18 ayları kapsamaktadır.

3. Aşama: 18. aydan Amerika'dan ayrılıncaya kadar geçen süreyi kapsamaktadır.

Her aşama Amerika'ya uyumun derecesini belirlemektedir. İlk aşama boyunca öğrenciler Amerika'ya uyum tecrübelerini pozitif yönde görmekte, başarılı ve rahat olduklarını belirtmektedirler. İkinci aşamaya kriz aşamasında denilmektedir. Bu aşamada, öğrenciler olumsuz düşünceler içerisindeyler. Kendilerini uyumsuz, yalnız ve mutsuz hissetmektedirler. Üçüncü ve son aşama ise, ilk aşamada olduğu gibi başarılı bir uyum dönemi olarak olumlu anlamdadır (Akt. Güçlü, 1995).

Yabancı kültüre uyumu açıklayan ikinci bir kuram ise Gullahorn ve Gulliahorn tarafından geliştirilmiştir. "W-Eğrisi" görüşü olarak adlandırılan bu yaklaşıma göre 6 aydan fazla Amerika'da yaşayan kişinin ülkesine dönüp dönmekte tereddüt geçirmekte olduğu ve gerilime girdiği düşünülmektedir. Bu nedenle uyumda bir düşüş olmakta ve bu devre atlatıldıktan sonra uyumda yine yükselme olmaktadır.

Becker, Amerika Birleşik Devletleri gibi ekonomik ve teknolojik yönden gelişmiş, ileri düzeyde kültüre sahip Avrupalı bireylerin "U" ve "W-Eğrileri"ne benzer uyum kalıpları olduğunu, Üçüncü Dünya ve geri kalmış ülkelerden ABD'ne gelen bireylerin uyum kalıplarının böyle olmadığını ileri sürmektedir.

Başka araştırmaların bulgularıda Becker'in bu görüşünü desteklemektedir.

Selby ve Woods'a göre ise Avrupa ülkelerinden gelmeyen öğrencilerin uyumunun "V-Eğrisi" oluşturduklarını, ilk aylarda morallerinin düştüğünü ve daha sonraki aylarda yükseldiğini ve bir yılın sonuna doğru ise tamamen bulundukları ülkeye uyum sağladıklarını belirtmektedirler (Akt. Güçlü, 1995).

Öğrenci Sorunları İle İlgili Olarak Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar

Dış ülkelerde üniversite öğrencilerinin sorunlarını inceleyen araştırmalar kronolojik sıraya göre takip eden paragraflarda özetlenmiştir.

Öğrenci problemleri ve ilgili araştırmalara ilk kez Amerika'da başlanmıştır. Mooney, 1940'larda lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında, lise öğrencilerini en çok problemli oldukları alandan en az problemli oldukları alana doğru şöyle sıralamıştır:

1. Gelecek ile ilgili problemler,
2. İş bulma ve ekonomik hayat ile ilgili problemler,
3. Okul ile ilgili problemler,
4. Sosyal etkinlik ve eğlence ile ilgili problemler,
5. Sağlık ile ilgili problemler,

6. Öğretim yöntemleri ile ilgili problemler,
7. Başkaları ile ilişki kurmaya ait problemler,
8. Aile ilişkileri ile ilgili problemler,
9. Karşı cinsle ilgili problemler,
10. Din ve ahlâk ile ilgili problemlerdir (Mooney, 1950).

Mooney, üniversite öğrencileri üzerindeki çalışmasında ise öğrencilerin en çok problemli oldukları alandan en az problemli oldukları alana doğru;

1. Üniversite ile ilgili problemler,
2. Başkaları ile ilişki kurmaya ait problemler,
3. Gelecek yaşamı ile ilgili problemler,
4. Eğlence ve sosyal çalışmalarla ilgili problemler,
5. Ekonomik yaşam ve iş bulma ile ilgili problemler,
6. Aileye ait problemler
7. Din ve ahlâkla ilgili problemler gibi bir sıralanış elde etmiştir.

Landis ve Stone (1952), lise öğrencilerinin ailelerinin demokratik, otoriter ve orta tip tutumdaki davranışlarına göre sorunlarını incelemiştir. Araştırma aile, kişilik, sosyal ilişkiler, kız-erkek ilişkileri, okul, meslek, din ve ahlâk ile ilgili problem alanlarını kapsamaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, otoriter ailelerden gelen öğrencilerin tüm problem alanlarında en fazla problemleri vardır. Ayrıca araştırmanın sonuçlarına göre, kararların hep birlikte alındığı demokratik ailelerdeki çatışmanın, otoriter ailelerdeki çatışmadan daha az olduğunu ortaya koymuştur.

Remmers'in 1953 yılında lise öğrencileri'nin sorunlarını incelediği araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin en çok problemli oldukları alandan en az problemli oldukları alana doğru sıralanışı şöyledir:

1. Gelecek ile ilgili problemler,
2. Arkadaş hayatı ile ilgili problemler,
3. Benlik ve işyaşamı ile ilgili problemler,
4. Okul ile ilgili problemler,
5. Sağlık ile ilgili problemler,
6. Ev ve aile ile ilgili problemler.

Holman (1955) 16-18 yaşlarındaki öğrencilerin sorunlarını araştırmıştır. Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin en fazla sorun yaşadıkları problem alanları şunlardır:

1. Okul ile ilgili sorunlar,
2. Anne-baba ile ilgili sorunlar,
3. Mesleki planlar ile ilgili sorunlar,
4. Kız-erkek ilişkileri ile ilgili sorunlar,
5. Para ve iş konusundaki sorunlar.

Crow ve Crow (1956) 10-20 yaşları arasındaki gençlerin ev ve aile yaşantıları ile ilgili sorunlarını araştırmışlardır. Araştırmanın bulgularına göre, öğrenciler, anne-babalarının kendilerine çocuk muamelesi yaptığı, yaşantılarını anne-babalarıyla paylaşamadıkları, karar vermede anne-babalarının etkili olduğu konularda sorunlu olduklarını belirtmişlerdir (Şermin, 1984).

Kinlock (1970), üniversitede öğrenim gören 100 birinci sınıf öğrencisinin, lisede bulundukları sırada ana-babalarıyla aralarında geçen çatışmayı inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırmada, çatışma yaratabilecek problem alanları, kız-erkek arkadaşlığı, aile normları, aile çatışmaları, okulla ilgili çatışmalar, dini ve felsefi düşünceler olarak belirlenmiştir. Araştırma sonucunda çatışmanın, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, gencin cinsiyeti ve ana-baba çocuk arasındaki kuşak farklılığı ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Oskay, 1981).

Eşrefi (1992) tarafından İran Khoy şehrinde liseye devam eden öğrencilerin sorunlarıyla ilgili olarak yaptığı bir çalışmada, öğrencileri en çok kaygılandıran problem alanının gelecekle ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Bunu sırası ile okul, arkadaşlık ilişkileri, benlik ve iç yaşam, aile ve sağlıkla ilgili alanlar izlemektedir. Ayrıca bu çalışma ile öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini gerektiren çok sayıda sorunlarının olduğu ve bu sorunların öğrencinin geldiği ailenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi ile sınıf, cinsiyet gibi kişisel niteliklerle ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Yabancı Uyruklu Öğrenci Sorunları İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarını inceleyen araştırmaların sayısı yabancı ülkelerde son 10 yılda epey artmıştır.

ABD'de konu ile ilgili ilk araştırma 1962 yılında Michigan Üniversitesinde Porter tarafından gerçekleştirilmiştir. Porter yaptığı bir araştırmada, 108 yabancı uyruklu üniversite öğrencisi ile 50 Amerikalı öğrencinin sorunlarını karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Porter, araştırmada, MISPI "Michigan Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencileri Problem Tarama Envanteri" adlı ölçeği geliştirerek kullanmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları yabancı uyruklu olmayan üniversite öğrencilerine göre önemli oranda fark göstermektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre;

1. Kız yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, erkek yabancı uyruklu öğrencilerinin sorunlarından fazladır.
2. Orta Asya'dan gelen üniversite öğrencilerinin sorunları, Avrupa ve Güney Amerika'dan gelen öğrencilere göre daha fazladır.
3. Michigan Üniversitesinde 13 aydan az öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, üniversitede bir yıl ve daha fazla zamandır öğrenim görenlere oranla daha fazladır.
4. İngilizceyi birinci yabancı dil olarak öğrenenlerin sonuçları, İngilizceyi ikinci ve üçüncü dil olarak öğrenenlere göre daha azdır.

5. Bekar yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, evli olanlara göre daha fazladır.

6. Genç yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, yaşlı yabancı uyruklu öğrencilere oranla daha fazladır.

7. Genel bir sonuç olarak yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, yabancı uyruklu olmayanlara oranla önemli derecede artış göstermektedir.

Breuder (1972) Florida üniversitesinde öğrenim gören, çeşitli ülkelerden gelen yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarını araştırmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin sorunları aşağıdaki problem alanlarında yoğunlaşmaktadır:

1. Ekonomik yetersizlik
2. Barınma
3. Okul ile ilgili sorunlar
4. Sosyal faaliyetlere katılamama.

Ayrıca Breuder araştırmasında öğrencilerin sorunlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde fark göstermediğini tespit etmiştir.

Escotet (1973), Amerika'da yüksek öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler ile Meksika-Amerikalıların problemlerini karşılaştırarak incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, Şile, Kolumbia, Ekvator, Venezuela ve Sri Lanka-Amerikalı 1189 üniversite öğrencisi

oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Problem Tarama Envanteri kullanılmıştır. Bulgular, yabancı öğrenciler için sorunların önem sırasına göre vatan hasreti, ev bulma, sosyal ilişkiler, ekonomik konular ve okul yaşamı ile ilgili konularda olduğunu göstermiştir. Meksikalı-Amerikalı öğrencilerin algıladıkları problemler önem sırasına göre okula uyum, ekonomik konular, barınma, psikolojik ve dini hizmetler ile ev ve aile ile ilişkiler olarak sıralanmıştır. Araştırma sonuçları, yabancı öğrencilerin sorunlarının Meksikalı-Amerikalılardan daha fazla olduğu ve ayrıca problem alanlarının cinsiyete göre fark gösterdiğini ortaya koymuştur.

Hart (1974) Texas üniversitesinde öğrenim gören 220 yabancı öğrencinin sorunlarını araştırmıştır. Veri toplama aracı olarak MISPI (Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanteri) kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular şunlardır:

1. Öğrencilerin sorunları büyük oranda okul yaşamı problem alanında yoğunlaşmaktadır.
2. Yabancı uyruklu kız öğrencilerin sorunları erkek öğrencilerden daha fazladır.
3. 12 aydan fazla Amerika'da yaşayan öğrencilerin sorunları, 12 aydan az yaşayanlara oranla daha azdır.

4. Evli olmayan yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları evli olanlardan daha fazladır.

Naditch ve Morrissey, Miami'de liseye devam eden Kübalı öğrencilerin sorunlarını araştırmışlardır. Elde edilen bulgulara göre, rol karmaşıklığı ile anksiyete ve memnuniyetsizlik arasında önemli düzeyde bir fark bulunmuştur. Ayrıca ilişki, kızlarda çok önemli düzeyde yüksek bulunmuştur (Naditch ve Morrissey, 1976).

Collins, (1976), Howard üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarını incelemiştir. Örnekleme random yöntemiyle 28 ülkeden gelen 112 öğrenci alınmıştır. Araştırmanın bulguları önem sırasına göre şöyle sıralanmıştır: Sosyal faaliyet yetersizliği, ekonomik sorunlar, barınma, eğlenme, aileden ayrı yaşama ve vatan hasreti. Ayrıca, erkek yabancı uyruklu öğrenciler kız öğrencilerle karşılaştırıldığında, daha fazla sorunları olduğu ve Asya ülkelerinden gelen öğrencilerin diğer gruplarla karşılaştırıldığında, (Afrika, Avrupa) daha fazla sorunları olduğu gözlemiştir.

Von Dorpowski (1977) yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarını araştırmak üzere 9 Amerikan üniversitesinde toplam 174 öğrenciye Problem Tarama Envanteri uygulayarak sorunlarını incelemiştir. Elde edilen bulgular, kız yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının erkek öğrencilerden daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca Asya ülkelerinden gelen öğrencilerin sorunları, Avrupa ve Afrika ülkelerinden gelen öğrencilere göre daha yüksektir.

Terenzini ve arkadaşları (1980), Kuzey Carolina Üniversitesinde yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sorunlarını araştırmışlardır.

Elde edilen bulgular, önem sırasına göre:

1. Vatan hasreti,
2. Barınma,
3. Sosyal ilişkiler,
4. Karşı cinsle ilişkiler,
5. Dil yetersizliği,
6. Maddi sorunlardır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, Asyalı üniversite öğrencilerinin sorunlarının Avrupa ve Afrikalı öğrencilere oranla daha fazla olduğu görülmektedir.

Arubayi (1980) Kansas State Üniversitesinde öğrenim gören Nijeryalı öğrencilerin sorunlarını araştırmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre:

1. Yabancı uyuklu öğrencilerin sorunları, yaşa göre farklılık göstermektedir. Genç öğrencilerin sorunları yaşlı öğrencilerin sorunlarından fazladır.
2. Yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları, cinsiyete göre fark göstermektedir. Kız öğrencilerin sorunları, erkek öğrencilerin sorunlarından fazladır.

3. Yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları, dinlerine göre fark göstermektedir. Müslüman öğrencilerin sorunları hristiyan öğrencilerin sorunlarından fazladır.

Oklahoma üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları Suen tarafından 1981 yılında araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin sorunları, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimine göre fark göstermektedir. Küçük yerleşim birimlerinden gelen öğrencilerin soruları diğerlerine göre daha fazladır. Ayrıca, İngilizceyi kullanma durumuna göre öğrencilerin sorunlarında artma veya azalma görülmektedir. Bulgulara göre, İngilizceyi zayıf ve yetersiz kullanan yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarında artış gözlenmektedir.

Londra Üniversitesi, King's College'de, karşılaştırmalı Araştırma Bölümünün 1970-73 yılları arasında İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya ve İsveç'de yaptığı kültürlerarası araştırmada, bu ülkelerde öğrenim gören öğrencilerin sorunları incelenmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, gençlerin öğretim kurumlarına gittikçe daha fazla oranda girdikleri dikkati çekmektedir. Bu artış, öğrencilerin barınma ve yeterli öğretim üyesi ihtiyacını karşılayabilme sorunlarının en üst noktaya geldiği ifade edilerek bu araştırma sonucunda öğrencilerin etkili ve rehberliğe ve psikolojik yardıma gereksinim duydukları vurgulanmaktadır (Ekşi, 1982).

Çeşitli ülkelerdeki yüksek öğrenim sistemleri ve buna ilişkin bazı sorunlarla ilgili bir başka araştırma 1967-1970 yılları arasında Fransa, İngiltere, Kanada, Avusturya, İsveç, Japonya, Almanya,

Sovyetler Birliği ve Hindistan'da bir ekip tarafından yapılmıştır (Burn, Altback, Kerr, Perkins). Bu çalışmanın ortak bulguları şunlardır: Bütün bu ülkelerdeki niversiteler, yetersiz kaynaklarla geniş kitlelere hizmet götürmeye çalışmaktadır. Bu lkelerde Ortaokul eğitiminin herkese açık olması, bir yanda niversite ve kolejlere giriş isteğinin çok artmasına yol açmış, diğer yanda yetişmiş eleman gereksinimide bu istediğin derinleşmesi sonucunda doğurmuştur (Ekşi, 1982).

Yabancı ülkelerde yüksek öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan araştırmaların çoğunda, bu öğrencilerin sorunlarının akranlarınıninkine benzediği, ancak buna ilaveten yeni bir kültürle karşılaşmaktan dolayı oluşan stressin yol açtığı sorunlarla da karşı karşıya oldukları vurgulanmıştır (Church, 1982).

Graham ve Meadows İngiltere'de yaptıkları bir çalışmada, 55 Batı Hindistanlı ocuk ile 55 İngiliz çocuğunun sorunlarını karşılaştırmışlardır. Araştırmanın bulgularına göre Hintli ocukların, özellikle kızların sorunları, İngiliz çocuklarına göre çok daha fazladır. Ayrıca Hintli ocukların kontrol grubuna göre daha fazla antisosyal davranış gösterdikleri bulunmuştur (Salowsky, 1984).

Guldenberg'in Kanada'da yaptığı araştırmada, Montreal'de yaşayan 264 yabancı uyruklu gencin uyum sorunları incelenmiştir. Kontrol grubunun kullanılmadığı bu çalışmada, elde edilen sonuçlara göre, yabancı uyruklu gençlerden %41'inin sosyal ve duygusal yönden uyum güçlüğü çektikleri bulunmuştur (Aronowitz, 1984).

Hollanda, Almanya, İsveç, İsviçre, İsrail, Kanada, A.B.D., Şili ve Avusturalya'da farklı göçmen popülasyonları üzerinde yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre, göçmen çocuklar arasında davranış bozuklukları olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle ergen göçmenlerde düşük kimlik kavramı düzeyi, kimlik çatışması ve anne-baba ile çatışma görülmektedir (Aronowitz, 1984).

İsveç Sosyal Refah Dairesinin yaptığı bir araştırmaya göre 6300 yabancı uyruklu ergenin %5.2'sinin sosyal refah servislerine ihtiyaç duydukları belirtilirken 46.000 İsveç ergeninin sadece %1.4'ünün bu servislere ihtiyaç duydukları belirtilmiştir (Aronowitz, 1984).

Minde ve Minde Kanada'da yaşayan 51 göçmen ailenin çocukları üzerinde bir araştırma yapmışlardır. Elde edilen bulgulara göre, göçmen çocukların %26'sının ciddi psikolojik rahatsızlıkları olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, Kanada'ya daha iyi ve çabuk uyum sağlayan ailelerin çocuklarının daha az sorunları olduğu ve daha az psikolojik bozukluk gösterdikleri belirtilmiştir (Salowsky, 1984).

Almanya'da yapılan bir çalışmada, 1107 yabancı genç ile 1455 Alman gencinin sorunları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, yabancı öğrencilerin sorunları, Alman öğrencilerin sorunlarından daha fazladır. Ayrıca yabancı gençler, alman gençlere oranla daha ciddi ve daha sık davranış bozukluğu göstermektedirler.

Güran Koşar'ın Almanya'da bir grup Türk genci üzerinde yaptığı psikososyal yönlü bir incelemede, 13-20 yaş arası gençlerde yalnızlık duygusunun çok yoğun olduğu ve gençlerin içinde yaşadıkları topluma karşı olumsuz tavır geliştirdikleri ortaya çıkmıştır (Güran, 1984).

Chen (1984) yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları ile ilgili yaptığı çalışmada, şu bulguları elde etmiştir: Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları yaşa, cinsiyete, medeni durum, vatan-daşı olduğu ülke, ABD'de kalış süresi, okuduğu bölüm ve okul gibi değişkenlere göre değişmektedir.

Villenas (1985), MISPI (Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanteri) envanterini kullanarak, 747 yabancı uyruklu üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin sorunlarının dil, kişisel-sosyal, ekonomik sorunları, uyum ve sağlık gibi problem alanlarında yoğunlaştığı sonucuna varmıştır. Ayrıca araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin sorunları öğrenim gördükleri fakülte ve bölüme göre değişmekte, ingilizceyi kullanma durumuna göre sorunlarda azalma ve artma görülmektedir. Ayrıca aileleri ile birlikte yaşamakta olan yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarında azalma görüldüğü ve daha kolay uyum sağladıkları belirtilmektedir.

Hajj (1986) Amerika'da öğrenim gören Suudi-Arabistanlı öğrencilerin sorunlarını araştırmıştır. Bulgulara göre öğrencilerin sorunlarının yoğunlaştığı alanlar:

1. Okul yaşamı,
2. Ekonomik sorunlar,
3. Dil yetersizliği,
4. Aile ve arkadaşlık ilişkileri,
5. Dini ve âhlaki sorunlardır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, genç öğrencilerin sorunlarının yaşlı öğrencilerin sorunları ile karşılaştırıldığında, daha fazla olduğu görölmektedir.

Day (1986), Beyrut Amerikan üniversitesinin çeşitli faköltele-
rinde öğrenim gören (Mühendislik, Tıp, Güzel Sanatlar ve Sosyal
Bilimler) random metoduyla seçilen 194'ü Lübnanlı ve 75'i yabancı
uyruklu öğrenci olmak üzere toplam 269 öğrenciye Problem En-
vanteri uygulayarak sorunlarını karşılaştırmıştır. Yabancı uyruklu
öğrencilerin geldikleri ölkeler Moldavya, Somali, Pakistan, Sudan,
Ürdün ve Kıbrıs'dır. Araştırmanın bulgularına göre yabancı öğren-
cilerin sorunları Lübnan'lı öğrencilerden daha fazladır.

Yabancı öğrencilerin sorunları önlem sırasına göre okul yaşa-
mı, ev ve vatan hasreti benlik ve iş yaşam ve ekonomik sorular ola-
rak sıralanmıştır. Lübnanlı öğrencilerin sorunları ise önem sırasına
göre benlik ve iş yaşam, kişisel-sosyal ve okul yaşamı problem ala-
nında yoğunlaşmaktadır.

Solari (1987) yaptığı bir araştırmada, 25 Çinli, 25 Suudi-
Arabistanlı ve 25 Amerikalı üniversite öğrencisinin sorunlarını kar-

şılaştırmalı olarak incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre, yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları, Amerikalı öğrencilerin sorunlarından daha fazladır. Ayrıca Suudi-Arabistan'dan gelen öğrencilerin sorunları Çin'den gelen öğrencilere göre tüm problem alanlarında (okul, sağlık, aile ve arkadaşlık ilişkileri gelecek yaşam, benlik ve iç yaşam) daha fazladır.

Pendar (1987) San Fransisco üniversitesinde öğrenim gören Kamerun'lu öğrencilerin sorunlarını incelemiştir. Araştırmanın sonuçları şöyle özetlenebilir:

1. Okul yaşamı problem alanında en fazla sorunlar yaşanmaktadır.
2. 26-29 yaşlarındaki kız öğrencilerin daha genç ve daha yaşlı kız öğrencilerden daha fazla sorunları vardır.
3. Lisans öğrencilerinin sorunları yüksek lisans öğrencilerinin sorunlarından daha fazladır.

Diğer bir araştırma, Alabama Üniversitesinde Si-Tayeb (1988) tarafından 292 yabancı uyruklu üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Bu araştırmanın sonuçları şöyle özetlenebilir:

1. Güney Amerika ve Avrupa ülkelerinden gelen öğrencilerin sorunları daha azdır. Sorunları dil problemleri, organizasyon ve barınma alanlarında yoğunlaşmaktadır. Asya, Afri-

ka ve diğer ülkelerden gelen yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları daha çok kişisel-sosyal, ekonomik ve oryantasyon ve okul problem alanlarında artış göstermektedir.

2. ABD'de 6 aydan az bir süredir yaşamakta olan yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları, diğerlerine göre daha fazladır. Yani, yurt dışında kalma süresine göre, yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarında artış ve azalma gözlenmektedir.

Razavi (1988) Washington üniversitelerinde öğrenim gören 1596 yabancı uyruklu öğrencinin sorunlarını araştırmıştır. Araştırmanın bulgularına göre;

1. Yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları Amerika'da kalma süresine göre fark göstermektedir. Amerika'da kalma süresi arttıkça, sorunlarda azalma görülmektedir.
2. Erkek öğrencilerin sorunları kız öğrencilerin sorunlarından daha fazladır.
3. Genç öğrencilerin sorunları, yaşlı öğrencilerin sorunlarından daha fazladır.

Akka (1989) Suudi-Arabistanlı öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin kaldıkları yerleşim birimine göre sorunlarının farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Buna göre, evde kalan öğrencilerin sorunları, yurttta ve diğer yerleşim birimlerinde kalanlara göre daha fazladır.

Novy (1990) Amerika'da öğrenim gören yabancı öğrencilerin sorunlarını dil hazırlık kurslarına katılıp katılmama durumlarına göre incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin sorunları, dil hazırlık kurslarına katılma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Buna göre, dil hazırlık kurslarına katılan öğrencilerin sorunları, katılmayanlara oranla daha azdır.

Porter (1990) Washington üniversitesinde yüksek tahsil yapan Afrikalı ve İspanyol öğrencilerin sorunlarını incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre Afrikalı öğrencilerin sorunları İspanyol öğrencilerden daha fazladır. Elde edilen sonuçlara göre, her iki grupta da cinsiyete göre fark olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre her iki grupta kız öğrencilerin sorunları erkek öğrencilerden daha fazladır. Bulgulara göre Amerika'da kalma süresi arttıkça sorunlarda azalma görülmektedir. Ayrıca uyum kurslarına katılan yabancı uyruklu öğrencilerin, üniversiteye daha çabuk uyum sağladıkları ve başarılı oldukları ortaya çıkmıştır.

Baydar (1990) Iowa Üniversitesinde öğrenim gören 354 yabancı uyruklu üniversite öğrencisinin akademik başarılarının uyum üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonuçları, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla sorunları olduğunu, kız ve erkek yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarının dil, maddi durum, oryantasyon, sağlık ve din hizmetleri alanlarında yoğunlaştığını ortaya koymuştur. Ayrıca Baydar, burslu öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarında kendi imkanlarıyla öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerine oranla

önemli bir farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Elde edilen bulgulara göre, akademik alanda başarı gösteren yabancı uyruklu öğrencilerin daha kolay ve çabuk uyum sağlayabildikleri ve sorunlarında önemli bir azalma görüldüğü saptanmıştır.

Terenzini ve arkadaşları (1994) uyum kurslarına katılan ve çeşitli üniversitelerde öğrenime başlayan Afrikalı öğrencilerin sorunlarını incelemişlerdir. Araştırmanın bulgularına göre, uyum kurslarına katılan yabancı öğrenciler uyum kurslarına katılmayanlara göre daha az sorun yaşamaktadırlar. Bulgular uyum kurslarının yabancı öğrenciyi üniversiteye hazırlamada ve akademik başarıyı sağlamada etkili olduğunu göstermektedir.

Güçlü (1995) Pittsburgh Üniversitesinde lisans üstü eğitim yapan yabancı öğrencilerin uyum problemleri ve bunları çözebilmek için geliştirdikleri stratejiler ve başvurdukları yardım kaynaklarını incelemiştir. Araştırmanın örneklerini 90 değişik ülkeden gelen 500 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak "Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanteri" ve açık uçlu sorular kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, yabancı uyruklu öğrencilerin problemleri en fazla dil ve ekonomik sorunlar alanındadır. Avrupalı öğrenciler diğer kıtalardan gelen öğrencilere nazaran bütün problem alanlarında daha az güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla sorunları olduğu gözlenmektedir. Yabancı öğrencilerin uyum problemlerini çözerken en büyük desteği ailelerinden aldıkları, vatan hasreti ve yalnızlık duygularını gidermek için, ülkelerine sık mektup yazmak, telefon etmek gibi çarelere başvurdukları gözlenmektedir.

Alman Devlet İstatistik Enstitüsünün verdiği bilgilere göre, Almanya yabancı uyruklu üniversite öğrencisi sayısı açısından Amerika ve Fransa'dan sonra 3. sırada yer almaktadır. Bugün Alman üniversitelerinde yaklaşık olarak 140.000 yabancı uyruklu öğrenci öğrenim görmektedir. Bunlar, Avrupa, Afrika, Amerika, Asya ülkeleri ve Avustralya'dan gelmektedirler. Alman bilgilere göre, son 20 yılda Endonezya'dan gelen öğrencilerin sayısında %18'lik bir artış gözlenmiştir. Yapılan çeşitli araştırmalardan elde edilen bulgulara göre, Almanya'da yüksek öğrenim gören yabancı öğrencilerin sorunları aşağıdaki alanlarda yoğunlaşmaktadır:

1. Dil sorunları,
2. Maddi sorunlar,
3. İşsizlik,
4. Kültür şoku,
5. Vatan hasreti,
6. Yabancı düşmanlığı,
7. Almanya'daki yabancılar yasası.

(Statistisches Bundesamt, 1995).

Chen ve Stevenson (1996) Amerika, Çin ve Japonya'da öğrenim gören toplam 729 ergenin akademik başarı düzeylerini karşılaştırarak incelemişlerdir. İlkokul birinci sınıf öğrencilerine başarı testi uygulanıp, çocukların anneleri ile görüşmeler yapılmıştır. Daha sonra, 10 yıl sonra tekrar aynı örneklem grubuna başarı testi uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin akademik başarı düzeyleri ailelerinin sosyo-ekonomik durumuna

göre her üç öğrenci grubunda da fark göstermektedir. Düşük sosyo ekonomik ailelerden gelen öğrencilerin akademik başarı düzeyleri düşüktür. Ayrıca kültür faktöründe öğrencilerin akademik başarılarını etkilemektedir.

Neville ve arkadaşları (1997) Irkçılığın yabancı uyruklu öğrenciler üzerine etkisini Afrikalı yüksekokul öğrencilerinin örneğinde araştırmışlardır. Araştırmanın örneklerini 90 (29'u erkek, 61'i kadın) zenci Afrikalı öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın temel bulgularına göre öğrencilerin sorunları en fazla kişisel-sosyal problem alanındadır. Ayrıca ırkçılığın Afrikalı öğrencileri diğer yabancı uyruklu öğrencilerden daha fazla etkilediği ortaya çıkmaktadır.

Miller, Yang ve Chen Amerika'da yüksek tahsil yapan Tayvanlı öğrencilerin sorunlarını incelemişler ve diğer ülkelerden gelen diğer yabancı uyruklu öğrencilere oranla Tayvanlı öğrencilerin üniversite psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden daha az faydalanma nedenlerini araştırmış ve yabancı uyruklu öğrencilere rehberlik hizmeti verecek olan psikolojik danışmanlara bazı tavsiyelerde bulunmuşlardır. Araştırmanın bulgularına göre, Tayvanlı öğrencilerin kültürel, politik, ekonomik ve eğitimsel geçmişleri ve tecrübeleri diğer yabancı uyruklu öğrencilerden farklıdır. Amerikan kültürüne ve yabancı çevreye uyum sağlama, iletişim güçlükleri, sosyal ve ahlaki değerlerdeki çatışmalar, ev ve vatan hasreti, yabancı dil yetersizliği, Tayvanlı öğrencilerin karşılaştıkları problemlerden bazılarıdır. Araştırmanın sonuçlarına göre, Tayvanlı öğrenciler çok farklı

kültürden geldikleri ve yabancı bir ülkede karşılaştıkları sorunlarla başa çıkamadıkları için kültür şoku yaşamaktadırlar. Ayrıca Miller ve arkadaşları, Asya ülkelerinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin çok yeni olduğunu ve tanınmadığını ve bu yüzden çok az sayıda Tayvanlı öğrencinin üniversite rehberlik servisine müracaat ettiğini saptamıştır.

Araştırmanın bulgularına göre, yabancı uyruklu öğrencilere verilen rehberlik hizmetlerinin başarıya ulaşması için, psikolojik danışmanlara verilen eğitimin yabancı öğrencilerin özelliklerini, sorunlarını, kültürel ve sosyal yapılarını kapsamaması gerekmektedir. Elde edilen araştırma sonuçlarına göre, kültürler arası danışma alanında çalışacak olan danışmanların kapsamlı (detaylı) bir danışmanlık eğitiminden geçmeleri gerekmektedir (Miller, Yang Chan, 1997).

Amerika'da yüksek tahsil yapan Koreli öğrencilerin sorunları Chang ve Myers (1997) tarafından araştırılmıştır. Amerika'da öğrenim gören Koreli öğrenciler küçük azınlık grubunu oluşturmaktadır. Buna göre Amerika'da yaşayan 7.4 milyon Asyalı'dan sadece %11'i Korelidir. Araştırmanın sonuçlarına göre, Koreli öğrencilerin sorunları yeni kültüre ve çevreye uyum sağlayamama, dil yetersizliği, işsizlik, ekonomik sorunlar, sağlık sorunları, iletişim sorunları, aile ilişkileri ve kuşak çatışması alanlarında yoğunlaşmaktadır. Ayrıca, Amerika'da yüksek tahsil yapan diğer yabancı öğrenci grupları ile karşılaştırıldığında, Koreli öğrencilerin daha fazla ruhsal sorunları yaşandığı ortaya çıkmaktadır (Chang ve Myers, 1997).

Jones ve arkadaşları (1997) Londra üniversitesi King's College'de çeşitli bölümlerde öğrenim gören, öğretmenlik uygulamasına çıkan 215 yabancı uyruklu öğrencinin sorunlarını araştırmışlardır. Örneklemi oluşturan öğrenciler Asya, Bagladeş, Ghana, Hindistan, Afrika, Karayib ve İrlanda'dan gelmektedirler. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin sorunları staja gittikleri okula ve akademik danışmana göre değişmektedir. Akademik danışmanı ile iyi bir iletişim kuran yabancı öğrencilerin sorunlarında azalma görülmektedir. Staj okullarının yerleşim birimleri ve sınıflarda yabancı öğrencilerin olup olmama durumuna göre, yabancı stajyer öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında daha başarılı oldukları gözlenmektedir. Ayrıca araştırmanın sonuçlarına göre, beyaz yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları zenci yabancı uyruklu öğrencilere oranla daha azdır. Elde edilen bulgulara göre zenci yabancı uyruklu öğrenciler öğretmenlik uygulamasında daha çok engel ve sorunlarla karşı karşıya gelmektedirler.

Eimers ve Pike (1997) yabancı uyruklu öğrencilerin üniversiteyi terk etme nedenlerini araştırmak amacıyla, Amerika'da yüksek öğrenim gören toplam 799 hazırlık ve 1. sınıf öğrencilerinin sorunlarını karşılaştırmışlardır. Araştırmanın örneklemi 702 Amerikalı ve 97 Afrika, Asya, İspanya ve Portekiz'den gelen yabancı uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, Amerikalı öğrencilerin okula devamını akademik başarı etkilemektedir. Yabancı öğrencilerde ise sadece akademik başarı ve yeterlilik onların okula devam etmelerini sağlamamaktadır. Yalnızlık ve izole duygusu, aile ve arkadaş desteğinin olmaması, vatan harseti, sosyal aktivitelere katılamama, dil problemleri gibi sorunlar yabancı

uyruklu öğrencilerin ilk yılda okulu terk etmelerinde önemli rol oynamaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, Afrikalı ve İspanyol öğrencilerin diğer ülkelerden gelen öğrencilere göre daha fazla üniversiteden ayrılıp, ülkelerine geri döndükleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca yabancı uyruklu öğrencilerin üniversitede kalmalarında üniversite psikolojik danışma ve rehberlik servisinin önemli derecede etkili olduğu gözlenmiştir.

Amerikan Dışişleri Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre, 1995 yılında Amerika'da toplam 9 milyon Asyalı yaşamaktadır. Asyalı grubun içinde ise Hindistan'dan gelen yabancılar 1 milyon nüfusla en büyük popülasyonu oluşturmaktadır. 1980-1990 yılları arasında Hindistan'dan gelenlerin nüfusunda %126'lık artış görüldüğü gibi buna paralel olarak ayrıca Hintlilerin ruh sağlığı hizmetlerine daha çok ihtiyaç duydukları belirtilmiştir. Farklı bir kültürde yaşam, dini ve ahlaki sorunlar, dil yetersizliği ve sağlık sorunları, Hindistan'dan gelen öğrencilerin Amerikan toplumuna uyum sağlama- larını zorlaştırmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, geleneksel (alışılmış) rehberlik hizmetleri, yabancı ülkelere gelen bireylerin problemlerini çözmede çok fazla etkili olamamaktadır. Yabancılar- a yönelik, çok kültürlü ve etnik ruh sağlığı ve danışmanlık hizmetleri geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır (Chandras, 1997).

Yurt dışında yapılan araştırmalar, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin bir çok sorunla karşılaştıklarını ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri- nin problemleri sırasıyla aşağıdaki problem alanlarında yoğunlaş- maktadır.

1. Okul,
2. Ekonomik durum,
3. Sosyal etkinlik ve eğlence,
4. Oryantasyon,
5. Sağlık,
6. Din ve Âhlak,
7. Barınma,
8. Vatan Hasreti

Yurt dışında yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde, üniversite öğrencilerinin problemlerinin okul, kişilerarası ilişkiler ve gelecek yaşamı sorun alanında yoğunlaştığı ve öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine büyük bir gereksinim duydukları belirtilmektedir.

Öğrenci Sorunları İle İlgili Olarak Ülkemizde Yapılan Bazı Araştırmalar

Ülkemizde öğrenci sorunları ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu konu bir çok araştırmacının ilgisini çekmekte ve öğrenci sorunları çeşitli yönlerden incelenmektedir. Aşağıda bu araştırmalara kısaca değinilmiştir.

Ülkemizde üniversite öğrencilerinin problemleriyle ilgili yapılan çalışmalardan ilki Tan'ın 1954 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmadır. Bu araştırmada "Öğrenci İhtiyaçları Tarama Listesi Yüksek Okul Formu" kullanılmıştır.

Bu araştırmada öğrencilerin sorunlarının neler olduğu, hangi alanlara dağıldığı ortaya konulmuştur. Sosyal ve dinlenme etkinlikleri alanına ait problemler ilk sırayı almıştır, bunu öğrenim programı ve yöntemi ile bireysel-psikolojik ilişkiler alanları takip etmiştir.

Abadan'ın 1961 yılında Ankara'daki bazı üniversitelerde öğrenim gören 426 öğrenci üzerinde yaptığı "Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri" adlı araştırmasından elde edilen bulgulara göre, öğrenciler maddi yetersizliklerden ötürü okul masraflarını, yeterince karşılayamadıklarını belirtmektedirler. Ayrıca araştırmanın sonuçlarına göre, öğrenciler serbest zamanlarını geniş ölçüde sinema ve radyo dinlemekle geçirmekte ve daha çok samimi ve bireysel arkadaşlığı tercih etmektedirler. Aynı araştırmada, öğrencilerin %72'si ders dışında öğretim üyeleri ile ilişki kuramadıklarını belirtmektedir.

Yurtlarda kalan yüksek öğrenim gençliğinin ne tür sorunları ve kaygıları olduğunu belirlemek amacıyla 1965 yılında Baymur (1969) tarafından yapılan bir araştırmada öğrencilerin en çok yakındıkları sorunlardan en az yakındıkları sorun alanlarına göre sıralanış şöyledir:

1. Yurtlardaki aksaklıklar,
2. Okuldaki derslerin ağır ve yoğunluğu,
3. Maddi yetersizlik,
4. Çevre baskısı,
5. Sosyal faaliyet yetersizliği,

6. Kültürel faaliyette bulunamama,
7. Spor yapamama,
8. Karşılıklı ilişki kuramama vb.

Kepçeoğlu tarafından 1969 yılında yapılan "Ankara Şehir Ortaokullarına Devam Eden Öğrencilerin Problemleri" adlı araştırmada farklı sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik çevreden gelen toplam 1150 öğrenciden kompozisyon türü bilgi toplanmış, bunlardan 301 erkek 275 kız, toplam 576 öğrencinin kağıtları incelenmiştir. Araştırmada her bölümde değişik sayılarda olmak üzere toplam 208 problem listelenmiştir. Öğrencilerin en çok problemli oldukları alandan, en az problemli oldukları alana doğru aşağıda sıraya konulmuştur:

1. Okulla ilgili problemler,
2. Gelecek, öğrenim ve iş hayatına ait problemler,
3. Ev ve aile hayatına ait problemler,
4. Sağlık ve beden gelişimi ile ilgili problemler,
5. Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemler,
6. İş hayatına ait problemler
7. Başkalarıyla ilişki kurmaya ait problemler.

Aslan (1969), 1967-68 ders yılında üniversite öğrencilerinin sorunlarının tespiti ve yönelik araştırmasında öğrencilerin mediko-sosyal merkezlere neden başvurduklarını ve öğrenciye götürülen sağlık hizmetlerini vurguladıktan sonra öğrenci sorunlarının şu alanlardan kaynaklandığını ifade etmektedir.

1. Geleceğin güven altında olmaması,
2. Maddi sorunlar,
3. Manevi yokluk,
4. Eski kuşaklarla yeni kuşaklar arasındaki çarpıtma durumu,
5. Aile ve toplum baskısı,
6. Cinsel tatminsizlik.

Aslan'ın yaptığı tanımlama Tan ve Baymur tarafından öğrenci problem alanları olarak belirlenen alanlara benzerlik göstermektedir.

Özgüven (1974), Hacettepe Üniversitesi Temel Bilimler Yüksek Okulu Öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen zihinsel olmayan faktörleri incelemiştir. Bu çalışmada, öğrencilerin güdüsünün yüksek olması ve olumlu aile ilişkileri, kaynaklardan yararlanacak düzeyde yabancı dil bilmeleri; ilk, orta ve lise bitirme dersleri, cinsiyet ve öğrencinin aylık gereksinimi karşılayacak paranın öğrencilerin akademik başarısını etkileyen zihinsel olmayan faktörler olarak saptanmıştır. Bu araştırmada cinsiyet ve lise bitirme derecesi ile akademik başarı arasındaki ilişkinin istatistiksel analizi sonucundaki farkların önemli sayılacak kadar büyük olduğu saptanmıştır. Ayrıca Özgüven, bu araştırmanın sonuçlarına göre, üniversite de öğrenciler için tüm öğrenci kişilik hizmetlerini içine alan bir psikolojik danışma ve rehberlik merkezi kurulmasını uygun görmektedir.

Özgüven (1974), 1972-1973 öğretim yılında üniversite giriş sınavlarına katılan öğrencilerin özellikleri ile sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin, öğrencilerin giriş sınavlarında aldıkları puanı ne şekilde etkilediğini incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, eğitim imkanları ve sosyo ekonomik bakımından üst seviyelerde olan il çevrelerinde öğrenimleri yapanların, özellikle üç büyük kenttin liselerinden mezun olan erkeklerin yaşı küçük olanların, üniversite giriş sınavlarında daha başarılı olduğu anlaşılmıştır.

Üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmalar sonucu Ekşi (1974), gençlerin kimlik bunalımı içinde olduklarını ve bu sonucun ana-babaların aşırı koruyucu olmalarından ve hızlı değişen bir toplum olmanın getirdiği değer yargılarının çatışmasından kaynaklandığını belirtmiştir.

Köknel (1974), "Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları" adlı araştırmasında şu sonuçları elde etmiştir: Genç kuşağın içinde bulunduğu ortama göre (konut, beslenme, ekonomik düzey, aile, gelenek ve görenekler, din, cinsellik, özerklik ve sorumluluk açılarından) durumlarını sergilemeye çalışmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin özelliklerinden kaynaklanan sorunları gençlerde yansımaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, gençler arasında intihar, suçluluk, alkol, ilaç bağımlılığı gibi kötü alışkanlıklar görülmüştür. Ayrıca gençlerin boş zamanlarını da iyi değerlendiremedikleri belirtilmiştir.

Başaran (1974) tarafından Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi öğrencilerinin sosyo-ekonomik ve psikolojik durumlarını saptamak amacı ile yapılan bir araştırmada şu sonuçlara yer verilmiştir:

1. Öğrencilerin ekonomik problemleri vardır.

2. Öğrencilerin ciddi bir danışmanlık ihtiyacı içinde oldukları görülmektedir. Örneğin, genç, mesleğini seçerken kendisini en çok meşgul eden konuların başında gelen kişisel problemler ve sorunlarını halletmede kendine gerekli bilgiler verecek ve yol gösterecek hizmetlerden yoksun ve yalnızdır. Kısaca gencin sosyal, eğitsel ve mesleki danışmanlığa ihtiyacı vardır.

3. Öğrencilerin, alanlarında iş bulma hakkındaki beklentileri ile mutluluk duyguları arasında yakın ilişki vardır.

4. Hızlı sosyal değişmelere bağlı şartların gençlikte meydana getirebilecekleri problemlerin hesaba katılması gerekmektedir.

İstanbul Üniversitesi Mediko-Sosyal Merkezince, 1975-76 öğretim yılında üniversite öğrencilerinin uyum düzeylerini tesbitine yönelik bir araştırmada üniversiteye giren kız öğrencilerin erkeklerle oranla daha çok öğrenim yapmış, ekonomik ve sosyal bakımdan daha üst düzeydeki ailelerden geldikleri belirlenmiştir. Ayrıca, araştırmada öğrencilerin %70'i üniversite olaylarından çok kusursuz olduklarını, %4'ünün İstanbul hayatına uyum sağlamada güçlük çektikleri belirtilmiştir. Bunun dışında öğrencilerin %70'inin cinsel problemleri olduğuda belirtilmiştir (İstanbul Üniversite Bülteni, Kasım, 1976).

Vassaf (1977), "Ankara Üniversitesi İlk ve Son Sınıf Öğrencilerinin Çeşitli Niteliklere Göre Karşılaştırılması" adlı araştırmasında,

üniversite ilk ve son sınıf öğrencilerinin çeşitli sosyo-ekonomik etmenler açısından birbirlerinden farklı olduğunu bulmuştur. Araştırmanın bulgularına göre, üniversite öğrencileri bölge ve nüfus ayrımlarına, aile ve eğitim özgeçmişlerine göre incelendiğinde, düşük sosyo-ekonomik nitelikli öğrencilerin ilk sınıfa oranla son sınıfta daha fazla olduğu görülmektedir. Genellikle kızların aile gelirlerinin ve ana-babalarının eğitim düzeyinin yüksek olduğu ve İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentlerde oturdukları; erkeklerin ise daha düşük sosyo-ekonomik düzeyden geldiği görülmüştür.

Baymur ve arkadaşları (1977) tarafından "Üniversitelerde okuyan Tübitak Bursiyerlerinin Başarılarını Etkileyen Faktörler" adlı bir araştırmada, 1972-1973 akademik yılı ile 1975-1976 yılları arasında TÜBİTAK'tan burs almakta olan lisans ve bilim uzmanlığı düzeyindeki 480 bursiyerin başarı ve başarısızlıklarını etkileyen faktörler ile öğrencilerin kurs durumları ile ilgili problemler incelenmiştir. Bu araştırmada, öğrencilerin genel ve ruhsal sağlık durumları ile öğrenci başarısını etkilediği varsayılan ve Problem Envanterinin Ölçtüğü alanlardan olan, okul, gelecek, aile, sosyal yaşam, duygusal yaşam, sağlık durumları ile ilgili çeşitli sorunlarının olduğu saptanmıştır.

Ekşi (1982) üniversite öğrencilerinin sorunları üzerinde yaptığı araştırmada, gençlerin üniversitede karşılaştıkları sorunlar önlem sırasına göre okul yaşamı, arkadaşlık ilişkileri ve benlik ve iş yaşam problem alanlarında yoğunlaşmaktadır.

Gazi Üniversitesi Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda başlatılması planlanan rehberlik çalışmalarına yön verebilmek düşüncesiyle Yeşilyaprak (1982) tarafından "Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Öğrencilerinin Problemleri" adlı bir araştırma yapılmıştır. Öğrencilerin problemlerini ve ihtiyaçlarını ortaya koymak ve öğrenci problemlerinin giderilmesinde temel olabilecek tebirleri önermek amacıyla yapılan bu çalışmada, problemlerin genel dağılımı bakımından öğrencilerin işaretledikleri problem frekanslarına göre, okul yaşamına ait alanda belirttikleri problemler toplam problem sayısının %43'ünü, sağlık ile ilgili problem alanındakiler %26'sını, kişilik özelliklerine ilişkin alanların ise %22'sini oluşturduğu ortaya konmuştur.

Kızıltan (1984) üniversite öğrencilerinin üniversiteye uyumlarını etkileyen faktörler üzerinde yaptığı bir çalışmada, erkek öğrencilerin kızlardan; ailesi yanında ya da arkadaşlarıyla birlikte kalan öğrencilerin, yurtlarda kalanlardan; büyük şehirlerde yetişmiş öğrencilerin, taşralı gençlerden uyum düzeylerinin daha iyi olduğu sonucuna varmıştır. Kızıltan, ayrıca akademik başarının, istediği bölümde öğrenim görüyor olmanın ve mesleki geleceğinden umutlu bulunmanın uyum düzeyini olumlu yönde etkilediğini göstermiştir.

Gazi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sorunları Özdemir (1985) tarafından incelenmiştir. Çalışmada öğrencileri en çok kaygılandıran problemlerin okul yaşamı problem alanında yoğunlaştığı saptanmıştır. Okul yaşamı problem alanını önem sırasına göre gelecek

yaşamı, ev ve aile yaşamı, kız-erkek arkadaşlığı, duygusallık yaşamı, sağlık ve beden gelişimi problem alanları izlemiştir.

Orhan (1985) Ankara Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin sorunlarını araştırmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin %35'i istemedikleri, %64'ü ise istedikleri bir fakültede okumaktadırlar. Öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler içinde "çalışma şartlarının bozukluğu" başta gelmektedir. Ekonomik güçlükler, üniversitedeki yıllık program ve derslerin verilişinin uygun olması, öğrencilerin başarısını etkileyen diğer faktörler olarak görülmektedir. Öğrencilerin %28'i karamsarlık, %30'u isteksizlik, %35'i yorgunluk ve %34'ü huzursuzluktan şikayet etmektedir.

Göktepe, Şenveli ve Kargı (1985), Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin sorunlarını araştırmışlardır. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin %55'i öğretim, %17'si barınma, %7'si cinsel sorunlarından yakınmakta, %12.2'si ise öğretim elemanları ile ilişkilerini yetersiz bulmaktadırlar.

Coşkun (1985) tarafından yapılan "Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Sorunu" adlı bir araştırmada özetle şu bulgular elde edilmiştir: Öğrencilerin %74'ü istediği faaliyetlere katılabilmek için yeterli boş zamanları olmadığını belirtmektedir. Öğrencilerin büyük bir bölümünün öğrenim giderleri ailesi tarafından karşılanmakta ve öğrenciler genellikle masrafsız boş zaman faaliyetlerine katılmaktadır. Öğrenciler derslerin yoğun olmasından ve ders dışı faaliyetlere katılamadıklarından şikayet et-

Tufan ve arkadaşlarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulunda bir grup öğrencinin Almanya'dan dönen Türk işçi çocuklarının Türkiye'de karşılaştıkları sorunları ele alan bir araştırmada, bu gençlerin Türkiye'de bir çok güçlüklerle karşılaştıkları ve bu durumunda gecenin cinsiyeti, doğum yeri, aile yapısı, anne-babanın eğitim düzeyi, yurt dışına gidiş yaşı, yurt dışında kalış süresi, anne-babanın kesin dönüşü gibi değişkenler tarafından etkilendiği ortaya çıkmıştır. Aynı araştırmada öğrencilerin Türkiye'de en çok okuldaki eğitimden ve bunu takiben dönem sırasına göre:

1. Akraba ve yakın çevre ilişkileri,
2. Benlik ve iç yaşam,
3. Arkadaşlık ilişkilerinden kaynaklanan güçlüklerden yakındıkları da ortaya çıkmıştır (Tufan ve diğerleri, 1985).

Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Yüksek Okulunda bir grup öğrencinin yurt dışından dönüş yapan ve bazı üniversitelerde okuyan gençlerin Türkiye'deki uyum güçlüklerini ele alan araştırmada, bu gençlerin yaşama biçimi, anlayış, beklenti ve yorumlama gibi konularda yurt dışına gitmemiş gençlerden farklı özellikler taşıdıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, kızların erkeklerden, yurt dışında yabancı toplumla ilişkisi fazla olanların böyle bir ilişkisi az olanlardan, yurt dışında uzun bir süre kalanların daha az bir süre kalanlardan, yurt dışından kendi isteğiyle dönmeyenlerin kendi isteğiyle dönemlerden Türkiye'ye uyumları bakımından daha çok güçlüklerle karşılaştıkları ortaya çıkmıştır (Tomanbay ve ark. 1995).

Ankara'daki üniversitelerde okuyan ve kız yurtlarında kalan öğrenciler üzerinde yapılan bir diğer araştırmada (Arslan Pekcan, 1986) öğrencilerin yeterince sağlıklı olmadıkları ve sıklıkla hastalanmaları onların yetersiz beslenmelerinin sağlık durumlarını etkilemiş olduğuna bağlanmıştır. Araştırma kapsamına giren öğrencilerin sağlık sorunları arasında diş çürüğü %20, sindirim sistemi hastalıkları %18, üst solunum yolu hastalıkları %14.9 ile ön sıralarda yer almakta olduğu ifade edilmektedir.

Üniversite öğrencilerinin sorunlarıyla başarı düzeyleri arasında gruplar arası bir fark olup olmadığının araştırılması amacıyla 1984-85 ders yılında H.Ü. Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 424 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin sorunlarla yüklü oldukları, mezun olunca ne olacaklarını bilememekte, kaygı duymakta ve ulaşım, barınma, beslenme gibi sorunlarının ağırlık kazandığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca, öğrencilerin mezun olduktan sonra iş bulamamaktan, ailelerini geçindiremeyeceklerinden ve zayıf yetiştirildiklerinden korktuklarında vurgulanmaktadır (VOLTAN-ACAR, 1986).

Aksu ve Paykoç (1986) tarafından 1984-1985 öğretim yılında ODTÜ Öğrencileri üzerinde yapılan araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin karşılaştığı en önemli sorunlar okul yaşamı problem alanındadır.

Kılıç (1987) H.Ü. Sağlık İdaresi Yüksek Okuluna devam eden öğrencilerin psikolojik arazları ile önemli gördükleri sorunları tes-

pit etmek ve psikolojik araz düzeyleri ile sorunlarını bazı değişkenlere göre incelemek amacıyla yaptığı araştırmada, psikolojik araz düzeyi yüksek olan öğrencilerin Problem Tarama Envanteri Ortalamaları psikolojik araz düzeyi düşük olan öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, psikolojik araz düzeyi düşük ve yüksek olan öğrencileri en çok rahatsız eden sorunların başında "Okul Yaşamı" problem alanı ile ilgili sorunların geldiği saptanmıştır.

Kocacık (1987)'in Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin sorunları üzerinde yaptığı bir araştırmada, öğrencilerin en sorunlu oldukları problem alanının ekonomik ve okul yaşamı ile ilgili problem alanları olduğu ortaya çıkmıştır. Bunları önem sırasına göre barınma, kötü alışkanlıklar, kişisel sorunlar, boş zamanı değerlendirilememesi takip etmektedir. Öğrencilerin ailelerinin gelir durumu arttıkça, ekonomik sorunlar azalmakta, gelir durumu azaldıkça da sorunlar artmaktadır. Ayrıca araştırmada sorunlar cinsiyete göre fark göstermemiştir.

Doğan (1988) yaptığı araştırmada, önce yurtdışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen öğrencilerin sorunlarını karşılaştırmış; daha sonra da yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin sorunları üzerinde dış göç sürecine ilişkin bazı değişkenlerin etkisini incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre yurtdışı yaşantısı geçiren öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini gerektiren çok sayıda sorunlarının olduğunu ve bu sorunların öğrencinin cinsiyeti, yurtdışına gidiş yaşı, yurtdışında kalış süresi, yurtdışında okula

devam edip süresi, yurtdışında yaşadığı süre içinde Türkiye'ye geliş sıklığı, yurtdışından Türkiye'ye kendi isteğiyle dönüş yapıp yapmadığı, Türkçe'yi kullanma becerisi, Türkiye'de yaşamaktan memnun olup olmadığı ve yurtdışına yeniden dönmek isteyip istemediği gibi etmenlere sıkı sıkıya bağlı olduğu sonucuna varılmıştır.

İstanbul, Boğaziçi ve Marmara Üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin içinde bulundukları koşulları, çeşitli alanlarla ilgili sorunlarını tanımak ve kendilerinin bu sorunlarla ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmış olan araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, "Gelecekte iş bulamamaktan korkmak" sorunu, üç üniversitenin öğrencileri için en üst sırada yer almaktadır (Çağlar, 1989).

Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin, Rehberlik ve Araştırma Merkezinden beklentileri konusunda yapılmış bir araştırmada, öğrencilerin merkezden yardım bekledikleri konular, çeşitli hedef kategorilerine göre sıralandığında, en fazla yardım isteğinin %35 ile, "Mesleki" hedeflerde olduğu görülmektedir. Daha sonra ise, sırayla "maddi" (%24), "akademik" (%24) "rahatsız edici bazı semptomların azaltılması" (%18), "kişilerarası ilişkiler" (%14), "cinsel konular" (%14) ve "benlik ve kimlik gelişimi" (%13) ile ilgili hedefler gelmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, gelecekle ilgili kaygıları, üniversite öğrencileri için önemli bir sorun alanı oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerinin gelecek ve iş bulma ile ilgili kaygılarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Hisli-Şahin, 1989).

1988-89 öğretim yılında İnönü Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin sorunları Doğan (1990) tarafından incelenmiştir. Araştırma grubunu beş fakülte ve üç yüksek okula kayıtlı random örnekleme yöntemi ile seçilen toplam 913 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin en önemli sorunları:

1. Mezun olduktan sonra iş bulamama,
2. Ekonomik sıkıntı,
3. Sağlık sorunları,
4. Dinlenme ve eğlenme olanaklarının sınırlılığı,
5. Yetersiz spor faaliyetleri,
6. Psikolojik sorunlar,
7. Cinsel sorunlar,
8. Toplumsal baskılar,
9. Karşı cinsle arkadaşlık edememe,
10. Politikadan uzak tutulmak,
11. Ana-baba baskısı,
12. Siyasal ve dini baskılardır.

Bu duruma göre öğrenci problemlerini okul, gelecek, kişisel, barınma, ekonomik ve sağlık vs. problem alanları oluşturmaktadır.

Yabancı Uyruklu Öğrenci Sorunları İle İlgili Ülkemizde Yapılan Araştırmalar:

Türkiye'de yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarını inceleyen araştırmalar çok azdır.

Konuyla ve konunun çeşitli yönleriyle ilgili olarak ülkemizde yapılan çalışmalar arasında yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin karşılaştıkları problemlerin karşılaştırmalı bir şekilde ve çeşitli faktörler açısından incelendiği bu tür bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Demirel (1986) tarafından Ankara'daki üniversitelerde eğitim gören Kuzey Kıbrıslı yüksek öğrenim gençliğinin sorunlarının incelendiği araştırmada, öğrencilerin barınma, burs-kredi ve parasal durumu, yükseköğretimden beklentileri ile üniversite içinde ve dışında sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerden yararlanma ile karşılaştıkları diğer sorunlarına yer verilmiştir.

Kıbrıslı Türk öğrencilerin yakındıkları en önemli sorunların başında barınma geldiği, barınma sorununu yurtlarda kalarak çözümlleyen öğrencilerin büyük çoğunluğu (%60) da yurtlarda kalmanın getirdiği sorunlardan yakındıklarını ifade etmişlerdir. İkinci önemli sorun olarak da yeterli beslenememekten, düzensiz ve kalitesiz yemeklerden şikayet etmişlerdir. Üçüncü önemli sorununda çevreye uyum sağlayamama ve psikolojik uyumsuzluk olduğu belirtilmiştir.

Aynı araştırmada Kıbrıs'tan ayrılıp Türkiye'ye gelen öğrencilerin, kültür şoku geçirmekte oldukları ve değer yargıları arasında fark görünse de bunalıma düşmekte oldukları ifade edilmiştir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerin %9'unun uyuşturucu kullanmaları ise düşündürücü olarak görülmüş ve bu durumun gençler arasında yayılacağı endişesiyle gelecek için çok önemli bir sorun olduğu vurgulanmıştır.

Türkiye'de yüksek öğrenim gören Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin sorunları Açıkalın, Demirel ve Önsoy (1996) tarafından yapılmıştır. Ülkemize yükseköğrenim amacıyla gelen 17-22 yaş grubu yabancı öğrencilerin en önemli problemleri, aile özlemi ve ülke özlemi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın diğer bulguları işe şunlardır:

1. Yabancı öğrencilerin %95'i kendileri Türkiye'de yabancı hissetmektedirler.
2. Yabancı öğrencilerin %65'i Türk arkadaşlarıyla iyi ilişkiler içindedir.
3. Yabancı öğrencilerin %37.5'i öğrenimlerini yarıda kesip ülkelerini geri dönmek istemektedirler.
4. Yabancı öğrencilerin %63'ü Türkiye'de yaşamaktan memnundur.

5. Yabancı öğrencilerin %94.4'ü Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlarda barınmakta ve bunların %60'ı memnun gözükmektedir.
6. Yabancı öğrencilerin %77'si verilen aylık bursları yetersiz bulmaktadır.
7. Yabancı öğrencilerin %58.3'ünün Türkiye'ye geldiğinde Türkçe'yi hiç bilmedikleri anlaşılmaktadır.
8. Yabancı öğrenciler üniversite başarılarını etkileyen en önemli nedenin, dil, ekonomik durum ve beslenme olduğunu belirtmektedirler.

Sonuç olarak yurt dışında ve ülkemizde genel öğrenci sorunlarını araştıran çalışmalar incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin çeşitli alanlara ilişkin sorunlarının olduğu, bu sorunların bazı değişkenlere göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Genel olarak öğrenci sorunları, okul, gelecek yaşam, benlik ve iş yaşam ve arkadaşlık ilişkileri ile ilgili alanlarda toplanmaktadır. Araştırma sonuçları, üniversitelerde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Yabancı öğrenci sorunları ile ilgili araştırmalar incelendiğinde, yabancı öğrencilerin sorunlarının yabancı olmayan öğrencilerden daha fazla ve farklı olduğu ve bu öğrencilerin yerli öğrencilerden daha fazla psikolojik danışma ve rehberliğe gereksinim duydukları ortaya çıkmaktadır.

Özellikle ÷lkemizde yabancı öğrenciler ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde bu konuda yetersiz sayıda araştırma yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın evreni, örnekleme ile araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenen yol ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

Evren

Araştırmanın evreni iki alt gruptan oluşmaktadır. Alt gruplardan birisini Ankara'daki üniversitelere devam eden yabancı uyruklu öğrenciler, diğer alt grubu ise yine Ankara'daki üniversitelere devam eden Türk öğrenciler oluşturmaktadır.

Örneklem

Örneklem de evren gibi yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk üniversite öğrencileri olmak üzere, iki alt gruptan oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleminin birinci alt grubunu 1996-1997 öğretim yılında Ankara, Başkent, Bilkent, Gazi, Hacettepe ve Ortadoğu Teknik Üniversiteleri ile Gülhane Askeri Tıp Akademisinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerden random yöntemi

ile seçilmiş 624 öğrenci ikinci alt grubunu yine aynı üniversitelerde öğrenim gören 626 Türk öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, toplam 1250 üniversite öğrencisinden oluşturulmuştur.

Araştırmanın evreninin birinci alt grubu olan 1996-1997 öğretim yılında Ankara'daki üniversitelere devam eden yabancı öğrencilerin sayısı 4000 kişidir. Bu araştırmanın örnekleminin yabancı uyruklu öğrenci alt grubu 624 öğrenci ile evrenin %15 kadarını oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan yabancı uyruklu ve türk üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre sayısal dağılımı Tablo-1'de verilmiştir.

Tablo-1

Araştırma Kapsamına Alınan Yabancı Uyruklu ve Türk Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sayısal Dağılımı

GRUPLAR CİNSİYET	Yabancı Uyruklu Üniv. Öğrencileri		Türk Üniversite Öğrencileri		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
KIZ	188	30	186	30	374	30
ERKEK	436	70	440	70	876	70
TOPLAM	624	100	626	100	1250	100

Tablo-1'de görüldüğü gibi, yabancı uyruklu üniversite grubunu oluşturan 624 öğrencinin 188'i (%30) kız, 436'sı erkek (%70'i),

Türk üniversite öğrencileri grubunu oluşturan 626 öğrencinin 186'sı kız (%30), 440'ı erkek (%70)'dir. Örneklemin tümü ise, 1250 olup, 374'ü kız (%30), 876'sı ise erkek (%70)'dir.

Araştırma kapsamına alınan yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelere göre sayısal dağılımı Tablo-2'de verilmiştir.

Tablo-2

Araştırma Kapsamına Alınan Yabancı Uyruklu ve Türk Öğrencilerin Üniversitelere Göre Sayısal Dağılımı

GRUPLAR OKULLAR	Yabancı Uyruklu Üniv. Öğrencileri		Türk Üniversite Öğrencileri		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ankara Üniversitesi	156	25	156	25	312	25
Gazi Üniversitesi	173	28	173	28	346	28
Hacettepe Üniversitesi	124	20	126	20	250	20
ODTÜ	130	21	130	21	260	21
Diğer (Baskent, Bilkent Üniv., GATA)	41	6	41	6	82	6
TOPLAM	624	100	626	100	1250	100

Tablo-2'de görüldüğü üzere, araştırma kapsamına alınan yabancı uyruklu öğrencilerden 156'sı (%25) Ankara Üniversitesine, 173'ü (%28) Gazi Üniversitesine, 124'ü (%20) Hacettepe Üniversitesine, 130'u (%21) Orta Doğu Teknik Üniversitesine, 41'i (%6) Baş-

kent ve Bilkent Üniversiteleri ile Gülhane Askeri Tıp Akademisine devam etmektedirler.

Örneklemin tümü ele alındığında yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin 312'si (%25) Ankara Üniversitesinde, 346'sı (%28) Gazi Üniversitesinde, 250'si (%20) Hacettepe Üniversitesinde, 260'ı (%21) ODTÜ'de ve 82'si (%6) Başkent, Bilkent Üniversiteleri ile Gülhane Askeri Tıp Akademisinde öğrenim görmektedirler.

Araştırma kapsamına alınan yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin geldikleri ülkelere göre sayısal dağılımı ise Tablo-3'te verilmiştir.

Tablo-3

Araştırma Kapsamına Alınan Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Geldikleri Ülkelere Göre Sayısal Dağılımı

ÜLKELER	Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencileri	
	Sayı	%
Asya	191	30
Batı	25	4
Afrika	93	15
Ortadoğu	100	16
Balkan	135	22
Diğer	80	13
TOPLAM	624	100

Tablo-3'de görüldüğü gibi, yabancı uyruklu öğrencilerden 191'i (%30) Asya ülkelerinden (Afganistan, Azerbaycan, Bangladeş, Birmanya, Çin, Endonezya, Güney Kore, Gürcistan, Hindistan, Japonya, Kazakistan, Kırgızistan, Malezya, Moğolistan, Moldova, Özbekistan, Pakistan, Türkmenistan ve Yakutistan), 25'i (%4) Batı ülkelerinden (Büyük Britanya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Hollanda, İspanya, İsveç, KKTC, Moldavya, Rusya ve Ukrayna), 93'ü (%15) Afrika ülkelerinden (Cezayir, Libya, Kenya, Somali, Etyopya, Nijerya, Sudan, Mısır, Tunus, Fas, Gama, Gambiya), 100'ü (%16) Ortadoğu ülkelerinden (Birleşik Arap Emirlikleri, Filistin, Irak, İran, Lübnan, Suriye, Suudi Arabistan ve Ürdün), 135'i (%22) Balkan ülkelerinden (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Çekoslovakya, Makedonya, Romanya ve Yunanistan) ve 80'i (%13) diğer ülkelerden (Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Avusturalya ve Kanada) gelmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak Problem Envanteri ile Kişisel Bilgi Formundan yararlanılmıştır. Her iki araç hakkında ayrıntılı bilgi aşağıda verilmiştir.

I. Problem Tarama Envanteri

Araştırmada, öğrencilerin çeşitli alanlara ilişkin sorunlarını belirlemek amacıyla Baymur'un 1965 yılında yüksek öğrenim öğ-

rencileri için hazırladığı ve 1976 yılında Kılıçcı ile birlikte, yüksek öğrenim öğrencileri için uyarladığı Problem Tarama Envanteri Y-Formu kullanılmıştır. Bu envanterde, altı alt problem alanıyla ilgili olarak toplam 230 problem maddesi bulunmaktadır. Bu maddelerden her biri bir problemi ifade eden birer cümleden oluşmaktadır. Bu araştırmada kullanılan Problem Envanteri Y-Formu, Baymur tarafından hazırlanmış aynı adı taşıyan envanterden yararlanarak ön çalışmayla bu araştırma için yeniden düzenlenmiş olup, yapılan işlemler aşağıda belirtilmiştir.

Problem Tarama Envanterinin Güncelleştirilmesi

Mevcut Problem Tarama Envanterinin yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin sorunlarını yeterli derecede kapsayamadığı düşünülerek araştırmanın amacına uygun bir biçimde güncelleştirilmesine karar verilmiştir. Zaten hazırlanışı ne kadar yeterli olursa olsun Problem Tarama Envanterinin sürekli yenilenmesi gerektiği çoğunlukla paylaşılan bir görüştür (Kepçeoğlu, 1985:143). Çünkü, toplumsal, ekonomik, teknolojik ve kültürel değişimlere paralel olarak gençlerin problemleri de değişmektedir.

Problem Tarama Envanterinin güncelleştirilmesinde şu aşamalar izlenmiştir:

1- 1996-1997 öğretim yılında yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerini temsilen Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesin-

de öğrenim gören random örnekleme yöntemi ile seçilen 70 yabancı uyruklu ve 70 Türk öğrenciye sadece problem alanlarını gösteren açık uçlu soruları olan bir anket uygulanmıştır. Öğrencilerden, ankette belirtilen problem alanlarında veya bunların dışında ne gibi sorunlarla karşılaştıklarını serbestçe yazmaları istenmiştir. Böylece yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencisi toplam 140 öğrenciden çeşitli alanlara ilişkin problemleri hakkında bir ön bilgi toplanmıştır.

2- İkinci aşamada açık-uçlu anket sonuçlarının değerlendirilmesiyle elde edilen ve mevcut problem tarama envanterinde olmayan problem maddeleri listelenerek ifade yönünden düzeltilmesi ve hangi problem alanına girdiklerinin belirlenmesi amacıyla 23 kişiden oluşan bir uzman grubuna sunulmuştur. Uzman grubundan alınan tepkiler ışığında problem maddeleri dil ve ifade yönünden daha anlaşılır duruma getirilmiş ve mevcut Problem Tarama Envanterindeki ilgili problem alanlarına eklenmiştir.

Ayrıca mevcut Problem Tarama Envanterinde olup da uygulanan açık-uçlu anket sonucunda düşük frenaksta olan yada hiç sorun olarak belirtilmeyen problem maddeleri listeden çıkartılmıştır. Böylece güncelleştirilen Problem Tarama Envanteri ön deneme için hazır hale getirilmiştir.

Problem Tarama Envanterinin Ön Denemesi

Güncelleştirilen Problem Tarama Envanterindeki sorun maddelerinin gerçekten öğrencilerin sorunlarını yansıtıp yansıtmadığını, açık ve anlaşılır olup olmadığını ortaya koymak amacıyla envanterin Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesine devam eden 74 yabancı uyruklu ve 82 Türk öğrenciye uygulanarak bir ön denemesi yapılmıştır.

Ön deneme sonunda öğrenciler tarafından önemsiz görülen, frekansı düşük ve işlemeyen problem maddeleri çıkarılarak Problem Envanteri araştırma için hazır hale getirilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan Problem Tarama Envanterinin tümü 266 maddeden oluşturmakta olup, problemlerin tamamı yine orjinal formda olduğu gibi altı alanda toplanmaktadır.

Problem Tarama Envanterini oluşturan altı alt alan e her alanın hangi problem madde numara ve sayfaları Tablo-4'te verilmiştir.

Tablo-4

Problem Envanterini Oluşturan Maddelerin Problem
Alanlarına Göre Numara ve Sayıları

Sıra No	Problem Alanları	Hangi Maddeler Arasında Olduğu	Madde Sayısı
1	Okul Yaşamı İle İlgili Problemler	1-82	82
2	Gelecekle İlgili Problemler	83-104	22
3	Aile ve Ev Yaşamı İle İlgili Problemler	105-145	41
4	Başkalarıyla İlişki Kurma ve Arkadaşlık Yaşamı İle İlgili Problemler	146-176	29
5	Benlik ve İç Yaşam İle İlgili Problemler	175-231	57
6	Sağlık ve Beden Gelişimi İle İlgili Problemler	232-266	35

Araştırmada kullanılan Problem Tarama Envanteri Ek-1'de verilmiştir. Envanterin kapsadığı problem alanları şunlardır:

1. Okul Yaşamı İle İlgili Problemler: Dersler ve programlarla ilgili problemler, gencin öğretmen ve yöneticilerle olan problemleri, çalışma alışkanlığı, duygusal durumları, üniversitenin olanakları ile ilgili problemler ve üniversite ile ilgili diğer problemler okul yaşamı problem alanına girmektedir. Envanteri oluşturan 266 maddenin 82'si bu alt alana aittir.

2. Gelecek Yaşamı İle İlgili Problemler: Bu alt alan, gencin geleceğe ilişkin planlarını, problem ve kaygılarını içermektedir. Meslek seçimi, iş bulma, öğrenimini ilerletme ve evlenme ile ilgili problemler bu alana girmektedir. Bu alt alanın içerdiği madde sayısı 22'dir.

3. Aile Yaşamı İle İlgili Problemler: Bu alt alan, gencin aile-
siyle olan ilişkileri ve ev yaşamından kaynaklanan problemlerini kapsamaktadır. Bunlar; ailenin ilgi, davranış ve anlayışı ile ilgili problemler, ev ve ailenin olanakları ile ilgili problemler, aile bireyle-
ri ile olan anlaşmazlıklar, duygu ve zevk farkından kaynaklanan problemler, kuşak farklılığından ileri gelen problemler ve ev ve aile-
ye ait diğer problemler şeklinde özetlenebilir. Bu alt alanın içerdiği madde sayısı 41'dir.

**4. Başkalarıyla İlişki Kurma ve Arkadaşlık İle İlgili Prob-
lemler:** Bu alt alan, gencin toplumda, karşı cinsle ve yaşlılarıyla
olan ilişkilerinden kaynaklanan problemleri kapsamaktadır. Bu
alandaki problemler; arkadaşlarla geçinme, yeni arkadaş edinme,
arkadaş topluluğu içindeki durum, karşı cinsle ilişki kuramama
vb. şeklinde özetlenebilir. Ölçekte bu alt alana giren 29 madde bu-
lunmaktadır.

5. Benlik ve İç Yaşamla İlgili Problemler: Bu alan, gencin
benliğini ve iç yaşamı ile ilgili problemlerini kapsar. Kısaca bireyin
kendini ve çevresini algılama biçiminden kaynaklanan problemler
şeklinde özetlenebilir. Örneğin, bireyin kendisinden memnun olup

olmadığı, düş kırıklıkları, üzüntüleri, hayalleri, kaygıları, utangaçlığı v.b. Bu alanla ilgili madde sayısı 57'dir.

6. Sağlık ve Beden Gelişimi İle İlgili Problemler: Bu alt alan fiziksel görünüş, sağlık alışkanlıkları ve genel sağlık durumlarıyla ilgili problemleri kapsamaktadır. Envanterde bu alt alana ilişkin 35 madde bulunmaktadır.

Problem Tarama Envanterinin Geçerlik Çalışması

Bu araştırmada kullanılan Problem Tarama Envanterinin geçerlik çalışmasında iki yöntem kullanılmıştır:

1. Kapsam Geçerliği Yöntemi

Bu araştırmada kullanılan Problem Tarama Envanterinin geçerlik çalışmasında kapsam geçerliği yöntemi uygulanmıştır. "Problem Tarama Envanteri"nin ön deneme uygulaması sonunda belirlenen maddelerin kapsam geçerliği için uzman kanısına başvurulmuştur.

Problem Tarama Envanteri ile ilgili uzman kanısının alınması amacıyla "Uzman Görüşüne Başvurma Anketi" hazırlanmıştır. Ankette her bir maddenin ait olduğu alt problem alanı, ifade yönünden anlaşılır olup olmadığı ve öğrenci problemlerini yansıtıp yansıtmadığı

madığı uzmanlara sorulmuştur. "Uzman Görüşüne Başvurma Anketi" Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü veya Anabilim Dallarından 23 öğretim üyesine verilmiştir. Uzman grubundan gelen tepkilere göre maddeler ilgili oldukları alt problem alanlarına eklenmiştir. Uzman kanısına göre anlaşılır olmayan ve öğrenci sorunlarını yansıtmayan maddeler tekrar incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda bazı maddeler düzeltilmiş ve bazıları ise envanterden tamamen çıkartılmıştır. Ayrıca, öndeneme grubuna uygulanışı sırasında yapılan gözlem ve uygulama bittikten sonra öğrencilerle yapılan görüşme sonuçları, bu envanterin uygulandığı bireylerin problemlerini ortaya çıkarmada geçerli olduğunu gösterir niteliktedir.

2. Benzer Ölçekler Geçerlik Yöntemi

Bu araştırmada benzer ölçekler geçerliğinden yararlanarak, yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin "Problem Tarama Envanteri"nden aldıkları puanlarla, Akkoyun ve Dökmen (1988) tarafından geliştirilen "Kendini Gerçekleştirme Engellerini Tarama Envanteri" (KGETE)'den aldıkları puanlar karşılaştırılmıştır. Bu araştırmada Problem Tarama Envanteri ile Kendini Gerçekleştirme Engellerini Tarama Envanteri arasında .71 ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre, Problem Tarama Envanterinin yeterli bir geçerliğe sahip olduğu kanısına varılmıştır.

Problem Tarama Envanterinin Güvenirlik Çalışması

Baymur tarafından geliştirilen orijinal Problem Tarama Envanterinin güvenilirliği, yine Baymur ve arkadaşları (1978) tarafından üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklem grubunda testin tekrarı yöntemi ile araştırılmıştır. Envanterin üç hafta arayla yapılan iki ayrı uygulamasından elde edilen güvenirlilik katsayısı .93 olarak bulunmuştur.

Bu araştırma için güncelleştirilen Problem Envanterinin güvenilirliği ise yine testin tekrarı yöntemiyle araştırılmıştır. Envanter yabancı uyruklu 70 üniversite öğrencisiyle, 70 Türk üniversite öğrencisi olmak üzere toplam 140 öğrenciye iki hafta arayla verilerek iki güvenirlilik katsayısı elde edilmiştir. Envanterin yabancı uyruklu üniversite öğrencilerine uygulanması sonucu elde edilen güvenirlilik katsayısı .97, Türk üniversite öğrencilerine uygulanmasından elde edilen güvenirlilik katsayısı ise .98'dir. Bu sonuca göre, Problem Tarama Envanterinin ölçtüğü şeyi tekrar ölçebileceği yani yeterli bir güvenilirliğe sahip olduğu kanısına varılmıştır.

Problem Tarama Envanterinin Puanlanması

Envanterin her maddesi bir sorunu ifade eden birer cümleden oluşmaktadır. Araştırma kapsamına alınan öğrenciler envanterde bulunan her bir problem maddesinde ifade edilen sorunun kendileri için ne derece önemli olduğunu ayrı bir cevap kağıdında "çok

önemli" veya "önemli" şeklinde iki seçenekten birini işaretleyerek belirtmişlerdir. Kendilerini rahatsız etmeyen veya ilgilendirmeyen sorunlarla ilgili maddeleri ise boş bırakmışlardır. Cevap kağıdında boş bırakılan problem maddeleri "önemsiz" olarak kabul edilmiş ve değerlendirilmiştir. Problem Tarama Envanteri Cevap kağıdı örneği Ek-2'de verilmiştir.

Envanter puanlanırken, "çok önemli" seçeneğine 2, "önemli" seçeneğine ise 1 puan verilmektedir. Cevaplandırılmayan boş bırakılan maddelere puan verilmemektedir.

Envanter bu şekilde puanlandıktan sonra her maddeden alınan puanlar toplanarak, araştırmaya katılan her kişi için altı problem alanına ilişkin ayrı ayrı birer alt puan elde edilmektedir. Ayrıca, altı problem alanına ilişkin problem puanlarının toplanmasıyla da bir toplam problem puanı elde edilmektedir. Envanterden alınabilecek en düşük puan sıfırdır, en yüksek puan ise 532'dir. Puanın düşük olması sorunların az, yüksek olması ise sorunların çok olduğunu göstermektedir.

II. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Öğrenci Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin kişisel nitelikleri hakkında bilgi toplamak amacı ile bu araştırmada inceleme konusu olan bağımsız değişkenlerle ilgili 17 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular; cinsiyet, yaş, anne ve babaların eğitim düzeyleri, ailenin gelir düzeyi, sınıfı, akademik başarı durumu, öğrenim görmekte ol-

duğu fakülte, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimi, vatandaşları oldukları ülke, devam ettikleri üniversite, Türkiye'ye geliş yılı, Türkiye'de kaldıkları yer, Türkçe'yi kullanma becerileri, Türkçe hazırlık kurslarına devam edip etmedikleri, Türkiye'de yaşamaktan memnun olup olmadıkları ve ülkelere gidiş sıklıkları gibi değişkenleri kapsamaktadır.

Öğrenci Kişisel Bilgi Formu, ifade ve doğru yanıt sağlanması bakımından bir deneme formu olarak 50'si Türk, 50'si yabancı uyruklu olmak üzere toplam 100 üniversite öğrencisine uygulanmış ve bu arada 8 kişilik bir uzman grubunda Kişisel Bilgi Formunda yer alan soruları incelemeleri sağlanmıştır.

Uzmanlardan ve öğrencilerden gelen eleştiriler değerlendirilerek Kişisel Bilgi Formu tekrar gözden geçirilerek araştırma için hazır hale getirilmiştir. Kişisel Bilgi Formu Örneği Ek-3'de verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için Ankara'daki üniversitelerin rektörlük ve dekanlıklarından gerekli izin alındıktan sonra veri toplama araçları olan Problem Tarama Envanteri ve Öğrenci Kişisel Bilgi Formu üniversitelerin tüm fakültelerinde ayrı ayrı olmak üzere araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Uygulamadan önce, öğrencilere araştırmanın amacı, Problem Tarama Envanteri

ve Öğrenci Kişisel Bilgi Formunun nasıl cevaplanacağı konularında bilgi verilmiştir. Ayrıca, cevapların gizli tutulacağı, kişisel bir değerlendirmeye tabii tutulmayacağı belirtilmiş ve öğrencilerden içten ve gerçekçi cevaplar vermeleri istenmiştir.

Problem Tarama Envanteri ile Kişisel Bilgi Formu'nun uygulanması açıklamalarda dahil olmak üzere bir ders saati sürmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçelerinin yetersiz olabileceği varsayılarak bazı durumlarda uygulama süresi uzatılmış ve araştırmacı ile birlikte yapılmıştır.

Veri toplama işlemi 01.03.1997'de başlamış ve 28.08.1997'de bitmiştir.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada istatistiksel analizler aşağıda ifade edildiği biçimde yapılmıştır:

1. Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin Problem Envanterinden aldıkları puanların cinsiyet, yaş, anne ve babanın eğitim düzeyleri, ailelerinin gelir düzeyleri, sınıf düzeyleri, akademik başarı düzeyleri, fakülte düzeyleri ve yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimleri gibi bazı ortak değişkenler yönünden karşılaştırılması için Çift-Yönlü Varyans Analizi tekniği kullanılmış; bağımsız değişkenlerin temel etkilerinin ya da ortak

etkilerinin anlamlı olduğu durumlarda bu etkinin hangi ortalamalar arasındaki farklardan kaynaklandığını bulmak amacıyla da varyans analizi sonrası yapılan t testi uygulanmıştır (Kaptan, 1982:280).

2. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Problem Envanterinden aldıkları puanların Türkçe hazırlık kurslarının katılma durumu ve Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumu gibi değişkenlere göre incelenmesinde gruplar karşılaştırılırken ortalamalar arasında farkın anlamlı düzeyde olup olmadığını bulmak için bağımsız gruplarda uygulanan t testi yapılmıştır (Kaptan, 1982:280). Aynı öğrencilerin problem envanterinden aldıkları puanların vatan-daşı olduğu ülke, devam ettiği üniversite, Türkiye'ye geliş yılı, Türkiye'de nerede kaldığı, Türkçe'yi kullanma derecesi ve ülkesine gidiş sıklığı gibi değişkenlere göre incelenmesinde ise gruplar ikiden fazla olduğu için Tek-Yönlü-Varyans Analizi tekniği kullanılmış ve varyans analizi sonucunda çıkan F değerinin anlamlı olduğu durumlarda hangi grupların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu saptayabilmek içinde varyans analizi sonrası yapılan ve grupların ikiyeşerli karşılaştırıldığı "Scheffe Testi" kullanılmıştır (Kaptan, 1982:278). Ortalamalar arası farkların önem dereceleri test edilirken tüm analizlerde birinci tip hata yapma olasılığı $P < .05$ olarak alınmıştır. Ancak .01 düzeyinde anlamlı çıkan değerler tablolarda ayrıca belirtilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölüm, Ankara'daki üniversitelerde öğrenim gören yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin "Problem Tarama Envanteri" ve "Öğrenci Kişisel Bilgi Formu" yolu ile alınan cevapları ve bunların istatistiksel olarak incelenmesini kapsamaktadır.

Bu bölümde sıra ile önce, öğrencilerin problemleri genel olarak ve problem alanlarına göre ele alınmış, ardından yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin problemleri denencelere ilişkin olarak bazı ortak değişkenlere göre karşılaştırılmış ve sonra da sadece yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemleri bazı değişkenlere ve ilgili denencelere göre ele alınmıştır.

A. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinin Tümüne ve Alt Ölçeklerine İlişkin Problemleri

Denence 1.0. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları Türk Öğrencilerin sorunlarından daha fazladır." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin problem envanterinin tümünden ve alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamalarının t testi ile karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo-5'de verilmiştir.

Tablo-5

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	n	$\bar{X}$	S	t	p
Okul Yaşamı	TÜRK ÖĞR.	626	31.426	20.926	21.15	.000
	YABANCI ÖĞR.	624	59.917	26.488		
Gelecek Yaşam	TÜRK ÖĞR.	626	7.515	6.379	20.37	.000
	YABANCI ÖĞR.	624	15.777	7.913		
Aile Yaşamı	TÜRK ÖĞR.	626	10.496	40.931	5.77	.000
	YABANCI ÖĞR.	624	20.407	13.348		
Ark. Yaşamı	TÜRK ÖĞR.	626	6.826	6.349	18.41	.000
	YABANCI ÖĞR.	624	15.077	9.261		
Benlik ve iç yaşam	TÜRK ÖĞR.	626	13.824	12.770	19.93	.000
	YABANCI ÖĞR.	624	31.981	18.911		
Sağlık ve Beden	TÜRK ÖĞR.	626	7.006	7.396	15.05	.000
	YABANCI ÖĞR.	624	14.884	10.812		
TOPLAM	TÜRK ÖĞR.	626	77.109	66.397	20.78	.000
	YABANCI ÖĞR.	624	157.970	71.277		

Tablo-5'in incelenmesinden de anlaşılacağı gibi, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problem envanterinin tümünden al-

dıkları puanların ortalaması 157.97 (ss=71.277) iken Türk öğrencilerin ortalaması 77.11 (ss=66.397)'dir. İki grubun ortalamaları t testi ile karşılaştırıldığında, ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($t(1248) = 2.84, p < .05$). Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin genelde problemlerinin daha çok olduğu anlaşılmaktadır.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemleri altı problem alanına göre ayrı ayrı incelendiğinde ve bu alanlara ilişkin ortalamalar birbirleriyle karşılaştırıldığında, aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin okul yaşamı problem alanından aldıkları puanların ortalaması 59.92 (ss=26.488), Türk öğrencilerin ortalaması ise 31.42 (ss=20.926)'dir. İki grubun ortalamaları t testi ile karşılaştırıldığında, ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p < .05$).

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin gelecekteki yaşam problem alanından aldıkları puanların ortalaması 15.78 (ss=7.913), Türk öğrencilerin ortalaması ise 7.51(ss=6.379)'dir. İki grubun ortalamaları t testi ile karşılaştırıldığında, ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p < .05$).

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin aile yaşamı problem alanından aldıkları puanların ortalaması 20.41 (ss=13.348), Türk öğrencilerin ortalamaları ise 10.49(ss=40.931)'dir. İki grubun ortalamaları t testi ile karşılaştırıldığında, ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p < .05$).

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin arkadaşlık yaşamı problem alanından aldıkları puanların ortalaması 15.08 (ss=9.261), Türk öğrencilerin ortalamaları ise 6.83 (ss=6.349)'dir. İki grubun ortalamaları t testi ile karşılaştırıldığında, ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p<.05$).

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin benlik ve iş yaşamı problem alanından aldıkları puanların ortalaması 31.98 (ss=18.911), Türk öğrencilerin ortalamaları ise 13.82 (ss= 12.770)'dir. İki grubun ortalamaları t testi ile karşılaştırıldığında, ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p<.05$).

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sağlık ve beden gelişimi problem alanından aldıkları puanların ortalaması 14.88 (ss=10.812), Türk öğrencilerin ortalamaları ise 7.00 (ss=7.396)'dir. İki grubun ortalamaları t testi ile karşılaştırıldığında, ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p<.05$).

Sonuçlar, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemlerinin hem genel olarak hemde problem alanlarına göre Türk öğrencilerin problemlerinden daha fazla olduğunu göstermektedir.

Buna göre; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türk öğrencilerin sorunlarından daha fazladır" şeklinde ifade edilen Denence-1.0 doğrulanmıştır.

Sonuç olarak, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin hem genelde hemde problem alanlarına göre Türk öğrencilere kıyasla problemlerinin daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

B. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Problemlerinin Bazı Ortak Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde, her iki öğrenci grubunun Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanlar cinsiyet, yaş, anne ve babanın eğitim düzeyleri, ailelerin gelir düzeyleri, sınıf düzeyleri, akademik başarı düzeyleri, öğrenim gördükleri bölüm yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşmiş birimine göre çift-yönlü varyans analizi tekniği ile karşılaştırılmıştır.

I. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencileri ile Türk Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Problemleri

Denence 1.1. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 6'da yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre sayısal dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 7'de ise bu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığına ilişkin uygulanacak çift yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo-6

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Cinsiyetlerine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem
Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların
Ortalamaları, Standart Sapmaları

CİNSİYET	GRUP					
	TÜRK ÖĞR.			YABANCI ÖĞR.		
	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S
Kız	186	72.97	52.97	188	158.48	83.70
Erkek	440	78.86	71.30	436	157.57	65.56

Tablo-7

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Cinsiyetlerine Göre Problem Envanteri Puanlarına
İlişkin Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
CİNSİYET	1133.620	1	1133.620	.238	.626
GRUP	2037438.585	1	2037438.585	428.047	.000
CİNSİYET x GRUP	3022.059	1	3022.059	.635	.426
Açıklanan	2041594.264	3	680531.421		
Hata	5930776.556	1246	4759.853		
Toplam	7972370.820	1249	6383.003		

Tablo-6'da görüldüğü gibi, yabancı uyruklu 188 kız öğrencinin problem envanterinden aldığı puanların ortalaması 158.48 (ss=83.70) iken, 436 erkek öğrencinin ortalaması 157.57 (ss=65.56)'dir. Türk uyruklu 186 kız öğrencinin Problem Tarama Envanterinden aldığı puanların ortalaması 72.97 (ss=52.97) iken, 440 erkek öğrencinin ortalaması 78.86 (ss=71.30)'dır. Tablo-7'de izlenebileceği gibi, örnekleme giren tüm erkek ve kız öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark elde edilememiştir ($p>.05$).

Ancak, cinsiyete bakmaksızın yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark elde edilmiştir ($p<.05$). Ayrıca, grup türünün problem envanteri puanları üzerindeki etkisinin cinsiyete bağlı olarak bir farklılık göstermediği de ortaya çıkmıştır ($F(1,1249) = 0.635$, $p>.05$). Böylece; "Yabancı Uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 1.1. doğrulanmamıştır. Sonuçlar, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin artması yada azalması üzerinde cinsiyetin pek önemli bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

II. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yaşlarına Göre Problemleri

Denence 1.2. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, yaşlarına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 8'de yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerin yaşlarına göre sayısal dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları;

Tablo 9'da ise, bu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığına ilişkin uygulanan çift yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo-8

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yaşlarına
Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden
Aldıkları Puanların Ortamaları
Standart Sapmaları

YAŞ GRUBU	TÜRK ÖĞRENCİLER			YABANCI ÖĞRENCİLER		
	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S
19-20 YAŞ	101	88.05	72.21	101	185.52	92.50
21-22 YAŞ	327	76.44	71.65	337	152.60	68.27
23 VE YUKARI	197	72.71	51.23	190	152.84	59.63

Tablo-9

**Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yaşlarına
Göre Problem Tarama Envanteri Puanlarına İlişkin
Varyans Analizi**

Varyansın Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	p
YAŞ	90458.768	2	45229.384	9.669	.000
GRUP	2046050.948	1	2046050.948	437.416	.000
YAŞ x GRUP	17549.866	2	8824.933	1.887	.152
Açıklanan	2144159.582	5	430831.916		
Hata	5832943.311	1247	5677.581		
Toplam	7987102.892	1252	6379.475		

Tablo-8'de görüldüğü gibi yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinden 19-20 yaş grubu olan 101 öğrencinin ortalaması 185.52 (ss=92.50); 21-22 yaş grubunda olan 337 öğrencinin ortalaması 152.60 (ss=68.27); 23 ve yukarı yaş grubunda olan 190 öğrencinin ortalaması ise 152.84 (ss=59.63)'dür.

Yine aynı tablodan izlenebildiği gibi, Türk öğrencilerden 19-20 yaş grubunda olan 101 öğrencinin ortalaması 88.05 (ss=72.21); 21-22 yaş grubunda olan 327 öğrencinin ortalaması 76.44 (ss=71.65); 23 ve yukarı yaş grubunda olan 197 öğrencinin ortalaması ise 72.71 (ss=51.23)'dir.

Örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, yaşları küçük olan öğrencilerin ortalamaları yüksek, yaşları yüksek olan öğrencilerin ortalamalarının küçük olduğu görülmektedir.

Tablo 9'da görüldüğü gibi, örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, yaşlarına göre öğrencilerin problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark elde edilememiştir ($F(2,1252) = 1.887, p > .05$). Ayrıca grub türünün (Türk-Yabancı) problem envanteri puanları üzerindeki etkisinin yaş durumuna bağlı olarak bir farklılık göstermediği de ortaya çıkmıştır ($p > .05$). Böylece, "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, yaşlarına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 1.2. doğrulanmamıştır. Sonuçlar, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin azalması ya da artması üzerinde yaş faktörünün önemli bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

III. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Problemleri

Denence 1.3. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, annenin eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 10'da örnekleme giren yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerin annenin eğitim düzeyine göre sayısal dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 11'de ise bu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığına ilişkin uygulanan çift yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo-10

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Annenin
Eğitim Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem
Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların
Ortalamaları, Standart Sapmaları

ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	GRUP					
	TÜRK ÖĞR.			YABANCI ÖĞR.		
	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S
OK.YAZ. DEĞİL	31	140.13	106.52	11	149.45	53.49
İLKOKUL	76	102.33	87.11	36	147.97	68.75
ORTAOKUL	119	70.87	94.35	168	162.71	74.84
LİSE	350	67.63	31.83	320	158.33	69.74
ÜNİVERSİTE	49	82.02	69.29	85	153.73	72.51

Tablo-11

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Annenin
Eğitim Düzeyine Göre Problem Tarama Envanteri
Puanlarına İlişkin Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
ANNENİN E. D.	83179.237	4	20794.809	4.532	.001
GRUP	2076767.804	1	2076767.804	452.611	.000
ANNE x GRUP	97482.007	4	24370.502	5.311	.000
Açıklanan	2247429.048	9	250825.450		
Hata	5666690.192	1235	4588.413		
Toplam	7924119.240	1244	6369.871		

Tablo 10'da görüldüğü gibi yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinden annesi okur-yazar olmayan 11 öğrencinin ortalaması 149.45 (ss=53.49), annesi okur-yazar olan ya da ilkokul mezunu olan 36 öğrencinin ortalaması 147.97 (ss=68.75), annesi ortaokul mezunu olan 168 öğrencinin ortalaması 162.71 (ss=74.84), annesi lise mezunu olan 320 öğrencinin ortalaması 158.33 (ss=69.74) annesi üniversite mezunu olan 85 öğrencinin ortalaması ise 153.73 (ss=72.51)'dür.

Yine aynı tablodan izlenebildiği gibi, Türk öğrencilerden annesi okur-yazar olmayan 31 öğrencinin ortalaması 140.13 (ss=106.52), annesi okur-yazar olmayan veya ilkokul mezunu olan 76 öğrencinin ortalaması 102.33 (ss= 94.35), annesi ortaokul mezunu olan 119 öğrencinin ortalaması 70.87 (ss=94.35), annesi lise mezunu olan 350 öğrencinin ortalaması 67.63 (ss=31.83), annesi üniversite mezunu olan 49 öğrencinin ortalaması ise 82.02'dir (ss=69.29).

Tablo 11'de görüldüğü gibi, örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, annenin eğitim düzeyine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark elde edilmiştir ($p<.05$). Bulgular, grup türünün problem envanteri puanları üzerindeki etkisinin annenin eğitim düzeyine bağlı olarak bir farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır ($F(4,1244)= 5.311$, $p<.05$). Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunlar, annenin eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark göstermekte-

dir." biçiminde ifade edilen Denence 1.3. doğrulanmıştır. Sonuçlar, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin azalması ya da artması üzerinde annenin eğitim düzeyinin önemli bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

IV. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Problemleri

Denence 1.4. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, babanın eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 12'de yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin babanın eğitim düzeyine göre sayısal dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 13'de ise, bu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığına ilişkin uygulanan çift-yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo-12

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Babanın
Eğitim Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama
Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları,
Standart Sapmaları

BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	GRUP					
	TÜRK ÖĞR.			YABANCI ÖĞR.		
	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S
OKUR-YAZAR İLKOKUL	67	116.88	102.05	29	146.93	68.03
ORTAOKUL	49	68.37	65.92	73	178.66	80.17
LİSE	366	70.14	60.94	343	159.08	65.89
ÜNİVERSİTE	135	77.94	50.83	166	148.34	73.15

Tablo-13

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Babanın Eğitim Düzeyine Göre Problem Tarama Envanteri
Puanlarına İlişkin Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	p
BABANIN EĞT. DÜZ.	54865.386	3	18288.462	4.014	.007
GRUP	2047758.775	1	2047758.775	449.503	.000
BABA x GRUP	96557.565	3	32185.855	7.065	.000
Açıklanan	2199181.725	7	314168.818		
Hata	55578835.567	1220	4555.603		
Toplam	7757017.292	1227	6321.937		

Tablo 12'de görüldüğü gibi, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinden babası okur-yazar yada ilkokul mezunu olan 29 öğrencinin ortalaması 146.93 (ss=68.03), babası ortaokul mezunu olan 73 öğrencinin ortalaması 178.66 (ss=80.17), babası lise mezunu olan 343 öğrencinin ortalaması 159.08 (ss=65.89), babası üniversite mezunu olan 166 öğrencinin ortalaması ise 148.34'dür (ss=73.15).

Yine aynı tablodan izlenebileceği gibi, Türk öğrencilerden babası okur-yazar yada ilkokul mezunu olan 67 öğrencinin ortalaması 116.88 (ss=102.05), babası ortaokul mezunu olan 49 öğrencinin ortalaması 68.37 (ss=65.92), babası lise mezunu olan 366 öğrencinin ortalaması 70.14 (ss=60.94), babası üniversite mezunu olan 135 öğrencinin ortalaması ise 77.94 (ss=50.83)'dür.

Tablo 13'de görüldüğü gibi, örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur ($p<.05$). Bulgular grub türünün problem envanteri puanları üzerindeki etkisinin babanın eğitim düzeyine bağlı olarak bir farklılık gösterdiğinde ortaya koymaktadır ($F(3,1227)=7.065, p<.05$). Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, babanın eğitim düzeyine göre anlamlı düzede fark göstermektedir." biçiminde ifade edilen Denence 1.4. doğrulanmıştır. Sonuçlar, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin azalması yada artması üzerinde babanın eğitim düzeyinin önemli bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

V. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Ailenin Gelir Düzeyine Göre Problemleri

Denence 1.5. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 14'de yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin ailenin gelir düzeyine göre sayısal dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 15'de ise bu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığına ilişkin uygulanan çift-yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo-14

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanlama Ortamları, Standart Sapmaları

GELİR DÜZEYİ	GRUP					
	TÜRK ÖĞR.			YABANCI ÖĞR.		
	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S
YÜKSEK	74	68.18	42.12	37	151.54	83.52
ORTA	490	76.39	66.97	485	157.30	70.01
DÜŞÜK	58	95.33	84.32	104	162.30	69.75

Tablo-15

**Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Ailelerinin
Gelir Düzeylerine Göre Problem Envanteri Puanlarına
İlişkin Varyans Analizi**

Varyansın Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
GELİR DÜZEYİ	122421.434	2	61210.717	12.991	.000
GRUP	1927346.638	1	1927346.638	409.038	.000
GELİR D. x GRUP	6695.358	2	3347.679	.710	.492
Açıklanan	2056463.430	5	411292.686		
Hata	5852180.639	1242	4711.901		
Toplam	7908644.070	1247	6342.136		

Tablo 14'de görüldüğü gibi, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinden ailesinin gelir düzeyi yüksek olan 37 öğrencinin ortalaması 151.54 (ss=83.52), ailesinin gelir düzeyi orta olan 485 öğrencinin ortalaması 157.30 (ss=70.01), ailesinin gelir düzeyi düşük olan 104 öğrencinin ortalaması ise 162.30 (ss=69.75)'dur.

Aynı şekilde, Türk öğrencilerden ailesinin gelir düzeyi yüksek olan 74 öğrencinin ortalaması 68.18 (ss=42.12), ailesinin gelir düzeyi orta olan 490 öğrencinin ortalaması 76.39 (ss=66.97), ailesinin gelir düzeyi düşük olan 58 öğrencinin ortalaması ise 95.33 (ss=84.32)'dür.

Örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, ailesinin gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin ortalamalarının düşük, ailesinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 15'de izlenebileceği gibi, örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, ailenin gelir düzeyine göre öğrencilerin problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur ($p < .05$). Ayrıca, grup türünün (Türk-Yabancı) Problem Tarama Envanteri puanları üzerindeki etkisinin ailenin gelir düzeyine bağlı olarak bir farklılık göstermediği de ortaya çıkmıştır ($F(2,1247) = 0.710, p > .05$). Ancak, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmasada, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, Türk öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir. Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 1.5. doğrulanmamıştır.

Sonuçlar, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin azalması ya da artması üzerinde ailenin gelir düzeyinin önemli bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

VI. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Problemleri

Denence 1.6. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, sınıf düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 16'da yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin sınıf düzeylerine göre sayısal dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 17'de ise bu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığına ilişkin uygulanan çift yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo-16

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Sınıf
Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama
Envanterinden Aldıkları Puanlama Ortalamaları,
Standart Sapmaları

SINIF	GRUP					
	TÜRK ÖĞR.			YABANCI ÖĞR.		
	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S
1. SINIF	149	84.17	61.86	146	172.84	82.35
2. SINIF	177	79.96	88.47	178	155.49	70.21
3. SINIF	140	69.24	39.80	145	151.81	56.24
4. SINIF	134	77.38	64.56	136	153.28	72.45
DİĞER	23	56.87	20.53	22	149.18	76.20

Tablo-17

**Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Sınıf Düzeylerine Göre Problem Tarama Envanteri
Puanlarına İlişkin Varyans Analizi**

Varyansın Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	p
SINIF	55750.567	4	13937.642	2.944	.019
GRUP	2045944.180	1	2045944.180	432.223	.000
SINIF x GRUP	10348.819	4	2587.205	.547	.702
Açıklanan	2112043.567	9	234671.507		
Hata	5869583.304	1240	4733.535		
Toplam	7981626.871	1249	6390.414		

Tablo 16'da görüldüğü gibi, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinden 1. sınıfta öğrenim gören 146 öğrencinin ortalaması 172.84 (ss=82.35), 2. sınıfta öğrenim gören 178 öğrencinin ortalaması 155.49 (ss=70.21), 3. sınıfta öğrenim gören 145 öğrencinin ortalaması 151.81 (ss=56.24), 4. sınıfta öğrenim gören 136 öğrencinin ortalaması 153.28 (ss=72.45), diğer sınıf düzeylerinde öğrenim gören 22 öğrencinin ortalaması ise 149.18 (ss=76.20)'dir.

Aynı şekilde, Türk öğrencilerden 1. sınıfta öğrenim gören 149 öğrencinin ortalaması 84.17 (ss=61.86), 2. sınıfta öğrenim gören 177 öğrencinin ortalaması 79.96 (ss=88.47), 3. sınıfta öğrenim gören 140 öğrencinin ortalaması 69.24 (ss=39.80), 4. sınıfta öğre-

nim gören 134 öğrencinin ortalaması 77.38 (ss=64.56), diğer sınıf düzeylerinde öğrenim gören 23 öğrencinin ortalaması ise 56.87 (ss=20.53)'dir.

Örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, 1. sınıfta öğrenim gören yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin ortalamalarının diğer sınıf düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 17'de izlenebileceği gibi, örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, sınıf düzeyine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur ($p < .05$). Öğrencilerin sorunlarının sınıf düzeyine göre farklılığı, gruba göre (Türk-Yabancı) değişmemektedir. Yani sınıf değişkeni ile grup değişkeni arasındaki etkileşim anlamlı değildir ($F(4,1249) = 0.547, p > .05$). Böylece "Yabancı Uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 1.6. doğrulanmamıştır.

Sonuçlar, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin azalması yada artması üzerinde sınıf düzeyinin önemli bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

VII.Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarı Düzeylerine Göre Problemleri

Denence 1.7. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin sorunları, akademik başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 18'de yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin başarı düzeylerine göre sayısal dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 19'da ise bu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığına ilişkin uygulanan çift yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo-18

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarı Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları

BAŞARI	GRUP					
	TÜRK ÖĞR.			YABANCI ÖĞR.		
	N	X	S	N	X	S
ÇOK İYİ	64	80.58	63.93	51	141.90	46.84
İYİ	400	74.94	69.44	408	157.04	66.67
ORTA	140	77.46	53.75	140	166.59	85.24
ZAYIF	20	97.45	81.63	24	155.00	87.83

Tablo-19

**Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Akademik
Başarı Düzeylerine Göre Problem Tarama Envanteri
Puanlarına İlişkin Varyans Analizi**

Varyansın Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	p
BAŞARI	23201.901	3	7733.967	1.646	.177
GRUP	2038490.262	1	2038490.262	433.836	.000
BAŞARI x GRUP	21854.794	3	7284.931	1.550	.200
Açıklanan	2083546.958	7	297649.565	63.346	.000
Hata	5821757.669	1239	4698.755		
Toplam	7905304.627	1246	6344.546		

Tablo 18'de görüldüğü gibi, yabancı uyruklu öğrencilerden başarı düzeyi çok iyi olan 51 öğrencinin ortalaması 141.90 (ss=46.84), başarı düzeyi iyi olan 408 öğrencinin ortalaması 157.04 (ss=66.67), başarı düzeyi orta olan 140 öğrencinin ortalaması 166.59 (ss=85.24), başarı düzeyi zayıf olan 24 öğrencinin ortalaması ise 155.00 (ss=87.83)'dir.

Aynı şekilde, Türk öğrencilerden başarı düzeyi çok iyi olan 64 öğrencinin ortalaması 80.58 (63.93), başarı düzeyi iyi olan 400 öğrencinin ortalaması 74.94 (ss=69.44), başarı düzeyi orta olan 140 öğrencinin ortalaması 77.46 (53.75), başarı düzeyi zayıf olan 20 öğrencinin ortalaması ise 97.45'dir (ss=81.63).

Tablo 19'da izlenebileceği gibi, örnekleme giren her iki öğrenci grubunun problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark elde edilememiştir ($p>.05$).

Ayrıca, grup türünün Problem Tarama Envanteri puanları üzerindeki etkisinin başarı düzeyine bağlı olarak bir farklılık göstermediği de ortaya çıkmıştır ($F(3,1246) = 1.550, p>.05$). Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, başarı düzeylerine anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 1.7. doğrulanmamıştır. Sonuçlar, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin artması ya da azalması üzerinde başarı düzeyinin pek önemli bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

VIII. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Fakülte Düzeylerine Göre Problemleri

Denence 1.8. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları öğrenim gördükleri fakülteye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 20'de yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültelere göre sayısal dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 21'de ise, bu ortalamalar arasında an-

lamli düzeyde fark olup olmadığına ilişkin uygulanan çift yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo-20

Yabancı Uyruklu ve Türk niversite ğrencilerinin Fakültesi
Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama
Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları,
Standart Sapmaları

FAKÜLTE	GRUP					
	TÜRK ÖğR.			YABANCI ÖğR.		
	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S
TIP VE SAğLIK	104	64.02	34.34	102	153.88	73.77
MÜHENDİSLİK	136	74.04	26.42	145	159.34	63.04
GENEL EğTİM	21	68.43	50.00	24	114.58	50.80
MES. TEK. EğT.	38	108.89	84.39	41	180.41	77.65
İKT. İDARİ. BİL.	124	73.78	67.07	117	156.51	69.47
SOSYAL BİL.	90	73.11	49.85	93	154.97	72.07
DİL VE EDEBİYAT	48	109.83	160.67	49	173.57	90.79
FEN BİLİM	57	75.19	41.74	53	154.47	60.20

Tablo-21

**Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Fakülte Düzeylerine Göre Problem Tarama Envanteri
Puanlarına İlişkin Varyans Analizi**

Varyansın Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
FAKÜLTE	172552.666	7	24650.381	5.341	.000
GRUP	2012651.727	1	2012651.727	436.062	.000
FAKÜLTE x GRUP	28170.665	7	4024.381	.872	.528
Açıklanan	2213375.058	15	147448.337		
Hata	5658627.209	1226	4615.520		
Toplam	7872002.267	1241	6343.273		

Tablo 20'de görüldüğü gibi, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinden Tıp ve Sağlık alanlarında öğrenim gören 102 öğrencinin ortalaması 153.88 (ss=73.77), Mühendislik alanında öğrenim gören 145 öğrencinin ortalaması 159.34 (ss=63.04), genel eğitim alanında öğrenim gören 24 öğrencinin ortalaması 114.58 (ss=50.80), Mesleki ve Teknik eğitim alanında öğrenim gören 41 öğrencinin ortalaması 180.51 (ss=77.65), İktisadi ve İdari Bilimlerde öğrenim gören 117 öğrencinin ortalaması 156.51 (ss=69.47), Sosyal Bilimlerde öğrenim gören 93 öğrencinin ortalaması 154.97 (ss=72.07), Dil ve Edebiyat alanında öğrenim gören 49 öğrencinin ortalaması 173.57 (ss=90.79), Fen bilimlerinde öğrenim gören 53 öğrencinin ortalaması ise 154.47 (ss=60.20)'dir.

Aynı şekilde, Türk öğrencilerden Tıp ve Sağlık alanında öğrenim gören 104 öğrencinin ortalaması 64.02 (ss=34.34), Mühendislik alanında öğrenim gören 136 öğrencinin ortalaması 74.04 (ss=26.42), Genel eğitim alanında öğrenim gören 21 öğrencinin ortalaması 68.43 (ss=50.00), Mesleki ve Teknik eğitim alanında öğrenim gören 38 öğrencinin ortalaması 108.89 (ss=84.39), iktisadi ve idari bilimlerde öğrenim gören 124 öğrencinin ortalaması 73.78 (ss=67.07), Sosyal bilimlerde öğrenim gören 90 öğrencinin ortalaması 73.11 (ss=49.85), Dil ve Edebiyat alanında öğrenim gören 48 öğrenci 109.83 (ss=160.67), Fen bilimlerinde öğrenim gören 57 öğrencinin ortalaması ise 75.19(ss=41.74)'dur.

Örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinden mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin sorunlarının daha fazla olduğu, Türk öğrencilerin ise Dil ve Edebiyat Fakültelerinde öğrenim görenlerin ortalamalarının diğer fakültelere göre daha yüksek sorunları olduğu görülmektedir. Tablo 21'de izlenebileceği gibi, örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, öğrenim gördükleri fakültelere göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur ($p<.05$). Öğrencilerin sorunlarının öğrenim gördükleri fakülteye göre farklılığı, gruba göre (Türk-Yabancı) değişmemektedir. Yani fakülte değişkeni ile grup değişkeni arasındaki etkileşim anlamlı değildir ($F(7,1241)= 0.872, p>.05$). Böylece, "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencile-

rin sorunları, öğrenim gördükleri fakülteye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 1.8. doğrulanmamıştır. Sonuçlar yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin azalması yada artması üzerinde öğrenim gördükleri fakültenin önemli bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

IX. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yerleşim Birimlerine Göre Problemleri

Denence 1.9. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimlerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 22'de yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin yerleşim birimlerine göre sayısal dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları, Tablo 23'de ise bu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde farklı olup olmadığına ilişkin uygulanan çift yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo-22

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yerleşim
Birimlerine Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama
Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları,
Standart Sapmaları

YERLEŞİM BİR.	GRUP					
	TÜRK ÖĞR.			YABANCI ÖĞR.		
	N	$\bar{X}$	S	N	$\bar{X}$	S
KÖY	32	92.31	43.37	62	162.08	86.12
KASABA	120	74.38	49.84	168	166.91	74.80
KÜÇÜK KENT	280	75.97	81.67	259	151.04	65.02
BÜYÜK KENT	191	76.40	47.33	138	157.76	70.28

Tablo-23

Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yerleşim
Birimlerine Göre Problem Tarama Envanteri Puanlarına
İlişkin Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
YERLEŞİM BİRİMİ	106748.287	3	35582.762	7.627	.000
GRUP	1974086.064	1	1974086.064	423.143	.000
YER. BİR. x GRUP	16589.016	3	5529.672	1.185	.314
Açıklanan	2097423.368	7	299631.910		
Hata	5794292.649	1242	4665.292		
Toplam	7891716.017	1249	6318.428		

Tablo 22'de görüldüğü gibi, yabancı öğrencilerden yaşamının büyük bir kısmını köyde geçiren 62 öğrencinin ortalaması 162.08 (ss=86.12), kasabada geçiren 168 öğrencinin ortalaması 166.91 (ss=74.80), küçük kentte geiren 259 öğrencinin ortalaması 151.04 (ss=65.02), büyük kentte geçiren 138 öğrencinin ortalaması ise 157.76 (ss=70.28)'dir.

Aynı şekilde, Türk öğrencilerden yaşamının büyük bir kısmını köyde geçiren 32 öğrencinin ortalaması 92.31 (ss=43.37), kasabada geçiren 120 öğrencinin ortalaması 74.38 (ss=49.84), küçük kentte geçiren 280 öğrencinin ortalaması 75.97 (ss=81.67), büyük kentte geçiren 191 öğrencinin ortalaması ise 76.40 (ss=47.33)'dir.

Örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, yabancı uyruklu öğrenciler için yaşamının büyük bir kısmını köy-kasabada geçirenlerin sorunlarının daha fazla olduğu, Türk öğrenciler için ise köyde geçirenlerin diğer gruplara göre daha çok sorunları olduğu görülmektedir.

Tablo 23'de izlenebileceği gibi, örnekleme giren her iki öğrenci grubu birlikte ele alındığında, yerleşim birimlerine göre öğrencilerin problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur ($p < .05$). Öğrencilerin sorunlarının yerleşim birimlerine göre farklılığı, gruba göre (Türk-Yabancı) değişmemektedir. Yani yerleşim birimi değişkeni ile grup değişkeni arasındaki etkileşim anlamlı değildir ($F(3,1249) = 1.185$, $p > .05$).

Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerinin sorunları, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 1.9. doğrulanmamıştır.

Sonuçlar yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin azalması yada artması üzerinde yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim biriminin önemli bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

C. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Problemlerini Etkileyen Bazı Değişkenler

Bu bölümde, sadece yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları 8 değişken açısından ele alınıp incelenmiştir. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamalarını bazı değişkenlere göre incelerken grupların iki olması halinde bağımsız gruplarda uygulanan "t" testi, grupların ikiden fazla olması halinde ise "tek-yönlü varyans analizi" yapılmıştır. Varyans analizi sonucunda çıkan F değerinin anlamlı olması halinde ise grupların ortalamaları ikiyeşerli olarak varyans analizi sonrası uygulanan "t" testi ile karşılaştırılmıştır.

Analizler toplam 625 yabancı uyruklu üniversite öğrencisinin problem envanteri puanları üzerinde yapılmıştır.

I. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Vatandaşı Oldukları Ülkeye Göre Problemleri

Denence 2.0. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, vatandaşı oldukları ülkeye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 24'de yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin vatandaşı oldukları ülkeye göre sayısal dağılımı ve problem tarama envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 25'de ise bu ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucu verilmiştir.

Tablo-24

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Vatandaşı Oldukları Ülkeye Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların Ortamaları, Standart Sapmaları

GRUP	N	$\bar{X}$	S
Asya	191	150.456	73.129
Batı	25	158.320	67.373
Afrika	93	156.108	67.512
Ortadoğu	100	154.080	52.475
Balkan	135	165.459	78.577
Diğer	80	170.716	78.577
Toplam	625	158.058	71.385

Tablo-25

**Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Vatandaşı Oldukları
Ülkeye Göre Problem Envanteri Puanlarına İlişkin
Varyans Analizi**

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O	F	p
Gruplar arası	5	33350.8349	6670.1670	1.3122	.2570
Gruplar içi	619	3146471.092	5083.1520		
Toplam	624	3179821.926			

Tablo 24'de görüldüğü gibi, Asya ülkelerinden gelen 191 yabancı uyruklu öğrencinin ortalaması 150.46 (ss=73.129), Batı ülkelerinden gelen 25 öğrencinin ortalaması 158.32 (ss=67.373), Afrika ülkelerinden gelen 93 öğrencinin ortalaması 156.11 (ss=67.512), Ortadoğu ülkelerinden gelen 100 öğrencinin ortalaması 154.08 (ss=52.475), Balkan ülkelerinden gelen 135 öğrencinin ortalaması 165.46 (ss=78.577), Diğer ülkelere gelen 81 öğrencinin ortalaması ise 170.72 (ss=78.579)'dir. Örneklem giren toplam 625 yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problem envanterinden aldıkları puanların ortalaması ise 158.06'dır (ss=71.385). Tablo 25'de görüldüğü gibi diğer ülkelere gelen 81 yabancı uyruklu üniversite öğrencilerin problem envanterinden aldıkları puanların ortalaması diğerlerinden yüksek görünse de, uygulanan varyans analizi sonucu, ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olmadığını göstermektedir ($F(5,624) = 1.312, p > .05$).

Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, vatandaşı oldukları ülkeye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 2.0. doğrulanmamıştır.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin vatandaşı oldukları ülkeye göre problemlerinin artması ve azalması yönünden önemli bir etkisi görülmemiştir.

II. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam Ettikleri Üniversiteye Göre Problemleri

Denence 2.1. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, devam ettikleri üniversiteye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 26'da yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin devam ettikleri üniversiteye göre sayısal dağılımı ile Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 27'de ise bu ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucu verilmiştir.

Tablo-26

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam Ettikleri
Üniversiteye Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Envanterinden
Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları

GRUP	N	$\bar{X}$	S
ANK. ÜNV. (1)	156	131.687	84.092
GAZİ ÜNV. (2)	173	110.697	82.353
HAC. ÜNV. (3)	125	104.849	83.018
ODTÜ (4)	130	112.536	56.467
DİĞER (Bilkent, Başkent ve GATA (5)	81	147.556	92.154
Toplam	665	117.534	79.851

Tablo-27

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam Ettikleri
Üniversiteye Göre Problem Envanteri Puanlarına
İlişkin Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O	F	p
Gruplar arası	4	198828.0446	49707.01112	7.9692	.0009
Gruplar içi	640	7784241.695	6237.3732		
Toplam	665	7983069.740			

Tablo 26'da görüldüğü gibi, Ankara üniversitesinde öğrenim gören 156 yabancı uyruklu öğrencinin ortalaması 131.69 (ss=84.092); Gazi üniversitesinde öğrenim gören 173 öğrencinin or-

talaması 110.69 (ss=82.353); Hacettepe üniversitesinde öğrenim gören 125 öğrencinin ortalaması 104.85 (ss=83.018); ODTÜ'de öğrenim gören 130 öğrencinin ortalaması 112.54 (ss=56.467); Bilkent, Gata, Başkent üniversitelerinde öğrenim gören 81 öğrencinin ortalaması ise 147.55 (ss=79.854)'dir. Tablo 27'de izlenebildiği gibi, uygulanan varyans analizi sonucu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu ortaya koymaktadır ($F = (4,665) = 7.969$, $p < .05$). Bunun üzerine hangi grupların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu ayrıca Scheffe tekniği ile ayrı ayrı kontrol edilmiştir.

Tablo-28

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam Ettikleri
Üniversiteye Göre Problem Tarama Envanteri
Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları

	2	3	4	5
1	X	X		
2				
3				
4				
5	X	X	X	

Uygulanan Scheffe testi sonucunda Bilkent, GATA ve Başkent üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları Ankara, Gazi, Hacettepe ve ODTÜ'de öğrenim gören öğrencilerin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, öğrenim gördükleri üniversiteye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 2.1. doğrulanmıştır.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre problemlerinin artması ve azalması yönünde önemli bir etkisi görülmüştür.

III. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'ye Geliş Yılına Göre Problemleri

Denence 2.2. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'ye geliş yılına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 29'da yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'ye geliş yılına göre sayısal dağılımı ile Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 30'da ise bu ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucu verilmiştir.

Tablo-29

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'ye Geliş
Yılına Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden
Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları

GRUP	N	$\bar{X}$	S
1991 (1)	58	162.379	72.919
1992 (2)	125	153.944	72.648
1993 (3)	127	156.063	59.884
1994 (4)	143	140.587	54.554
1995 (5)	146	170.171	77.510
1996-97 (6)	28	203.107	114.144
Toplam	627	158.081	71.279

Tablo-30

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'ye Geliş
Yılına Göre Problem Envanteri Puanlarına
İlişkin Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O	F	P
Gruplar arası	5	125597.0373	25119.4075	5.7063	.0001
Gruplar içi	621	3054879.814	4919.2912		
Toplam	626	3180476.852			

Tablo 29'da görüldüğü gibi, 1991 yılında Türkiye'ye gelen 58 yabancı uyruklu öğrencinin aldığı puanların ortalaması 162.38

(ss=72.919), 1992 yılında gelen 125 öğrencinin ortalaması 153.94 (ss=72.648), 1993 yılında gelen 127 öğrencinin ortalaması 156.06 (ss=59.884), 1994 yılında gelen 143 öğrencinin ortalaması 140.59 (ss=54.554), 1995 yılında gelen 146 öğrencinin ortalaması 170.17 (ss=77.510), 1996-97 yılında gelen 28 öğrencinin ortalaması ise 203.11 (ss=114.144)'dir.

Tablo 30'da izlenebildiği gibi, uygulanan varyans analizi sonucu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu ortaya koymaktadır ($F(5,626) = 5.706$, $p < .05$). Bunun üzerine hangi grupların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu ayrıca Scheffe tekniği ile ayrı ayrı kontrol edilmiştir.

Tablo-31

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'ye
Geliş Yılına Göre Problem Tarama Envanteri
Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları

	2	3	4	5	6
1					
2					
3					
4					
5		X	X		
6		X	X		

Uygulanan Scheffe Testi sonucunda 1996-97 yılında Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları diğer yıllarda gelen öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'ye geliş yılına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 2.2. doğrulanmıştır. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'ye geliş yılına göre problemlerinin artması ve azalması yönünde önemli bir etkisi görülmüştür.

IV. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'de Kaldıkları Yere Göre Problemleri

Denence 2.3. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'de kaldıkları yere göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 32'de yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'de kaldıkları yere göre sayısal dağılımı ile Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 31'de ise bu ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucu verilmiştir.

Tablo-32

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'de Kaldıkları
Yere Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden
Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları

GRUP	N	$\bar{X}$	S
KYK YURDU (1)	252	120.016	85.952
ÜNV. YURDU (2)	138	115.5120	78.177
EVDE (4)	146	127.761	73.735
AİLE (7)	60	80.689	51.785
DİĞER (8)	30	125.810	85.482
Toplam	626	117.362	79.617

Tablo-33

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Vatandaşı Oldukları
Ülkeye Göre Problem Tarama Envanteri Puanlarına İlişkin
Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O	F	P
Gruplar arası	4	200358.2642	50089.5660	8.0809	.0000
Gruplar içi	622	7723308.700	6198.4821		
Toplam	626	7923666.964			

Tablo 32'da görüldüğü gibi, KYK yurdunda kalan 252 yabancı uyruklu öğrencinin problem envanterinden aldığı puanların ortalaması 120.01 (ss=85.952), üniversite yurdunda kalan 138 öğrenci-

nin ortalaması 115.52 (ss=78.177), evde kalan 146 öğrencinin ortalaması 127.76 (ss=73.735), aile yanında kalan 60 öğrencinin ortalaması 80.68 (ss=51.785), ve Diğer yerlerde kalan 30 öğrencinin ortalaması 125.81 (ss=85.482)'dir.

Tablo 33'de izlenebildiği gibi, uygulanan varyans analizi sonucu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu ortaya koymaktadır ($F(4,626) = 8.080, P < .05$). Bunun üzerine hangi grupların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu ayrıca Scheffe tekniği ile ayrı ayrı kontrol edilmiştir.

Tablo-34

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'de
Kaldıkları Yere Göre Problem Tarama Envanteri
Puanlarının Scheffe-Testi Sonuçları

	2	4	7	8
1			X	
2			X	
4			X	
7				
8			X	

Tablo'daki bulgular göstermektedir ki, evde kalan yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları diğer grupların Problem Tarama Envanterinden aldıkları ortalamalarından oldukça yüksektir. Ayrıca

ailesi yanında kalan öğrencilerin ortalamaları diğer grupların Problem Tarama Envanterinden aldıkları ortalamalarından oldukça düşüktür.

Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'de kaldıkları yere göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 2.3. doğrulanmıştır.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'de kaldıkları yere göre problemlerinin artması ve azalması yönünde önemli bir etkisi görülmüştür.

VI. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe'yi Kullanma Derecelerine Göre Problemleri

Denence 2.4. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkçe'yi kullanma derecelerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 32'de yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe'yi kullanma derecelerine göre sayısal dağılımı ile Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 33'de ise bu ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucu verilmiştir.

Tablo-35

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe'yi
Kullanma Derecelerine Göre Sayısal Dağılımı ve
Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların
Ortalamaları, Standart Sapmaları

GRUP	N	$\bar{x}$	s
ÇOK İYİ (1)	135	159.615	82.328
İYİ (2)	346	157.928	67.017
ORTA-ZAYIF (3)	147	156.558	70.564
Toplam	628	157.9670	71.277

Tablo-36

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe'yi Kullanma
Derecelerine Göre Problem Tarama Envanteri Puanlarına
İlişkin Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O	F	P
Gruplar arası	2	659.0026	3295013	.0647	.9374
Gruplar içi	625	3184721.423	5095.5543		
Toplam	627	3185380.425			

Tablo 35'de görüldüğü gibi, Türkçe'yi çok iyi derecede kullanan 135 yabancı öğrencinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalaması 159.62 (ss=82.328); iyi derecede kulla-

nan 346 öğrencinin ortalaması 157.93 (ss=67.017); orta-zayıf derecede kullanan 147 öğrencinin ortalaması ise 156.56 (ss=70.564)'dır.

Tablo 36'de izlenebildiği gibi, uygulanan varyans analizi sonucu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olmadığını ortaya koymaktadır ($F(2,627) = 0.647, p > .05$).

Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkçe'yi kullanma derecelerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 2.4. doğrulanmamıştır.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe'yi kullanma derecelerine göre problemlerinin artması ve azalması yönünde önemli bir etkisi olmadığı görülmüştür.

VII.Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe Hazırlık Kurslarına Katılma Durumuna Göre Problemleri

Denence 2.5. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerin sorunları, Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 37'de yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre sayısal dağılımı ile Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları,

standart sapmaları ve ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonucu verilmiştir.

Tablo-37

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe Hazırlık Kurslarına Katılma Durumuna Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değeri

Grup	n	$\bar{X}$	S	t	p
EVET	460	155.757	68.128	1.29	.198
HAYIR	168	164.030	79.163		

Tablo 37'de görüldüğü gibi, Türkçe hazırlık kurslarına devam eden 460 yabancı uyruklu üniversite öğrencisinin ortalaması 155.76 (ss=68.128) iken Türkçe hazırlık kurslarına katılmayan 168 öğrencinin ortalaması 164.03 (ss=79.163)'dür. Tablo 34'de izlenebildiği gibi, Türkçe hazırlık kurslarına katılmayan öğrencilerin problem envanterinden aldığı puanların ortalamaları, Türkçe hazırlık kurslarına katılan öğrencilerin ortalamalarından yüksek görünse, iki ortalama karşılaştırıldığında, ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($t(626) = 1.29, p > .05$).

Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre anlamlı düzey-

de fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 2.5. doğrulanmamıştır.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre problemlerinin artması ve azalması yönünde önemli bir etkisi görülmemiştir.

VII. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'de Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna Göre Problemleri

Denence 2.6. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 38'de yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre sayısal dağılımı ile Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları standart sapmaları ve ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonucu verilmiştir.

Tablo-38

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'de
Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna Göre Sayısal
Dağılımı İle Problem Tarama Envanterinden Aldıkları Puanların
Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değeri

Grup	n	$\bar{X}$	s	t	p
EVET	596	157.280	69.484	1.05	.296
HAYIR	29	171.345	92.883		

Tablo 38'de görüldüğü gibi Türkiye'de yaşamaktan memnun olan 596 yabancı uyruklu öğrencinin Problem Tarama Envanterinden aldığı puanların ortalaması 157.28 (ss=69.484) iken Türkiye'de yaşamaktan memnun olmayan 29 öğrencinin ortalaması 171.34 (ss=92.983)'dür.

Tablo 35'de izlenebildiği gibi, Türkiye'de yaşamaktan memnun olmayan öğrencilerin problem envanterinden aldığı puanların ortalaması Türkiye'de yaşamaktan memnun olan öğrencilerin ortalamasından daha yüksek görülmüşse de, iki ortalama karşılaştırıldığında, ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır (t (623)= 1.05, p>.05).

Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre, anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 2.6. doğrulanmamıştır.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'de yaşamaktan menmün olma durumuna göre problemlerinin artması ve azalması yönünde önemli bir etkisi görülmemiştir.

VIII. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Ülkelerine Gidiş Sıklıklarına Göre Problemleri

Denence 2.7. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, ülkelerine gidiş sıklıklarına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 39'da yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin ülkelerine gidiş sıklıklarına göre sayısal dağılımı ile Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları; Tablo 39'da ise bu ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucu verilmiştir.

Tablo-39

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Ülkelerine Gidiş Sıklıklarına Göre Sayısal Dağılımı ve Problem Envanterinden Aldıkları Puanların Ortalamaları, Standart Sapmaları

GRUP	N	$\bar{x}$	s
Grup 2 üç ayda bir	51	184.569	104.122
Grup 3 altı ayda bir	104	164.000	67.959
Grup 4 yılda bir	413	152.702	63.495
Grup 5 Diğer	60	161.167	87.785
Toplam	628	157.970	71.277

Tablo-40

**Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Ülkelerine Gidiş
Sıklıklarına Göre Problem Tarama Envanteri Puanlarına
İlişkin Varyans Analizi**

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O	F	P
Gruplar arası	3	51937.2140	17312.4047	3.4476	.0164
Gruplar içi	624	3133443.211	5021.5436		
Toplam	627	3185380.425			

Tablo 39'da görüldüğü gibi, ülkesine üç ayda bir giden öğrencilerin ortalaması 184.56 (ss=104.22); altı ayda bir giden öğrencilerin ortalaması 164 (ss=67.959); yılda bir kez giden öğrencilerin ortalaması 152.7 (ss=63.495) ve ülkesine bir yıldan uzun bir süredir gitmeyen öğrencilerin ortalaması 161.1 (ss=71.277)'dir.

Tablo 40'da izlenebildiği gibi, uygulanan varyans analizi sonucu ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu ortaya koymaktadır ($F(2,60) = 3.447$, $p < .05$). bunun üzerine hangi grupların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu ayrıca Scheffe tekniği ile ayrı ayrı kontrol edilmiştir.

Tablo-41

**Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Ülkelerine
Gidiş Sıklıklarına Göre Problem Envanteri
Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları**

	3	4	5
2		X	
3			
4			
5			

Tablo'daki bulgular göstermektedir ki, ülkesine üç ayda bir giden yabancı öğrencilerin problem tarama envanterinden aldıkları puanların ortalamaları diğerlerinden oldukça yüksek; ülkesine yılda bir kez gidenlerin problem tarama envanterinden aldıkları puanların ortalamaları ise en düşük bulunmuştur.

Böylece; "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, ülkelerine gidiş sıklığına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilen Denence 2.7. doğrulanmıştır.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin ülkelerine gidiş sıklığının problemlerinin artması ve azalması yönünde önemli bir etkisi olduğu görülmüştür.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde tartışmalar, bulgular bölümündeki sıraya uygun olarak yapılmıştır. Bu sıraya göre yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemleri genel olarak ve problem alanlarına göre ele alındıktan sonra, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin cinsiyet, yaş, anne ve babanın eğitim düzeyleri, ailenin gelir düzeyi, sınıf, başarı düzeyi, öğrenim gördüğü fakülte, yerleşim birimi gibi bazı ortak değişkenlere göre karşılaştırılması sonucu elde edilen bulguların yorum ve tartışması yapılmıştır. En son olarak da, sadece yabancı uyruklu öğrencilerin problemlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesine ilişkin bulgular ele alınmıştır. Yine bulgular bölümünde olduğu gibi, bu bölümde de önce ilgili denence yazılmış, sonra elde edilen bulgu tartışılarak yorumlanmıştır.

A. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Problemlerinin Genel Olarak ve Problem Alanlarına Göre İncelenmesi

Denence 1.0. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türk öğrencilerin sorunlarından daha fazladır." şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrencilerin problemlerinin incelenmesinden elde edilen bulgulara göre, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinin tümünden ve alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları, türk öğrencilerin aynı envantere ait puanlarının ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Bkz. Tablo-5).

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin problemlerinin okul yaşamı problem alanında daha çok yoğunlaştığı ve bunu sırası ile benlik ve iç yaşamı, aile yaşamı, gelecek yaşamı, sağlık ve beden gelişimi ve en son olarak da arkadaşlık yaşamı problem alanlarındaki problemlerin izlediği yine elde edilen bulgular arasındadır (Bkz. Tablo-5). Bu bulgu, yükseköğretimdeki öğrenci sorunları ile ilgili olarak yapılan bazı araştırma bulguları tarafından desteklenmektedir (Yeşilyaprak 1982; Özdemir 1985; Kılıç 1987). Mooney (1982) ve Holman (1962) da A.B.D.'de öğrenci sorunları üzerine yaptıkları araştırmalarında öğrencilerin okulla ilgili sorunlarının birinci sırada yer aldığını bulmuşlardır. Elde edilen bu bulgu, yabancı ülkelerde yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde yapılan bazı araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Porter (1990), Pendar (1987), Miller (1997) yabancı öğrencilerin sorunları üzerine yaptıkları araştırmalarında öğrencilerin en fazla sorunlarının okul yaşamı problem alanında olduğunu bulmuşlardır.

Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin okulla ilgili problem alanında daha çok sorun belirtmiş olmaları okulun imkan ve şartlarının ve öğrencilere sunulan hizmetlerin yetersizliğinden

kaynaklanabilir. Diğer yandan üniversitede öğrenimini sürdüren gencin en çok ilgilendiği konuların başında okul yaşamı gelmektedir.

Üniversite öğrencisi okulla iç-içe yaşamakta, içinde bulunduğu bu ortamdan etkilenmekte ve gerektiğinde kendince bu ortamı eleştirmektedir. Öte yandan henüz tam olarak hayata atılmamış ve diğer yaşam alanlarıyla ilgili sorunlarla yüz yüze gelmemiş durumdadır. Bu nedenlerle öğrenciler, şu an içinde bulundukları ortam olan okul yaşamı alanı ile ilgili sorunları daha çok işaretlemiş olabilirler.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri için ise Türk eğitim sistemi büsbütün yabancıdır. Farklı eğitim sistemi, farklı kültürde yaşama, türkçeyi yeterli konuşamama, ekonomik problemler ayrıca yabancı öğrencilerin okula ve çevreye uyumlarını zorlaştırmakta ve akademik başarılarını da etkilemektedir. Özellikle yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'deki üniversite sistemine alışmada önemli güçlüklerle karşılaştıkları ve öğrenim gördükleri fakültelerde öğretim üyeleri ve arkadaşları tarafından da ayrı tutuldukları için okul yaşamı alanındaki problemleri daha çok işaretlemiş olabilirler. Bu durum, üniversitelerde sistemli ve profesyonel Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca gençlik, içinde bulunduğu dönemin özelliklerinden de kaynaklanabilecek nedenlerden ötürü bu tür hizmetlere daha çok ihtiyaç duyacaktır. Özoğlu (1985, s.167), gençliğin gelişiminde karşılaştığı biyolojik, fizyolojik, toplumsal ve psikolojik engel ve sorunların

gelişimin diğer dönemlerine oranla daha yoğun, şiddetli ve etkili olduğunu belirtmektedir. Bu bakımdan özellikle bu dönemde onların sorunlarını, üzüntü ve ihtiyaçlarını anlamaya çalışmak ve onların kendilerini daha iyi tanımalarını sağlayarak kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olacak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin sunulması büyük önem kazanmaktadır.

Okulla ilgili problem alanından sonra her iki öğrenci grubunu en çok rahatsız eden sorunların benlik ve iç yaşamla ilgili problem alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bulgu bazı araştırma bulgularınca da desteklenmektedir (Breuder 1972; Hart 1974; Arubayi 1980; Miller 1997; Eimers ve Pike 1997).

B. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Problemlerinin Bazı Ortak Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde de yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların bazı ortak değişkenlere göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular tartışılarak yorumlanmıştır. Bulgular bölümünde olduğu gibi, önce ilgili denence yazılmış, sonra denenceyle ilgili bulgu tartışılarak yorumlanmıştır.

I. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Problemleri

Denence 1.1. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu kız ve erkek öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları, kız ve erkek türk öğrencilerin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Bkz. Tablo-6, Tablo-7).

Bu araştırmanın önemli bir sonucuda, yabancı uyruklu öğrencilerden kızların Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamasının yabancı uyruklu erkek öğrencilerin ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmasıdır (Bkz. Tablo-7).

Elde edilen bu bulgu, Escotet (1973), Hart (1974), Von Darpowski (1977), Arubayi (1980) ve Pendar (1987)'in çalışmalarından elde edilen bulgularla da desteklenmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin sorunları arasında istatistiksel yönden anlamlı düzeyde bir fark olmasa da, kız öğrencilerin problem envanteri puanları ortalamalarının erkek öğrencilerden daha yüksek bulunuşu beklentiler doğrultusunda olan bir durumdur. Toplumumuzda kızların erkeklere göre davranışlarının daha çok kontrol altında tutulması, bağımsızlık girişimlerinin engellene-

rek genellikle pasifize edilmesi, toplum beklentileri ile kendi beklentilerinin çatışması sonucunda bazı beklenti ve duygularını bastırmak zorunda kalmaları onların sorunlarının artmasına neden olabilecektir. Ayrıca üniversitenin bulunduğu çevrenin baskıcı tutumuda kız öğrencilerde gerginlik yaratacak sorunlarının artmasında etkili bir faktör olabilecektir. Kulaksızoğlu (1989)'un İstanbul Üniversitesi öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmanın sonuçlarına göre kızların %44'ü, erkeklerin ise %38'i toplum baskısından sıkıldığını belirtmişlerdir. Bu da kızların erkeklere göre toplumsal baskıyı daha çok hissettiklerini göstermektedir.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından yapılan bir araştırmada da erkeklerin %36'sının, kızların ise %53'ünün kişisel sorunlara sahip olduğu bulunmuştur.

Bu sonuçlarda araştırmanın bu konudaki bulgusunu destekler niteliktedir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencileri birlikte ele alındığında, cinsiyetlerine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark elde edilememiştir (Bkz. Tablo-7). Bu durumda, öğrencilerin sorunlarının artması veya azalması üzerinde cinsiyetin önemli bir etkisinin olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin ister kız ister erkek olsun, Türk öğrencilere kıyasla daha problemliler oldukları söylenebilir.

II. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yaşlarına Göre Problemleri

Denence 1.2. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, yaşlarına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Bu araştırmada, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrenciler birlikte ele alınıp incelendiğinde, yaşlarına göre öğrencilerin problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunamamıştır (Bkz. Tablo-9).

Araştırmada grub türünün (yabancı uyruklu-Türk uyruklu) öğrenci problemleri üzerindeki etkisinin yaşa bağlı olarak farklılık göstermediği de bulunmuştur (Bkz. Tablo-9). Ancak, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmasada yabancı uyruklu öğrencilerden 19-20 yaş grubunda olan öğrencilerin ortalamaları, Türk öğrencilerden aynı yaşlardaki öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir.

Yabancı ülkelerde yapılan araştırma bulguları, bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Arubayi (1980); Razavi (1988); Si-tayeb (1988)'in araştırmalarına göre, öğrencilerin sorunları, yaşa göre farklılık göstermektedir. Genç öğrencilerin sorunları, yaşlı öğrencilerin sorunlarından fazladır.

III. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Problemleri

Denence 1.3. "Yabancı Uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, annenin eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrenciler birlikte ele alınıp incelendiğinde, annenin eğitim düzeyine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur (Bkz. Tablo-11).

Araştırmada grub türünün (yabancı uyruklu-Türk uyruklu) öğrencilerin problemleri üzerindeki etkisinin annenin eğitim düzeyine bağlı olarak farklılık gösterdiği de bulunmuştur (Bkz. Tablo-11). Bu bulgu da, öğrencilerin sorunlarının artması veya azalması üzerinde annenin eğitim düzeyinin önemli bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Can (1990) tarafından yapılan araştırmanın bulgusu da, bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir. Doğan (1988) ve Güven (1990)'in araştırmalarında ise, bu araştırmadan elde edilen bulgularla çelişen sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen bulgu, öğrencilerin sorunlarının artması ya da azalması üzerinde annenin eğitim düzeyinin önemli bir etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır.

Beklentiler doğrultusunda olan bu bulgu, annenin eğitim düzeyinin düşük bir düzeyde oluşunun çocuklarının sorunlarını art-

tırcı bir faktör olduğunu göstermektedir. Annenin eğitim düzeyinin düşük bir düzeyde olması belki de anne ile çocuk arasındaki anlaşmazlığı ve çatışmayı arttırıcı bir rol oynayarak sorunların artmasına neden olabilir.

IV. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Problemleri

Denence 1.4. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, babanın eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrenciler birlikte ele alınıp incelendiğinde, babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur (Bkz. Tablo-13).

Araştırmada, grub türünün (yabancı uyruklu-Türk uyruklu) öğrencilerin problemleri üzerindeki etkisinin babanın eğitim düzeyine bağlı olarak farklılık gösterdiği de ortaya çıkmıştır (Bkz. Tablo-13).

Öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanlara bakıldığında, yabancı uyruklu öğrencilerde en yüksek puan alan öğrencilerin babası orta-

kul mezunu olan grup olduğu; Türk öğrencilerde ise en yüksek puan alan öğrencilerin babası okur-yazar olmayan veya ilkokul mezunu olan grup olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo-12).

Araştırma bulguları, eğitim düzeyi düşük olan babaların, eğitim düzeyi yüksek olan babalara göre, yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin problemleri üzerindeki etkisinin fazla olduğunu göstermektedir. Bu durumun aile yapısında, babanın çocuklar üzerinde büyük bir etkisi olması ile ilişkili olabilir. Ayrıca babanın eğitim düzeyinin yüksekliği geliri fazla olan bir meslekte çalışmasına ve çocuğuna daha iyi bir eğitim olanakları yanında güven sağlayıcı ortam yaratmaya ve dolayısıyla daha az problem geliştirmeye neden olabilir. Bu araştırmanın bulguları, Povers ve Sanchez (1987), Paton (1973) ve Doğan (1988)'ın bulguları ile tutarlı bulunmuştur.

V. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Ailelerinin Gelir Düzeyine Göre Problemleri

Denence 1.5. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, ailenin gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrenciler birlikte ele alınıp incelendiğinde, ailenin gelir düzeyine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamala-

rı arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır (Bkz. Tablo-15).

Araştırmada, grub türünün (yabancı uyruklu öğrenci - Türk öğrenci) öğrencilerin problemleri üzerindeki etkisinin ailenin gelir düzeyine bağlı olarak farklılık göstermediğide ortaya çıkmıştır (Bkz. Tablo-15). Ancak, istatistiksel yönden anlamlı düzeyde olmasada yabancı uyruklu öğrencilerin ortalamaları üç gelir düzeyinde (yüksek, orta, düşük) Türk öğrencilerin ortalamalarında daha yüksektir (Bkz. Tablo-14).

Ailenin gelir düzeyine göre yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmayışı, her iki grupta da ailesinin gelir düzeyi düşük öğrencilerin sayısının az olmasına, buna karşın orta gelir düzeyi grubundaki öğrencilerin sayısının çok fazla oluşuna bağlanabilir (Bkz. Tablo-14).

Orhon (1985)'nin Ankara Üniversitesi öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin %34.4'ü başarıyı etkileyen faktörler içinde ekonomik güçlükleri göstermektedir.

VI. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Problemleri

Denence 1.6. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, sınıf düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrenciler birlikte ele alınıp incelendiğinde, sınıf düzeylerine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır (Bkz. Tablo-17). Araştırmada, grup türünün (yabancı uyruklu öğrenci-Türk öğrenci) öğrencilerin problemleri üzerindeki etkisinin sınıf düzeyine bağlı olarak farklılık göstermediğide ortaya çıkmıştır (Bkz. Tablo-17). Ancak istatistiksel yönden anlamlı düzeyde olmasada yabancı uyruklu öğrencilerin ortalamaları tüm sınıf düzeylerinde Türk öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir (Bkz. Tablo-16). Her iki öğrenci grubunda, 1. sınıf düzeyinde öğrenim gören yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin ortalamaları, diğer sınıf düzeylerine göre (2., 3., 4. sınıf ve diğer sınıflar) daha yüksektir (Bkz. Tablo-16).

Öğrencilerin sorunlarının sınıf düzeylerine göre birtakım farklılıklar gösterebileceği gibi özellikle üniversitenin 1. sınıfına yeni gelen öğrencilerin üniversite ve yurt yaşamına uyum, barınma, arkadaşlık ilişkileri, üniversite kuralları, akademik çalışmalar gibi alanlarda daha çok sorunlarla karşılaşabilecekleri düşünülebilir.

Yeşilyaprak (1982) yaptığı araştırmada öğrenci sorunlarının devam ettikleri sınıf düzeyine göre farklılık göstermediğini, Kılıç (1987)'da Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Yüksek Okulu öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ile sorunlarının önem derecesi arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur.

Ankara'daki üniversitelerde yapılan bu iki araştırmadan elde edilen bulgular, araştırmanın bu konudaki bulgusunu destekler niteliktedir. Ancak yine Ankara'da yapılan diğer bir araştırmada (Özdemir 1985) ise öğrencilerin sorunlarının sınıf düzeylerine göre farklılık gösterdiği ve 1. sınıf öğrencilerinin sorunlarının IV. sınıf öğrencilerine göre daha fazla olduğu bulunmuştur.

VII. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarı Düzeylerine Göre Problemleri

Denence 1.7. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrencilerin sorunları, akademik başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir."

"Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrenciler birlikte ele alınıp incelendiğinde, akademik başarı düzeylerine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır (Bkz. Tablo-19) şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırmada, grub türünün (yabancı uyruklu öğrenci-Türk öğrenci) öğrencilerin problemleri üzerindeki etkisinin başarı düzeyine bağlı olarak farklılık göstermediği de ortaya çıkmıştır.

Ancak istatistiksel yönden anlamlı düzeyde olmasada, yabancı uyruklu öğrencilerin ortalamaları tüm başarı düzey gruplarında (çok iyi, iyi, orta, zayıf) Türk öğrencilerin ortalamalarından daha

yüksektir (Bkz. Tablo-18). Her iki öğrenci grubunda, başarı düzeyi orta ve zayıf olan yabancı uyruklu ve türk öğrencilerin ortalamaları diğer başarı düzeylerine göre (çok iyi, iyi) daha yüksektir (Bkz. Tablo-18). Akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin, kendilerini diğer öğrencilerle karşılaştırdıklarında bu özelliklerinden dolayı belli bir tatmin sağladıkları, çevrelerine daha iyi uyum yaptıkları, bu durumda sorunlarını olumlu yönde etkilediği (azalttığı) düşünülebilir. Gerçektende akademik başarıları yüksek olan öğrencilere karşı anne-babaların daha hoşgörülü ve anlayışlı davrandıkları düşünülebilir. Başarılı öğrencilerle, başarısız öğrencilerin problem envanteri ortalamaları arasında görülen farklılıklar, başarı bir öğrenci olmaktan sağlanacak doyumla ilişkili olduğu kadar, bireyin çevresinde bulunan önemli kişilerin birey hakkında yapmış oldukları değerlendirmelerin, akademik başarısına göre olumlu ya da olumsuz olmasından kaynaklanmış olabilir.

Araştırmanın bulguları, Breuder (1972), Hart (1974)'nın bulguları ile tutarlılık göstermektedir.

VIII. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Fakülte Düzeylerine Göre Problemleri

Denence 1.8. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, fakülte düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrenciler birlikte ele alınıp incelendiğinde, fakülte düzeylerine göre öğrencilerin

problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır (Bkz. Tablo-21).

Araştırmada, grup türünün (yabancı uyruklu öğrenci-Türk öğrenci) öğrencilerin problemleri üzerindeki etkisinin fakülte düzeyine bağlı olarak farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Ancak istatistiksel yönden anlamlı düzeyde olmasada, yabancı uyruklu öğrencilerin ortalamaları tüm fakülte düzeylerinde Türk öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir (Bkz. Tablo-20).

Yabancı uyruklu öğrenci grubunda, mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamaları diğer fakülte düzeylerine göre daha yüksektir (Bkz. Tablo-20).

Türk öğrenci grubunda ise dil ve edebiyat fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamaları diğer fakülte düzeylerine göre daha yüksektir (Bkz. Tablo-20). Bu araştırmanın fakülte düzeyine ilişkin bulguları Özgüven (1974) ve Güney (1985)'in bulguları ile tutarlı bulunmuştur.

Açıkalın ve ark. (1996)'nın yabancı uyruklu öğrencilerin devam ettikleri program ile programdan memnuniyet derecelerinin incelenmesine ilişkin bulgusunda mühendislik, tıp ve ilahiyat alanlarındaki öğrencilerin tamamına yakınının memnun olduğu, en az memnun olunan alanların ise güzel sanatlar, meslek yüksek okulları, eğitim ve sosyal bilimler olduğu gözlenmektedir.

IX. Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Birimlerine Göre Problemleri

Denence 1.9. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ve Türk öğrencilerinin sorunları, yerleşim birimlerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk öğrenciler birlikte ele alınıp incelendiğinde, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimlerine göre öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır (Bkz. Tablo-23).

Araştırmada, grub türünün (yabancı uyruklu öğrenci-Türk öğrenci) öğrencilerin problemleri üzerindeki etkisinin yerleşim birimine bağlı olarak farklılık göstermediği de ortaya çıkmıştır.

Ancak istatistiksel yönden anlamlı düzeyde olmasada, yabancı uyruklu öğrencilerin ortalamaları yaşamlarının çoğunu geçirdikleri tüm yerleşim birimlerinde Türk öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir (Bkz. Tablo-22).

Büyük kente (Ankara'ya) gelmeden önce köy/kasabada yaşayan öğrencilerin problem envanterinden aldıkları puanların ortalaması her iki öğrenci grubunda da yüksektir (Bkz. Tablo-22).

Yaşamının çoğunu küçük yerleşim birimlerinde geçiren öğrencilerin büyük kentlerde daha çok problemle karşılaştıkları, uyum sağlamada güçlük çektikleri düşünülebilir. Elde edilen bu bulgu, Suen (1981) tarafından yapılan araştırmanın bulgusu ile tutarlılık göstermektedir. Oklahoma üniversitesinde yapılan bu çalışmada, küçük yerleşim birimlerinden gelen öğrencilerin sorunları diğerlerine göre daha yüksektir.

C. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Problemlerini Etkileyen Bazı Değişkenler

Bu kısımda, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların bazı değişkenlere göre incelenmesine ilişkin bulgular tartışılarak yorumlanmıştır. Bulgular bölümünde olduğu gibi, önce ilgili denence yazılmış sonra elde edilen bulgu tartışılarak yorumlanmıştır.

I. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Vatandaşı Oldukları Ülkeye Göre Problemleri

Denence 2.0. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemleri vatandaşı oldukları ülkeye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Balkan ve diğer ÷lkelerden gelen yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problem envanterinden aldıkları puanların ortalaması, Asya, Batı, Afrika ve Ortadoğı ÷lkelerinden gelen yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin ortalamalarından genelde yüksek gör÷nsede, yabancı uyruklu öğrencilerin geldikleri ÷lkelere göre problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark elde edilememiştir (Bkz. Tablo-24 ve Tablo-25).

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin geldikleri ÷lkelere göre Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmayışı, öğrencilerin büyük çoğunluğunun Asya, Ortadoğı ve Balkan ÷lkelerinden gelmiş olmalarına bağlanabilir (Bkz. Tablo-24).

Bu denenceyi kurarken yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin geldikleri ÷lkelere göre Problem Tarama Envanteri ortalamalarının farklı çıkacağı umulmuştu. Araştırmadan elde edilen bulguların, bu beklentiyi doğrulamadığı anlaşılmıştır.

Yabancı ÷lkelerde bu konuda yapılan araştırmalara bakıldığında, Von Dorpowski (1977) ve Solari (1987), Terenzini ve ark. (1980)'nın araştırmalarında ise, bu araştırmadan elde edilen bulgularla çelişen sonuçlara ulaşılmıştır.

II. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Devam Ettikleri Üniversiteye Göre Problemleri

Denence 2.1. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemleri devam ettikleri üniversiteye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Başkent, Bilkent Üniversiteleri ve GATA'da öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalaması, Hacettepe, Gazi, ODTÜ ve Ankara Üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Bkz. Tablo-27).

Bu denenceyi kurarken, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin devam ettikleri üniversiteye göre Problem Tarama Envanteri ortalamalarının farklı çıkacağı düşünülmüştü. Araştırmadan elde edilen bulguların denenceyi desteklediği, devam edilen üniversiteye göre öğrencilerin Problem Tarama Envanteri ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunduğu anlaşılmıştır.

Elde edilen bu bulgu, Chen (1984), Villenas (1985) ve Açıklın ve arkadaşlarının (1996) benzer bulgusu ile de bir benzerlik göstermektedir.

Eimers ve Pike'in amerikan üniversitelerine devam eden yabancı uyruklu öğrencilerin okulu terk etmen edenlerini araştırdıkları bu çalışmada, sadece akademik başarının yeterli olmadığı, ay-

rica yalnızlık, izole duygusu, yetersiz arkadaşlık ilişkileri, vatan hasreti, sosyal aktivitelere katılamama, dil problemleri gibi sorunlar çözümlendiğinde öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere uyum sağladıkları ve memnuniyetlerinin arttığı gözlenmiştir.

III. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'ye Geliş Yılına Göre Problemleri

Denence 2.2. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemleri Türkiye'ye geliş yılına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Ülkemize 1996-97 öğretim yılları içinde gelip yüksek öğrenime başlayan yabancı uyruklu öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalaması, daha önceki yıllarda (1991-1995) Türkiye'ye gelen öğrencilerin ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Bkz. Tablo-30).

Bu denenceyi kurarken, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'ye geliş yılına göre Problem Tarama Envanteri ortalamalarının farklı çıkacağı kabul edilmişti. Araştırmadan elde edilen bulguların denenceyi desteklediği, Türkiye'ye geliş yılına göre öğrencilerin problem envanteri ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunduğu anlaşılmıştır.

Elde edilen bulgu Chen (1984), Si-Tayeb (1988), ve Razavi (1988)'nin benzer bulgusu ile de paralellik göstermektedir.

Türkiye'de kalma süresi arttıkça, sorunlarda azalma görülmektedir. Ülkemize yeni gelen yabancı uyruklu öğrenciler okullarından, bölümlerinden, derslerden, öğretim programlarından, öğretim üyelerinden, yöneticilerden ve arkadaşlık ilişkilerinden memnun olmayabilirler. Çünkü lise yada lise dengi bir okuldan mezun olarak yeni bir ortamdan yüksek bir düzeyde öğrenimine başlamıştır. İki okul arasındaki farklılıklar öğrencilerin uyumunu güçleştirebilir. Oysa daha üst sınıftaki öğrenciler Türkiye'de kalma süresi arttıkça, bilgi beceri ve deneyimlerinden yararlanarak bir çok problemlerine çözüm getirmiş olabilirler. Ailesi ve ülkesinden uzakta olan yabancı uyruklu öğrenciler, Türkiye'de kalma süresi arttıkça öğrenim yaptığı üniversiteye ve çevresine zamanla alışmış olabilir.

Nitekim elde edilen bulguya göre en az üç yıldır Türkiye'de yaşayan yabancı uyruklu öğrencilerin Problem Tarama Envanteri ortalaması diğer yıllara göre en düşük çıkmıştır (Bkz. Tablo-29).

Ülkemize yeni gelen yabancı uyruklu öğrencilerin henüz aile ve ülkesinden uzakta yaşamaları ve üniversitede başarılı olup olmama duygusunun yarattığı gerilimleri, onları daha çok problemlili yapabilir.

IV. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'de Kaldıkları Yere Göre Problemleri

Denence 2.3. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemleri Türkiye'de kaldıkları yere göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu öğrencilerden evde kalan öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalaması, ailesi yanında, kredi ve yurtlar kurumu yurtları, üniversite yurdu ve diğer (pansiyon vs.) yerlerde kalan öğrencilerin ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Bkz. Tablo-32).

Bu denenceyi kurarken, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'de kaldıkları yere göre Problem Tarama Envanteri ortalamalarının farklı çıkacağı düşünülmüştü.

Araştırmadan elde edilen bulguların denenceyi desteklediği, Türkiye'de kalınan yere göre yabancı uyruklu öğrencilerin problem envanteri ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunduğu anlaşılmıştır.

Elde edilen bulgu, Kulaksızoğlu (1989), Göktepe ve ark. (1985) ve Akka (1989)'nın benzer bulgusu ile de paralellik göstermektedir.

Ailesinden ayrılarak üniversiteye gelen öğrencinin en önemli sorunlarından biriside öğrenimi süresince kalacağı ve barınabilece-

ği bir yer bulabilmesidir. Göktepe (1985) tarafından yapılan bir araştırmada, öğrencilerin %17'sinin kalacak yer sorunundan yakındıkları ortaya konmuştur.

Öğrencilerin öğrenimleri süresince kaldıkları yerin her türlü özelliği onların akademik başarılarını, çevreyle ilişkilerini, uyumlarını ve ruh sağlıklarını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilecektir.

Evde kalan yabancı uyruklu öğrencilerin problem envanteri ortalamalarının diğer yerlerde kalan öğrencilerin ortalamalarından yüksek çıkması, yabancı uyruklu öğrencilerin çevreden daha fazla izole oldukları ve sorunlarıyla başbaşa kaldıkları düşünülebilir.

Akka tarafından Amerika'da öğrenim gören Suudi-Arabistanlı öğrenciler üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin kaldıkları yerleşim birimine göre sorunlarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulguya göre de, evde kalan öğrencilerin sorunları, yurttaki ve diğer yerlerde kalanlara göre daha fazladır.

V. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe'yi Kullanma Derecelerine Göre Problemleri

Denence 2.4. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemleri Türkçe'yi kullanma derecelerine göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe'yi kullanma derecelerine göre Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark elde edilememiştir (Bkz. Tablo-33).

Bu denenceyi kurarken, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe'yi kullanma derecelerine göre Problem Tarama Envanteri ortalamalarının farklı çıkacağı düşünülmüştü.

Araştırmadan elde edilen bulguların denenceyi desteklemediği, Türkçe'yi kullanma derecelerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin Problem Tarama Envanteri ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı anlaşılmıştır (Bkz. Tablo-36).

Doğan (1988)'in ülkemizde yaptığı bir araştırma ile Suen (1981)'in Amerika'da yaptığı araştırmada ise bu araştırmadan elde edilen bulgularla çelişen sonuçlara ulaşılmıştır. Suen'in bulgularına göre, İngilizceyi kullanma durumuna göre öğrencilerin sorunlarında artma ve azalma görülmektedir. İngilizceyi zayıf ve yetersiz derecede kullananların sorunlarında artış gözlenmektedir.

Açıklan ve ark. (1996) tarafından Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler üzerinde yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %58.3'nün Türkiye'ye geldiğinde Türkçeyi hiç bilmedikleri anlaşılmıştır. Ancak öğrencilerin %94.7'si Türkçe kursu aldıktan sonra eğitimlerine başlamışlardır ve bu kurs TÖMER merkez ve taşra şubelerinde yürütülmüştür.

Ayrıca öğrencilerin %61.6'sı kursları yeterli bulmuşlardır. Türkçe kurslarına katılan öğrencilerin sorunlarında azalma görülmektedir.

VI. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkçe Hazırlık Kurslarına Katılma Durumuna Göre Problemleri

Denence 2.5. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemleri Türkçe Hazırlık Kurslarına katılma durumuna göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark elde edilememiştir (Bkz. Tablo-37).

Bu denenceyi kurarken, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre Problem Tarama Envanteri ortalamalarının farklı çıkacağı düşünülmüştü.

Araştırmadan elde edilen bulguların denenceyi desteklemediği, Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre yabancı uyruklu öğrencilerin problem envanteri ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmadığı anlaşılmıştır (Bkz. Tablo-37).

Elde edilen bulguya göre örnekleme giren toplam 628 öğrenciden 168'inin Türkçe hazırlık kurslarına katılmadığı ve bu öğrenci-

lerin problem envanteri ortalamasının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmasa bile, Türkçe hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir.

Elde edilen bu bulgu, aynı zamanda bu araştırmanın yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe'yi kullanma derecelerine ilişkin bulgu-su ile tutarlılık göstermektedir.

Elde edilen bu bulgunun Hisli (1986)'nin benzer konudaki bulgusu ile paralellik gösterdiği gözlenmektedir. Hisli'nin araştır-masında uyum kurslarına katılan ve katılmayan öğrencilerin kaygı ve depresyon düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir fark elde edi-lememiştir.

Türkçe hazırlık kurslarına katılan öğrenciler Türkiye'ye yeni gelişin ilk aşamasında yaşanan olumlu ve güzel duygularla dolu-durlar. Çünkü yabancı uyruklu öğrenciler yurt dışından gelir gel-mez bu kurslara kabul edilmektedirler. Hazırlık kursu bittikten sonra gençler gerek üniversitede ve gerekse çevrede gerçek sorun-larla yüzyüze geldiklerinde, başlangıçta yaşadıkları o güzel ve olumlu duygularının yerini muhtemelen yavaş yavaş tedirginlik, pişmanlık ve öfke duyguları alacağından daha çok problemle karşı-laşabilecekleri düşünülebilir.

Porter (1990) ve Terenzini (1994)'nin yurt dışında yapılan araştırmalarında bu araştırmadan elde edilen bulgu ile çelişen so-

nuçlara varılmıştır. Buna göre, yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarında dil hazırlık kurslarına katılma durumuna göre azalma ve artma görülmektedir. Dil hazırlık kurslarına katılan yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarında azalma görülmektedir.

Açıklan ve ark. (1996)'nın ülkemizde yaptığı araştırmanın Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin Türkiye'de dil kursu alıp almadığına ilişkin bulgusu incelendiğinde, örnekleme alınan öğrencilerin %95'inin Türkçe kursu aldığı, sadece %5'inin kurs almadığı anlaşılmaktadır. Genellikle öğrencilerin Türkiye'ye Türkçe bilmeden geldikleri, %90'nın Türkçe kurslarına devam ettikleri ve genelde kursları yeterli buldukları anlaşılmaktadır.

VII. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Türkiye'de Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna Göre Problemleri

Denence 2.6. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemleri Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark elde edilememiştir (Bkz. Tablo-38).

Bu denenceyi kurarken, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre Problem Tarama Envanteri ortalamalarının farklı çıkacağı düşünülmüştü.

Araştırmadan elde edilen bulgunun denenceyi desteklediği, Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre yabancı uyruklu öğrencilerin Problem Tarama Envanteri ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmadığı anlaşılmıştır (Bkz. Tablo-38).

Elde edilen bulguya göre, örnekleme giren 626 öğrenciden 596'sı Türkiye'de yaşamaktan memnun olduğunu belirtmelerine rağmen bu öğrencilerin problem envanteri ortalaması epey yüksek çıkmıştır.

Türkiye'de yaşamaktan memnun olmanın sorunları azaltmadığı düşünülebilir.

Hisli (1986) ve Doğan (1999)'ın yurt dışından dönüş yapan türk gençlerinin Türkiye'de yaşamaktan memnun olma bulgusuna ilişkin sonuçlarına göre Türkiye'de yaşamaktan memnun olmayan gençlerin sorunları, Türkiye'de yaşamaktan memnun olma bulgusuna ilişkin sonuçlarına göre Türkiye'de yaşamaktan memnun olmayan gençlerin sorunları, Türkiye'de yaşamaktan memnun olan öğrencilere göre daha fazladır.

Açıkalın ve arkadaşlarının (1996) benzer konudaki bulgusuna

göre örnekleme giren öğrencilerin %63'ünün Türkiye'de yaşamaktan memnun olduğu sonucu çıkmaktadır. Bir başka dikkat çeken sonuç, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri dikkate alındığında da görülmektedir. Kendi ülkelerinde alt-orta veya üst sosyo ekonomik statüden gelenlerin Türkiye'deki yaşam koşullarından orta derecede memnun olmaları dikkat çekicidir. Diğer dikkat çekici bir nokta öğrencilerin öğrenimlerini yarıda kesip ülkelerine dönme isteği ile ilgilidir. Araştırmanın bulgusuna göre ülkesine dönmek isteyen öğrencilerin oranı %23, geri dönmek istemeyenlerin oranı ise %55'dir.

VIII. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Ülkelerine Gidiş Sıklıklarına Göre Problemleri

Denence 2.7. "Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin problemleri ülkelerine gidiş sıklıklarına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir." şeklinde ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin ülkelerine gidiş sıklıklarına göre Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark elde edilmiştir (Bkz. Tablo-40).

Bu denenceyi kurarken, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin ülkelerine gidiş sıklıklarına göre Problem Tarama Envanteri ortalamalarının farklı çıkacağı düşünülmüştü.

Araştırmadan elde edilen bulgunun denenceyi desteklediği, ül-

kesine gidiş sıklıklarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Problem Tarama Envanteri ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunduğu anlaşılmıştır (Bkz. Tablo-40).

Türkiye'de bulunduğu süre içinde ülkesine üç ayda bir giden grubun problem envanterinden aldığı puanların ortalaması; altı ayda bir, yılda bir ve hiç gitmeyen grupların ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Bkz. Tablo-39).

Sürekli iki ülke arasında gidip gelen öğrencilerin iki topluma da uyum sağlamada güçlük çekeceği ve belli bir kimliği tam kazanmayacağı düşünülebilir ve dolayısıyla dönüşde daha fazla problemle karşılaşmaları beklenebilir. Ülkesine sık gitme sonunda aile-ülke özlemlerini azaltacak ancak bu kez öğrenimlerine ara verdikleri için Türkiye'de bulunma amaçlarının gerçekleşme düzeylerinde düşme eğilimi gözlenecektir. Bu araştırmanın ülkesine gidiş sıklıklarına ilişkin bulguları Razavi (1988) ve Açıkalin ve ark. (1996)'nın bulguları ile tutarlı bulunmuştur.

BÖLÜM VI

VARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan vargılar ile bu sonuçlara dayalı bazı öneriler sunulmuştur.

Bu araştırmada, yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerine ait sorunları ve sorunlar üzerinde bazı değişkenlerin etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Araştırmanın esas amacı, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin ihtiyaç ve sorunlarını Türk üniversite öğrencilerinin ihtiyaç ve sorunları ile karşılaştırmak ve her iki grubun sorunları arasında fark olup olmadığını ortaya koymaktır.

Araştırmanın diğer bir amacında, sadece yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarını etkileyen bazı faktörleri incelemektir.

Bu amaçlar doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda elde edilen bulgulara göre şu vargılara ulaşılmıştır:

1. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin en çok işaretledikleri sorunların okul yaşamı ile ilgili olduğu ortaya çık-

mıştır. Bunu benlik ve iç yaşam, aile yaşamı, gelecek yaşamı, sağlık ve beden gelişimi ve en son olarak da arkadaşlık yaşamı ile ilgili sorunlar izlemektedir. Bu sonuç literatürdeki araştırma bulguları ile de tutarlılık göstermektedir.

Ayrıca, öğrencilerin problemlerinin incelenmesinden elde edilen bulgulara göre, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinin tümünden ve alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları, türk öğrencilerin aynı envantere ait puanlarının ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Bu sonuçlar araştırmamızda kabul edilen temel denencemizi doğrulamakta ve literatürdeki görüş, teori ve araştırma bulguları ile de desteklenmektedir.

2. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde bulunmamıştır.

Ancak istatistiksel olarak anlamlı bulunmasada, bu araştırmanın başka bir önemli bulgusu da, yabancı uyruklu kız öğrencilerin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamasının, yabancı uyruklu erkek öğrencilerin ortalamasından anlamlı düzeyde bulunmamıştır.

Beklentiler doğrultusunda olan bu bulgu, üniversitede öğrenim gören hem Türk hem yabancı uyruklu kız öğrencilerin sorunlarla karşılaşma açısından erkek öğrencilere göre daha dezavantajlı olabileceklerini göstermektedir.

3. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında yaşlarına göre anlamlı düzeyde fark elde edilememiştir.

Ancak, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmasada yabancı uyruklu öğrencilerden 19-20 yaş grubunda olan öğrencilerin ortalamaları, Türk öğrencilerden aynı yaşlardaki öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir.

Genelde, yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencileri birlikte ele alındığında yaşlarına göre öğrencilerin problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunamamıştır.

İstatistiksel olarak anlamlı bulunmasada, yabancı uyruklu öğrenciler, aynı yaş grubundaki Türk öğrencilere göre problemle karşılaşma yönünden daha dezavantajlı görünmektedirler.

4. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında annenin eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde bir fark elde edilmiştir.

Beklentiler doğrultusunda olan bu bulgu, annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin sorunlarının artması veya azalması üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır.

5. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin problem envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında babanın

eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde bir fark elde edilmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin sorunlarının artması veya azalması üzerinde babanın öğrenim durumunun önemli bir etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bu bulgu literatürdeki araştırmaların benzer bulguları ile de tutarlılık göstermektedir.

6. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında ailelerinin gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır.

İstatistiksel olarak anlamlı bulunmasada, yabancı uyruklu öğrencilerin aynı gelir düzeyindeki Türk öğrencilere göre sorunları daha fazladır ve problemle karşılaşmaları yönünden daha dezavantajlı görünmektedirler.

7. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında sınıf düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin sahip olduğu sorunların, sınıf değişkeninden etkilenmediğini göstermektedir.

İstatistiksel olarak anlamlı bulunmasada, yabancı uyruklu öğrencilerin aynı sınıf düzeyindeki Türk öğrencilere göre sorunları daha fazladır ve problemle karşılaşmaları yönünden daha dezavantajlı görünmektedirler.

8. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında

akademik başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin sahip olduğu sorunların, akademik başarı değişkeninden etkilenmediğini göstermektedir.

İstatistiksel olarak anlamlı bulunmasa da yabancı uyruklu öğrencilerin ortalamaları tüm başarı düzeylerinde Türk öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir ve problemle karşılaşmaları yönünden daha dezavantajlı görünmektedirler.

9. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında fakülte düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır.

Bu bulgu, öğrencilerin sahip olduğu sorunların, fakülte değişkeninden etkilenmediğini göstermektedir.

Ancak istatistiksel yönden anlamlı olmasada, yabancı uyruklu öğrencilerin ortalamaları tüm fakülte düzeylerinde Türk öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir ve problemle karşılaşmaları yönünden daha dezavantajlı görünmektedirler.

10. Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimine göre anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin sahip olduğu sorunların, yerleşim birimi değişkeninden etkilenmediğini göstermektedir.

Ancak istatistiksel yönden anlamlı olmasada, yabancı uyruklu öğrencilerin ortalamaları, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri tüm yerleşim birimlerinde Türk öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir ve problemle karşılaşmaları yönünden daha dezavantajlı görünmektedirler.

Daha öncede belirtildiği gibi, bu araştırmanın ikinci amacı, yabancı uyruklu öğrencilerin problemlerini etkileyen bazı değişkenlerin etkisini incelemektir. Araştırmanın bu ikinci amacına uygun olarak elde edilen bulgulara göre şu vargılara ulaşılmıştır:

1. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları vatandaş oldukları ülkeye göre anlamlı düzeyde fark göstermemektedir.

Ancak istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmasa da, Balkan ve diğer ülkelerden gelen öğrencilerin ortalaması, Asya, Batı, Afrika ve Ortadoğu ülkelerinden gelen öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir. Elde edilen bulgu, öğrencilerin sahip olduğu sorunların vatandaşı olduğu ülke değişkeninden etkilenmediğini göstermektedir.

2. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları devam ettikleri üniversiteye göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

Elde edilen bulguya göre, Başkent üniversitesi, Bilkent üniversitesi, GATA ve Ankara üniversitesinde öğrenim gören yabancı uy-

ruklu öğrencilerin ortalamaları, Hacettepe üniversitesi, Gazi üniversitesi ve Ortadoğu Teknik üniversitesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

3. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları Türkiye'ye geliş yılına göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

Elde edilen bulguya göre, ülkemize son bir yıl içinde gelen yabancı uyruklu öğrencilerin ortalamaları, ülkemize 1991-1995 yıllarında gelen yabancı öğrencilerin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Beklentiler doğrultusundaki bu bulgu, ülkemize yeni gelen yabancı uyruklu öğrencilerin daha çok problemle karşılaştıklarını göstermektedir.

4. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunları, Türkiye'de kaldıkları yere göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir.

Elde edilen bulgunun denenceyi desteklediği, Türkiye'de kalınan yere göre yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarında artma veya azalma olduğu görülmektedir.

Evde kalan yabancı öğrencilerin ortalamalarının diğer yerlerde (yurt, pansiyon vs.) kalan öğrencilerin ortalamalarından yüksek

çıkması, literatürde bu konuda yapılan araştırmaların bulguları ile de paralellik göstermektedir.

5. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe'yi kullanma derecelerine göre Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark elde edilememiştir.

Beklentilerin tersine olan bu durum, Türkçe'yi kullanma derecelerinin öğrencilerin problemlerinin artması veya azalmasında pek bir rolü olmadığı biçiminde değerlendirilebilir.

6. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumuna göre Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark elde edilememiştir. Beklentilerin tersine olan bu durum, Türkçe hazırlık kurslarına katılma durumunun, öğrencilerin sorunlarını artırma ya da azaltmada pek bir rolü olmadığı biçiminde değerlendirilebilir.

7. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark elde edilememiştir.

Elde edilen bulgunun denenceyi desteklemediği, Türkiye'de yaşamaktan memnun olma durumuna göre yabancı uyruklu öğ-

rencilerin sorunlarında artma veya azalma bulunmadığı anlaşılmıştır.

8. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin ülkelerine gidiş sıklıklarına göre Problem Tarama Envanterinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark elde edilmiştir.

Beklentiler doğrultusunda olan bu bulgu, ülkesine gidiş sıklığının yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarına etki eden en önemli değişkenlerden biri olduğunu göstermektedir.

Ülkesine çok sık giden yabancı öğrencilerin, öğrenim gördükleri yabancı ülkeye daha zor uyum sağladıkları ve sorunlarında ülkesine daha seyrek giden öğrencilere göre artış olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar, yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencileri için bazı yardım hizmetlerinin sağlanmasının gerekli olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde öğrencilerin sorunlarının çözümünde veya en aza indirilmesinde yardımcı olabilecek bazı öneriler aşağıda belirtilmiştir:

1. Ankara'daki üniversitelerde öğrenim gören yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerinin yaygın sorunlarının daha çok okulla ilgili problem alanında ve öğrenciye sunulan hizmetlerle ilgili konularda yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bakımdan eğitim or-

taamlarının fiziksel, sosyal ve psikolojik açıdan uyumlu hale getirilmesi, öğrencilerin sorunlarının azaltılmasında etkili olabilecektir. Öğrencilere yönelik ders dışı etkinlikler (sportif, sosyal ve kültürel etkinlikler) daha da arttırılmalı ve bu tür etkinliklere öğrencilerin katılımı kolaylaştırılmalıdır.

Yabancı uyruklu öğrencilerin niversite ortamına uyum sağlayabilmeleri için Türkiye'ye geldikleri ilk andan itibaren kendileriyle ilgilenilmelidir. Bu amaçla geziler, eğlence programları, sportif faaliyetler ve özel günler düzenlenebilir, öğrencilerin ülkemizde yabancılık çekmemeleri için kendilerini ülkelerinde gibi görmeleri sağlanmalıdır.

Üniversitelerimiz imkanları ölçüsünde öğrencilerin topluma ve niversiteye uyumlarını sağlamak için yoğun oryantasyon programları düzenlenmelidir.

2. Üniversiteler yabancı uyruklu ve Türk ğrencilere akademik ve rehberlik niteliğinde danışmanlık sağlamalıdır.

3. Üniversitelerdeki Psikolojik Danışma ve Rehberlik servisleri en iyi bir şekilde örgütlenmeli ve bu servislerde özellikle kltrlerearası danışma becerilerine sahip tecrübeli danışmanlar istihdam edilmelidir. Bu amaçla, niversitelerdeki Psikolojik Danışma ve Rehberlik bilim dalları gerek lisans, gerekse yüksek lisans ve doktora programlarında "Kltrlerearası Danışma" derslerine yer vermeliyimler.

4. Üniversitelerin ve çeşitli programların seçiminde ve öğrencilerin yerleştirilmesinde öğrencilerin geçmiş eğitim yaşantıları ve istekleri gözönünde tutulmalıdır.

5. Öğrenci bursları yetersizdir. Öğrencilere sağlanan mali imkanların yetersiz olması nedeniyle, bazı öğrencilerin para kazanmak amacıyla dersleri ihmal ettikleri, ders dışı faaliyetlere öncelik verdikleri bilinmektedir. Öğrencilere verilen bursların arttırılması gerekmektedir.

6. Tüm yurtlarda yeter sayıda yabancı uyruklu öğrencilere kontenjan ayrılmalıdır.

7. Her üniversitede yada fakültede yabancı uyruklu öğrenciler için danışma büroları kurulmalıdır.

8. Öğrenciler bütün gayretlere rağmen Türkçe'yi öğrenmekte zorluk çekmektedirler. Bu bakımdan yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçelerini geliştirmek büyük önem taşımaktadır.

9. Tüm öğrencilerin yabancı uyruklu ve Türk uyruklu, yemek, yurt, giyecek ve benzeri sorunlarına çözüm getirilmelidir.

10. Yabancı uyruklu öğrencilerin kaldıkları yurtlarda ve öğrenim gördükleri üniversitelerde kendi vatandaşları ile grup oluşturdıkları ve diğer öğrencilerle kaynaşmadıkları ve uyum problemleri

yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Yabancı uyruklu öğrencilerin diğer yabancı uyruklu ve Türk öğrenciler ile arkadaşlık kurmaları desteklenmelidir.

11. Ülkemize yükseköğrenim görmek üzere gelen öğrenciler için derslere başlamadan Türkçe hazırlık kurslarının yanında Türkiye'ye sağlıklı bir biçimde entegre olmalarını sağlamak için Türkiye'yi tanıtan konferanslar ve oryantasyon kursları düzenlenmelidir.

12. Yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin sağlık sorunlarında Mediko-Sosyal Merkezleri yardımcı olmalıdır.

13. Yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin uyum sorunlarının en kısa zamanda çözülmesinde grup rehberliği ve davranış biçimlendirme v.b. gibi tekniklerin etkinliğini konu alan deneysel araştırmaların yapılması gerekir.

14. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarına ilişkin bilgilerin devamlı çıkışını sağlayabilmek için araştırmaların yapılması teşvik edilmeli, özellikle Türkiye genelinde daha geniş bir örnekleme yöntemiyle daha kapsamlı araştırmalara yer verilmelidir.

15. Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili olarak yapılan araştırma, inceleme ve her türlü eylemin sonuçlarını derleyecek çalışma-

lar yapılmalıdır. Böylece öğrencilerin sorunları ve ihtiyaçları daha iyi anlaşılacak ve öğrencilere sunulacak hizmetlerin daha sağlıklı bir planlaması yapılabilecektir.

KAYNAKLAR

ABADAN, Nermin

- 1961 Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri.
Ankara: S.B.F.

AÇIKALIN, A., DEMİREL, Ö. ve ÖNSOY, R.

- 1996 Türkiye'de Yüksek Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri Öğrencilerinin Sorunları. Ankara, Pegem Yayınları.

AKKA, R.I.

- 1989 An Investigation of Financial and Academic Problems Perceived by Saudi Graduate Students While They Are Studying in the United States. Doctoral Dissertation (Dissertation Abstracts International, 48/07, 3337 A.).

AKSU, Meral ve PAYKOÇ, Fersun

- 1986 O.D.T.Ü. Kampüsünde Gençlik Sorunları. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

ALEXANDER, F.

- 1951 Psychosomatische Medizin. Berlin.

ARONOWITZ, Michael.

- 1984 "The Social and Emotionel Adjustment of Immigrant Children: A Review of Literature." International Migration Review. Cilt 18, 2:237-57.

ARUBAYI, E.

- 1980 Identification of Problems Experienced by Nigerian Students Enrolled in Kansas State Universities. (ERIC Document Reproduction Service Number ED 198-424).

BAYDAR, N.

- 1990 An Analysis of Social and Academic Adjustment of Graduate International Students in the College of Education At The University of Iowa. Doctoral Dissertation (Dissertation Abstracts International, 37/08, 4859 A.).

BAYKAL, S.

- 1988 Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerile İlgili Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi.

BAYMUR, Feriha

- 1961 "Lise ve Dengi Okullara Devam Eden Öğrencilerin Problemleri", Araştırma Raporu, Ankara: M.E.B. Talim ve Terbiye Dairesi Test ve Araştırma Bürosu.
- 1969 "Yurtlarda Kalan Yüksek Öğrenim Gençlerinin Başlıca Problemleri", Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, s.58-73.
- 1970 "Kabiliyet Ölçüsünde Başarı Gösteremeyen Öğrencilere Yapılan Üç Türlü Yardım Şekli" Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, s.91-102.
- 1971 Okullarımızda Önemli Bir Sorun: Rehberlik, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.

BAYMUR, Feriha ve KILIÇCI Yadigar

- 1976 Problem Envanteri Y-Takımı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü.

BAYMUR, F. ve E. ÖZGÜVEN, Y. KILIÇCI,

Y. KUZGUN, M. KEPÇEOĞLU

- 1977 "Üniversitelerde Okuyan TÜBİTAK Bursiyerlerinin Başarılarını Etkileyen Faktörler" TÜBİTAK Bilim Adamı Yetiştirme Grubu. Ankara: Tübitak Yayınları. No: 359.

BAYMUR, Feriha

- 1985 Genel Psikoloji. İstanbul: İnkılap Yayınevi.

BAŞARAN, İ.E.

- 1982 Eğitim Psikolojisi. Ankara: Emel Matbaası.

BİNDER, J. U. A.

- 1978 Sozial Psychiatrie der Gastarbeiter. In: Fortschritte Neurologischer Psychiatrie. 46, s.342-359.

BÖKER, W.

- 1975 Psychiatrie der Gastarbeiter. Band 3.

BREUDER, R. L.

- 1972 A Statewide Study: Identified Problems of International Students Enrolled in Public Community/Junior Colleges in Florida (ERIC Document Reproduction Service Number ED 062 977).

CAN, G.

- 1986 "Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımı Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler", (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

- 1990 Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımı Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

CHANDRAS, Kan V.

- 1997 Training Multiculturally Competent Counselors to Work With Asian Indian Americans. Counselor Education and Supervision/September/Vol. 37.

CHANG, C. Y. ve MYERS, J. E.

- 1997 Understanding and Counseling Korean Americans: Implications for Training. Counselor Education and Supervision/September/Vol. 37.

CHEN, C.

- 1984 Problems of International Students As Perceived by International Students in Two Selected Public Institutions in Texas. Doctoral Dissertation, Texas State University, Texas.

CHEN, C. ve Stevenson, H.W.

- 1996 Long-Term Prediction of Academic Achievement of American, Chinese and Japanese Adolescents. Journal of Educational Psychology, Vol. 18, No. 4, 750-759.

CHURCH, T. Austin.

- 1982 "Sojourner Adjustment" Psychological Bulletin. Cilt 91, 3:540-72.

COLLINS, P. L.

- 1977 Self-Perceived Problems of International Students Attending Howard University. Dissertation Abstracts International, 37/08, 4859 A.

COŞKUN, Sadullah

- 1985 "Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Sorunu" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

CÜCELOĞLU, D.

- 1991 İnsan ve Davranış. 2. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.

ÇAĞLAR, A.

- 1989 Marmara Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanan Bir Anketin Değerlendirilmesi. İstanbul.

DAY, R.C. ve HAJJ, F.

- 1986 Delivering Counseling Services to International Students: The Experience of The American University of Blirut. Journal of College Student Personnel.

DEMİREL, Özcan

- 1986 Türkiye'deki Kıbrıs'lı Yüksek Öğrenim Gençliğinin Sorunları. Eğitim ve Bilim Dergisi. Ekim 1986. Cilt: 11, Sayı: 62.

Devlet Planlama Teşkilatı

- 1983 Sosyal Planlama Başkanlığı Araştırma Dairesi Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Hazırlık Çalışmaları. Gençlik Sorunları Sektör Raporu, Yayın No: 1874.

DOĞAN, Süleyman

- 1988 Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Lise Öğrencilerinin Problemleri. Doktora Tezi, Ankara. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DOĞAN, Süleyman

- 1990 "İnönü Üniversitesi Öğrencilerinin Beklenti ve Sorunları" Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi. Ankara: 24-28 Eylül 1990.

EIMERS, M. T. PIKE, G. R.

- 1997 Minority and Nonminority Adjustment to College: Differences or Similarities. Research in Higher Education, Vol. 38, No. 1.

EKŞİ, Aysel

- 1982 Gençliğimiz ve Sorunları. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No: 2790.

ERDEN, M. ve AKMAN, Y.

- 1995 Eğitim Psikolojisi. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

ERİKSON, E. H.

- 1968 Identity: Youth and Crisis. New York: W. W. Norton.

ESCOTET, Miguel A.

- 1973 A Comparison Between Mexican-American and South American Students: A Cross-Cultural Study. Presented to the Comparative and International Education Society, National Convention, San Antonio, March 25-27.

EŞREFİ, Kerim

- 1982 İran Khoy Şehrinde Liseye Devam Eden Öğrencilerin Problemlerinin Bazı Kişisel Niteliklere Göre İncelenmesi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

FRESS, Manfred

- 1977 Psychische Störungen bei Arbeitern. Salzburg.

GARCIA, C.

- 1985 Probleme der Psychiatrie Ausländischer Arbeitnehmer. Freiburg.

GEÇTAN, Engin

- 1981 Çağdaş İnsanda Normal Dışı Davranışlar. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

GÖKÇE, Birsen

- 1984 Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları. Ankara: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları: 270, Tanıtıcı Yayınlar Dizisi, 19.

GÖKÇETEPE, Esat Oğuz ve Diğerleri

- 1985 "Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma" XXI. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Adana: Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, 7-13 Ekim 1985, s.95-97.

GÖKMEN, Hülya ve Diğerleri

- 1985 Yüksek Öğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri ve Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

GÜÇLÜ, Nezahat

- 1995 Adjustment Problems of International Students. Boğaziçi University Journal, Educational Sciences, Vol. 16, 39-58.

GÜNCE, Gülseren

- 1984 Yetişkinler Psikolojisi (Ders Notları) Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi.

GÜNEY, Melike

- 1985 Üniversite Öğrencileri Arasında Depresyon ve Problem Alanlarının Akademik Başarı ve İlişkileri. A.Ü. Rektörlüğü Yayınları. No: 92, Ankara.

GÜRAN, KOŞAR, Nesrin

- 1984 "Batı Almanya'da Çalışan Bir Grup Türk Genci" Üzerinde Bir İnceleme. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi. Cilt III, 3 (Eylül): 135-52.

HAJJ, F.M.

- 1986 An Investigation of The Problems Experienced by Saudi Students While Enrolled in Institutions of Higher Education in The United States. Dissertation Abstracts International, 47/09, 3337 A.

HART, R. H.

- 1974 Problems of International Students Enrolled in Texas Community Colleges as Perceived by International Students and International Student Advisers. Dissertation Abstracts International 35/05. 3683 A.

HARTUNG, P. J.

- 1996 Transforming Counseling Courses: From Monocultural to Multicultural. Counselor Education and Supervision/September/Vol. 36.

HİSLİ, Şahin, N. ve ark.

- 1989 Üniversite Öğrencilerinin Danışma ve Rehberlik Merkezinden Beklentileri.

İMAMOĞLU, E. O.; YASAK-GÜLTEKİN, Y.

- 1993 "Önerilen Dengelenmiş Toplumsal Birey Modeli Işığında Üniversite Gençliğinin Sorunları" Türk Psikoloji Dergisi, Aralık 1993, Cilt 8, Sayı: 30.

İstanbul Üniversitesi Bülteni

1976 Kasım

JONES, M. M. ve ark.

- 1997 The School Experience of Some Minority Ethnic Students in London Schools During Initial Teacher Training. Journal of Education for Teaching, Vol. 23, No:2.

KAPTAN, Saim

- 1982 Bilimsel Araştırma Teknikleri. Ankara: Tekışık Matbaası ve Rehber Yayınevi.

KARASAR, Niyazi

- 1981 Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi - Kavramlar - İlkeler - Teknikler, Ankara.

KENİSTON, K.

- 1974 Youth and It's Ideology. American Handbook of Psychiatry. (Ed. Arieti, S.) New York: Basic Books.

KEPÇEOĞLU, Muharrem

- 1969 Ankara Şehir Orta Okullarına Devam Eden Öğrencilerin Problemleri. Ankara: (Yayınlanmamış Araştırma).
- 1985 Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara.

KILIÇ, Mustafa

- 1987 "Değişik Psikolojik Arazilara Sahip Olan ve Olmayan Öğrencilerin Sorunları" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

KILIÇCI, Yadigar

- 1981 "Üniversite Öğrencilerinin Kendilerini Kabulünü Etkileyen Bazı Değişkenler" Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- 1982 Okulda Ruh Sağlığı, Ankara.

KIZILTAN, Gonca

- 1984 "Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

KIZILTUĞ, G.

- 1983 "Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerine Etki Eden Kişisel ve Sosyal Etmenler" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

KOCACIK, Faruk

- 1987 "Üniversite Gençliği, C. Ü. Öğrencilerinin Sorunları Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma" Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 9, Aralık 1987, s.3-36.

KÖKNEL, Özcan

- 1969 Türk Toplumunda Bugünün Gençliği ve Sorunları, İstanbul.
- 1981 Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, İstanbul: Cem Yayınevi.

KULAKSIZOĞLU, Adnan

- 1989 "Üniversite Öğrencilerinin Öğrenci Kişilik Hizmetlerine İlişkin Sorunları ve Öneriler" Yüksek Öğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Toplantısı, Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

KUO, Wen

- 1976 "Theories of Migration and Mental Health: An Empirical Testing on Chinese Americans." Social Science and Medicine, 10: 297-306.

LANDIS, Paul H. ve STONE, C. L.

- 1952 Relationship of Parental Authority Patterns of Teen-Age Adjustments. Bull. N. 538, Pulman, Wash: State College of Washington.

MILLER, G., YANG, J. ve CHEN, M.

- 1997 Counseling Taiwan Chinese in America: Training Issues for Counselors. Counselor Education and Supervision/September/Vol. 37.

MOONEY, R. L.

- 1942 Surveying High School Students Problems by Means of a Problem Check List. Educational Research Bulletin, 1942, 21, 57-69.
- 1950 The Mooney Problem Check Lists. New York: Psychological Corporation.

NADITCH, M. ve MORRISEY, R. F.

- 1976 "Role Stress, Personality and Psychopathology in a Group of Immigrant Adolescent" Journal of Abnormal Psychology. Cilt 85, 1:113-118.

NEVILLE, H. ve ark.

- 1997 Relations Among Racial Identity Attitudes, Perceived Stressors and Coping Styles in African American College Students. Journal of Counseling and Development, March/April, Vol. 75.

NOVY, D. M.

- 1990 The Relationship Between Certain Social, Verbal and Demo Graphic Variables and the Academic Achievement and Social Adjustment of Student Sojourner. Doctoral Dissertation. 51/06, 1933 A.

ORHON, Ece

- 1985 Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyal ve Psikolojik Sorunları. Ankara: D.P.T. Sosyal Planlama Başkanlığı Araştırma Dairesi.

OSKAY, Güler

- 1981 "Değer Yargıları Yönünden Ana-Baba Ergen Çatışması" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

ÖNER, U.

- 1982 "Benlik Kavramı İle Mesleki Benlik Kavramı Arasındaki Farkın Akademik Başarı İle İlişkisi" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.

ÖSYM Yayınları

- 1995 1974-95 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Ankara, No:2.

ÖZDEMİR, İ. Ethem

- 1985 "Gazi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Problemleri" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

ÖZOĞLU, S. Çetin

- 1982 Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma, İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası.
- 1985 "Gençlerde Kişilik Gelişimine Nasıl Yardımcı Olabiliriz" Gençliğin Eğitimi ve Sorunları, Ankara: TED Yayınları, s.147-190.

ÖZGÜVEN, İ. Ethem

- 1974 Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Etmenler. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- 1990 "Yurtlarda Kalan Üniversite Öğrencilerinin Sağlık ve Psikolojik Sorunları" V. Ulusal Psikoloji Kongresi E.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, Psikoloji Seminer Dergisi, Özel Sayısı, 8.
- 1994 Psikolojik Testler. Ankara: Yeni Doğu Matbaası.

PATON, M. ve ark.

- 1973 "Ethnicity, Environmental Control and Academic Self-Concept in Chicago" American Educational Research Journal. Vol. 10. No. 1, 85-99.

PATTERSON, C. H.

- 1962 Counseling and Guidance in Schools. New York: Harper and Row Publishers.

PENDAR, J. N.

- 1987 Selected Adjustment Problems of Comeroonian Students Pursuing Higher Education in The San Francisco Bay Area of Northern California Dissertation Abstracts International, 48/10, 2560 A.

PORTER, J. W.

- 1962 The Development of An Inventory to Determine The Problems of Foreign Students. Dissertation Abstracts International, 23/10, 3783.

PORTER, O.F.

- 1990 Undergraduate Completion and Persistance at Four-Year Colleges and Universities, Washington DC: NIICU.

RAPPOPORT, D.

- 1951 The Autonomy of the Ego. New York: Basic Books Company.

RAPPOPORT, L.

- 1972 Personality Development; The Chronology of Experience Chicago: Scott ve Foresman, s.63-111, 329-364.

RAZAVI, R. A.

- 1988 A Study of Adjustment Problems of International Students in Northern Virginia Community College, Prince George's Community College and Montgomery College, Dissertation Abstracts International, 50/05, 1256 A.

REMMERS, H. H. And Others

- 1953 S. R. A. Youth Inventory, Chicago: Science Reserach Associates Inc.

RISSO, K.

- 1985 Vom Auswanderungsland Zum Einwanderungsland-Deutschland. 1880-1980 Berlin.

SALOWSKY, H.

- 1977 Ursachen und Auswirkungen der Auslaender Besc-haeftigung. Köln.

SELYE, Hans

- 1954 Streß, Bewältigung und Lebensgewinn. München.

Si-Tayeb, S.

- 1982 Nature and Distribution of Problems Encountered by Foreign Students at the University of Alabama. Dissertation Abstracts International, 32/04, 1866 A.

SOLARI, K.

- 1987 "The Relationship Between Culture and Stress: A Comparison of Chinese, Saudi Arabian and American Student's Perceptions Regarding Problems in Living, Coping Behaviour and the Effectiveness of Coping. Dissertation Abstracts International, 49/05, 761 A.

Statistisches Bundesamt

- 1995 Universitäten in Deutschland.

STEWART, D. W. Deiker Th.

- 1976 An Item Factor Analysis of The Mooney Problem Check List. Educational and Psychological Measurement, 36, 509-13.

SUEN, H.

- 1981 An Investigation of Foreign Student's Problems in Selected Oklahoma Institutions of Higher Learning. Dissertation Abstracts International, 42/01, 95 A.

ŞEMİN, Refia UĞUREL

- 1984 Gençlik Psikolojisi (2. Baskı) İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları.

TAN, Hasan

- 1953 Survey of Student Problems With the Problem Checklist in A Secondary School in İstanbul Turkey. Master Tezi University of Maryland.

- 1971 Öğrenci İhtiyaçları Tarama Listesi ve Kullanılan El Kitabı. M.E.B. Eğitim Birimi Müdürlüğü Yayınları, No: 48, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

TERENZINI S.

- 1980 Adjustment of International Students. NASPA Journal, 18, 40-51.

TOMANBAY, İlhan

- 1985 "Yurt Dışından Dönen ve Ankara'daki Bazı Üniversitelerde Okuyan Gençlerin Türkiye'de Karşılaştıkları Uyum Güçlükleri" Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi, Cilt III, Eylül (1985), 3: 165-77.

TORRES, J. K., OTTENS, A. ve JOHNSON, İ. H.

- 1997 The Multicultural Infusion Process: A Research-Based Approach. Counselor Education And Supervision/September/Vol. 37.

TUFAN, Beril

- 1985 "F. Almanya'dan Dönen Türk İşçi Çocuklarının Türkiye'ye Döndükten Sonra Karşılaştıkları Güçlükler" Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi, Cilt III, Eylül 1985, 3:153-63.
- 1987 Türkiye'ye Dönen İkinci Kuşak Göçmen İşçi Çocuklarının Psiko-Sosyal Durumları. Ankara: DPT Sosyal Plânlama Başkanlığı Plânlama Dairesi Yayınları (No. DPT 2091; SPB 405).

Türk Eğitim Derneği

- 1985 Gençliğin Eğitimi ve Sorunları. Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, No: 9.

UNESCO

- 1975 Türkiye Milli Komisyonu Yönetim Kurulu Raporu, Ankara.

VASSAF, Gündüz

- 1977 "Ankara Üniversitesi İlk ve Son Sınıf Öğrencilerinin Çeşitli Niteliklere Göre Karşılaştırılması" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

VILLENAS, A.

- 1985 Problems of International Students as Percieved by International Students and Faculty in a Public University. Dissertation Abstracts International, 45/02. 103 A.

VOLTAN-ACAR, N.

- 1986 Üniversite Öğrencilerinin Problemlerinin Akademik Başarıya Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, s. 65-75.

VON DORPOWSKI, K.

- 1977 In: Ursachen und Auswirkungen der Ausländerbeschaeftigung. Salowsky, H. Köln.

YEŞİLYAPRAK, Binnur

- 1982 "Kız Teknik Öğretmen Okulu Öğrencilerinin Problemleri" (Yayınlanmamış Asistanlık Tezi) Ankara: Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu.

YÖRÜKOĞLU, Atalay

- 1981 "Ergenlik ve Delikanlılık Dönemi" Ruh Sağlığı ve Ruh Hastalıkları, Ankara: Meteksan.
- 1983 Değişken Toplumda Aile ve Çocuk, Ankara.

- 1986 Gençlik Çağı. Ruh Sağlığı, Eğitimi ve Ruhsal Sorunları. II. Baskı, Ankara.
- 1987 "Gençliği Gerçekten Tanıyor muyuz?" Gençliğin Eğitimi (2. Baskı) Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, s.13-20.

YURTKUR

- 1967 Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu. Kurum Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anketi. Ankara: Yurtkur Yayınları.

Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü

- 1985 Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri.
- 1988 Yurt-Kur Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Beklenti ve Problemleri, Ankara.

ZIEGLER, G.

- 1982 Ein Leben Zwischen Anpassung und Isolation-Aspekte Von Psychischen und Somatischen Erkrankungen bei Gastarbeitern. In: Becker, H. u.a. Psycho Social 16, S. Yg.

EKLER

EK-1. Problem Tarama Envanteri Y-Formu

EK-2. Problem Taraba Envanteri Cevap Kağıdı

EK-3. A. Formu Yabancı Uyruklu Öğrenciler Kişisel Bilgi Formu

B. Formu Türk Öğrenciler Kişisel Bilgi Formu

EK-4. Öğrencilerin Problemlerini Belirleme Anketi (Öğrenci Formu)

EK-5. Öğrencilerin Problemlerini Belirleme Anketi (Uzman Formu)

PROBLEM ENVANTERİ Y-FORMU

AÇIKLAMA

Bu envanter, sizin sorunlarınızın ve ihtiyaçlarınızın neler olduğunu saptamak amacıyla hazırlanmıştır. Envanteri ne kadar doğru ve içtenlikle işaretlerseniz, sorunlarınız o kadar iyi anlaşılmış olacaktır. Vereceğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve araştırma dışında kullanılmayacaktır.

Bu envanterde, sizin durumunuzdaki gençleri rahatsız eden bir takım sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunların bir kısmının sizi fazlasıyla, veya zaman zaman biraz üzmesi mümkün olabilir. Diğer bir kısmı ise sizin için hiç bir sorun yaratmayabilir. Envanterin her bir sorusunu dikkatle okuduktan sonra cevaplarınızı aşağıdaki örneğe uygun olarak cevap kağıdına işaretleyiniz.

ÖRNEK

CEVAP KAĞIDI

	Ç	Ö
1. Sınavlarda çok heyecanlanıyorum	☒	☐
2. Sık sık başım ağrıyor	☐	☐
3. Çok sıkılganım	☐	☒

Yukardaki sorunlar arasında birinci sorun sizi çok üzen bir sorun ise, cevap kağıdında 1 numaranın hizasında “çok önemli” anlamına gelen Ç harfinin altına düşen kutucuğu karalayınız. İkinci sorun sizi ilgilendirmiyorsa, yani başınız ağrımiyorsa, 2 numaranın hizasındaki kutucuğu boş bırakınız. Üçüncü sorun sizi rahatsız eden önemli bir sorun olmakla beraber birinci sorun kadar önemli değilse, 3 numaranın hizasındaki “önemli” anlamına gelen Ö harfinin altındaki kutucuğu karalayınız.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Leyla ERCAN
Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Öğretim Görevlisi

1. Sınıfta konuşmalara katılamıyorum.
2. Sınavlarda çok heyecanlanıyorum.
3. Kendimi kolay kolay derse veremiyorum.
4. Dersler çok yüklü, çalışacak zaman yok.
5. Başka bir üniversiteye/ fakülteye girebilmek isterdim.
6. İlgi duyduğum dersleri daha çok okuyamadığıma üzülüyorum.
7. Okul sağlığınıza ilgilenmiyor.
8. Ödevler çok fazla yetiştiremiyorum.
9. Para kazanmak için boş zamanlarımda yapacak iş bulamıyorum.
10. Müzik, resim ve folklor gibi şeylerle uğraşmağa pek az fırsat var.
11. Küçük hatalara ağır cezalar verilmesi canımı sıkıyor.
12. Zaman zaman sınavlarda kopya çekmek zorunda kalıyorum.
13. Sevmediğim dersleri okumaya zorlanıyorum.
14. Verimli çalışma yollarını bilmiyorum.
15. Okulda gereksiz eylemlerle zamanımızı kaybediyoruz.
16. Okulu sevmiyorum.
17. Öğretim elemanlarıyla görüşmeye fırsat bulamıyorum.
18. Üniversitede spor çalışmalarına yeterince yer verilmiyor.
19. Öğretim elemanları daha çok gözde öğrencilerle ilgileniyorlar.
20. Üniversitede/fakültede sorunlarımız ve üzüntülerimiz hakkında danışabileceğim kimse yok.
21. Yabancı dil benim için çok önemli bir sorun.
22. Burs / kredi parası az geliyor.
23. Öğretim elemanları anlayış ve yakınlık göstermiyorlar.
24. Öğretim elemanlarının notları çok kıt.
25. Bütün zamanımı çalışarak geçirmek zorunda kalıyorum.
26. Bazı öğretim elemanlarının onur kırıcı sözleri ve davranışları bana dokunuyor.
27. Bazı öğretim elemanlarından yararlanamıyorum.
28. Rahat edebileceğim bir ev/yurt bulamadım.
29. Derste tartışmalara katılmak beni fazla heyecanlandırıyor.
30. Üniversitede/fakültede ders dışı zamanlarda dinlenecek bir yer yok.
31. Sınıfların çok kalabalık olması yüzünden dersi rahatça dinleyecek bir yer bulamıyorum.
32. Öğretim elemanları sert ve kırıcı davranıyorlar.
33. Derste iyi not tutamıyorum.
34. Çalıştığım halde başarılı olamamak beni üzüyor.
35. Öğretim elemanları derslerden başka hiçbir şeyle ilgilenmiyorlar.
36. Boş zamanlarımda üniversitede/fakültede çalışabileceğim sakin bir yer bulamıyorum.
37. Okul masraflarımı karşılayamıyorum.
38. Dersler çok güç, anlamadan ezberlemek zorunda kalıyorum.
39. Düşüncelerimi yazı ile ifade etmekte güçlük çekiyorum.
40. Düşüncelerimi sözle ifade etmekte güçlük çekiyorum.
41. Notlarım düşük olduğu için üzülüyorum.
42. Öğretim elemanlarının yanlı davranışları ve haksızlık etmeleri okuldan soğumama neden oluyor.
43. Öğretim üye ve görevlilerinin yetersizlikleri ve devamsızlıkları çalışmalarımızı aksatıyor.
44. Zekâ seviyemi merak ediyorum.

45. Tatil ayları çok boş geçiyor.
46. Kız ve erkek öğrenciler arasındaki arkadaşlığın hoş görülmemesine üzüliyorum.
47. Siyasi eylemlerde yaralanmak ya da ölmekten korkuyorum.
48. Sağ ve sol çatışmasından bıktım, rahat bir okul yaşamını özliyorum.
49. Öğrenimime devam etmem mi yoksa hemen hayata atılmam mı daha iyi kestiremiyorum.
50. Üniversitemin/fakültemin daha iyi bir eğitim ve derece almama imkan vermemesi beni üzüyor.
51. Nelere yetenekli olduğumu kestiremiyorum.
52. Parasızlık yüzünden okumaya devam edemeyeceğimden korkuyorum.
53. Öğretim elemanları ile yeterince iletişim kuramıyorum.
54. Bölümde seçimlik dersleri seçerken zorlanıyorum.
55. Öğrenci olmanın pek çok zorluğu var.
56. Üniversitenin/fakültenin sunduğu "öğrenci işleri" hizmetini yetersiz buluyorum.
57. Kampüsün gereğinden çok büyük olması beni olumsuz yönde etkiliyor.
58. Üniversiteden/fakülteden atılmaktan korkuyorum.
59. Üniversite/fakülte kütüphanesini yetersiz buluyorum.
60. Yurt yeterince temiz değil.
61. Üniversitedeki/fakültedeki bilgisayar merkezi yetersiz.
62. Dil hazırlık kurslarını yetersiz buluyorum.
63. Ders kitaplarını anlamakta güçlük çekiyorum.
64. Üniversitede/fakültede sunulan oryantasyon hizmetleri yetersiz.
65. Üniversitede/fakültede verilen yemekler kaliteli değil.
66. Kütüphaneden nasıl yararlanacağımı bilemiyorum.
67. Üniversitede/fakültede öğrenci akademik danışma büroları yok.
68. Çok sık sınav oluyoruz.
69. Üniversitede/fakültede verilen eğitim pek nitelikli değil.
70. Üniversite/fakülte yeterince temiz değil.
71. Üniversitede/fakültede psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yeterli derece sunulmuyor.
72. Üniversitede/fakültede inancım doğrultusunda ibadet yapacağım ortam yok.
73. Üniversitenin/fakültenin kantinini yetersiz buluyorum.
74. Üniversitede/fakültede ders araç gereçleri yetersiz.
75. Yurdun çok kalabalık olması beni olumsuz yönde etkiliyor.
76. Üniversitede/fakültede yatay/dikey geçiş ve denklik işlemleri pek uygun bir biçimde yapılmıyor.
77. Kaldığım ev/yurt üniversiteye/fakülteye çok uzak.
78. Dersleri anlamakta güçlük çekiyorum.
79. Derslere sürekli katılmak beni sıkıyor.
80. Bölümümü değiştirmek istiyorum.
81. Her dönem ders kayıtlarını yenilemek beni sıkıyor.
82. Türkçeyi yeterli derecede kullanamıyorum.
83. Tayin edildiğim yere yalnız gidememe sorunu beni düşündürüyor.
84. Mezun olduktan sonra iş bulamama ihtimali beni korkutuyor.
85. İdeallerime erişememekten korkuyorum.
86. Alanımda zayıf yetiştığım için, hayatta başarı gösteremeyeceğimden korkuyorum.
87. Hemen hayata atılıp ailemi geçindirmek zorundayım.
88. İş bulmak için nasıl bir yol izleyeceğimi bilemiyorum.
89. Sınavlarda başarılı olamayacağımdan korkuyorum.

90. Çok kazançlı bir işi nasıl bulabilirim diye düşünüyorum.
91. Eğitimimi tamamlayacak yeteneklere sahip olduğumdan kuşku duyuyorum.
92. Geleceği karanlık görüyorum.
93. Beni bir mahrumiyet bölgesine tayin edeceklerinden korkuyorum.
94. İyi bir evlilik yapamamak beni düşündürüyor.
95. Kendime uygun bir eş seçemeyeceğimden korkuyorum.
96. Aile ve evlilik hayatı için kendimi daha iyi nasıl yetiştireceğimi bilemiyorum.
97. Eğitimimi ilerletmek için yabancı ülkelere gidemeyeceğim için üzüntü duyuyorum.
98. İleride ailemi geçindirememekten korkuyorum.
99. Tayin edildiğim yerdeki yaşama uyum sağlayamayacağımdan korkuyorum.
100. Memleketime dönmek istemiyorum.
101. Gelecekte iş bulamamaktan korkuyorum.
102. Hayat pahalılığı istediklerimi almamı engelliyor.
103. Ülkemin geleceğinden endişe duyuyorum.
104. Yeterli miktarda birikmiş paramın olmaması beni kaygılandırıyor.
105. Evde hâlâ çocuk muamelesi görmem beni üzüyor.
106. Mesleğimi ailemin zoru ile seçtiğime üzülüyorum.
107. Ailem benden pek fazla şeyler umuyor.
108. Kardeşlerimin yüksek öğrenim yapmalarını istiyorum.
109. Hata yapınca aileme söylemekten çekiniyorum.
110. Babamla anlaşıyorum.
111. Annemle anlaşıyorum.
112. Annem ve babamla kişisel problemlerimi konuşamıyorum.
113. Evden uzaklaşmak istiyorum.
114. Ailemin bugünkü hayatın gereklerine ayak uyduramamasına üzülüyorum.
115. Ailem kendi başıma karar vermeme fırsat vermiyor.
116. Ailem yalnız başıma eğlenceye gitmeye izin vermiyor.
117. Ailem beni anlamıyor, fikirlerimiz çatışıyor.
118. Ailemde fikrime önem verilmiyor.
119. Evde hiç kimse okul çalışmalarımı ilgilenmiyor.
120. Annem ve babam geleceğe yönelik girişimlerimi engelliyor.
121. Ailemin bana güvenmemesine üzülüyorum.
122. Kendimi ailemden biri olarak hissedemiyorum.
123. Aileme bir yük olduğumu hissediyorum.
124. Ev hayatımdaki anlaşmazlıklar huzurumu kaçırıyor.
125. Kardeşlerimle iyi geçinemiyorum.
126. Evde rahatça çalışabileceğim sessiz bir yer yok.
127. Ailem beni çok eleştiriyor.
128. Annem ve babam gece sokağa çıkmama ve geç kalmama kızıyorlar.
129. Geçim zorluğu evimizde huzursuzluk yaratıyor.
130. Annem ve babam kişisel işlerime çok karışıyor.
131. Ailemden yeterince ekonomik destek göremiyorum.
132. Ailemin ders çalışmak için baskı yapması beni rahatsız ediyor.
133. Annemin ve babamın beni düşündükleri yok.
134. Annem ve babam kimlerle arkadaşlık yapacağıma karışıyorlar.
135. Annemin ve babamın daha iyi eğitim görmüş ve kültürlü olmalarını isterdim.
136. Annem ve babamla çok fazla tartışıyorum.
137. Babamın bizler için çok çalışıp yorulmasına üzülüyorum.

138. Annem ve babam karşı cinsle arkadaşlık etmemi hoş görmüyorlar.
139. Annemin çok çalışıp yıpranmasına üzüldüğüm.
140. Ailemden ayrı ve uzak yaşamak beni çok üzüyor.
141. Annem ve babamdan başka akrabalarım da işlerime çok karışıyor.
142. Ailem beni bir an evvel evlendirmek istiyor.
143. Ailemin çalışmamı engellemesinden korkuyorum.
144. Annem ve babam arasındaki anlaşmazlık beni kaygılandırıyor.
145. Ailemden haber alamıyorum.
146. Sorunlarımı paylaşacağım bir yakınım yok.
147. Topluluk içinde kendimi rahat hissetmiyorum.
148. Dans öğrenmek istiyorum.
149. Karşı cinsten bir arkadaşım olsun istiyorum.
150. Sosyal ortamlarda konuşmalara katılamıyorum.
151. Kız olsun erkek olsun kolay arkadaş edinemiyorum.
152. Görgü kurallarını bilmediğim için sıkıntı çekiyorum.
153. Daha çok aranan ve sevilen bir kişi olmak isterdim.
154. Çevremizde kız ve erkeklerin birlikte çalışıp eğlenmelerinin doğal karşılanmamasına öfkeleniyorum.
155. Arkadaşlarımla geçinme yollarını öğrenmek istiyorum.
156. Arkadaşlarım gibi giyinip davranmadığım için üzüldüğüm.
157. Arkadaşlarımla gidebileceğim eğlence yerleri yok.
158. Daha çok arkadaşımın olmasını isterdim.
159. Dedikodudan çekinerek karşı cinsle arkadaşlık edemiyorum.
160. Fakir olmam arkadaşlar arasında küçük düşmeme sebep oluyor.
161. Karşı cinsten arkadaşlarımla dostluğumu yanlış anlamalarına üzüldüğüm.
162. Kendimi arkadaşlarıma yeteri kadar sevdiremiyorum.
163. Karşı cinsle arkadaşlık etmekten çekiniyorum.
164. Başkalarına karşı hoşgörülü olamadığım için üzüldüğüm.
165. Tanımadığım insanlarla karşılaşmaktan çekiniyorum.
166. Arkadaşlarımla yaptıklarını yapamadığım için küçüklük duyuyorum.
167. Karşı cinsten arkadaşlarla tanışma fırsatım yok.
168. Liderlik yeteneğimi geliştirmek isterdim.
169. Arkadaşlarımla tartışılmaktan çekiniyorum.
170. Tanımadığım insanlarla konuşurken sıkılıyorum.
171. Karşı cinsten arkadaşlığıma gizli tutmak zorunluluğu beni üzüyor.
172. Kimse benimle arkadaş olmak istemiyor.
173. Bazı öğrenciler bana iyi davranmıyor.
174. Flört edeceğim bir arkadaşım yok.
175. Olduğumdan başka türlü görünme zorunluluğu beni üzüyor.
176. Bazı ahlâk sorunları kafamı karıştırıyor.
177. Hata yapmaktan korkuyorum.
178. İstmeden tatsız tartışmalara giriyorum.
179. Cimri (eli sıkı) olma eğilimi duyuyorum.
180. Yaptığım bazı hataları unutamıyorum.
181. Dik kafalı ve inatçıyım.
182. Yeniliklerden hoşlanmıyorum.
183. İstenmediğimi hissediyorum.
184. Mutsuz ve neşesizim.

185. Çok etki altında kalıyorum.
186. Başka gençlerden farklı olduğumu hissediyorum.
187. Çabucak ağlıyorum.
188. Herkesin gözü bende.
189. Hiçbir işimi zamanında yetiştiremiyorum.
190. Fazla alınganım.
191. Korunmaya ve desteklenmeye ihtiyacım var.
192. Herşeye fazla üzülüyorum.
193. Küçüklük ve eksiklik kaygısı içindeyim.
194. Dini inançlar kafamı karıştırıyor.
195. Kendime güvenemiyorum.
196. Başarısızlıktan korkuyorum.
197. Benden farklı düşünen ve davranan insanlara katlanamıyorum.
198. Allahın beni cezalandırmasından korkuyorum.
199. Çok zaman yaptıklarına pişman oluyorum.
200. Yeteri kadar girişken değilim.
201. Zamanın çoğunu hayal kurmakla geçiriyorum.
202. Sık sık yalnızlık hissediyorum.
203. Bazan intihar etmeyi düşünüyorum.
204. Kendimi suçluluk duygusu içinde hissediyorum.
205. Sinirliyim.
206. Öfkelenince kendimi tutamıyorum.
207. Dini görevlerimi yerine getiremediğim için üzülüyorum.
208. Çabucak ylıyorum.
209. Çok talihsizim.
210. Hakkımda çok dedikodu yapıyor.
211. Çok kıskancım.
212. Daha iyi giyinmek isterdim.
213. Hiç kimse beni anlamıyor.
214. Daha iyi bir insan olmak isterdim.
215. Din konusunda rehberliğe ihtiyacım var.
216. Sıkı bir disipline dayanamıyorum.
217. Eleştirilmeye dayanamıyorum.
218. Çok sıkılganım.
219. Fazla heyecanlanıyorum.
220. Yeteri kadar güzel/yakışıklı olmadığım için üzülüyorum.
221. Beni rahatsız eden kötü rüyalar görüyorum.
222. Sosyal ve politik konularda neye inanacağımı bilmiyorum.
223. Sağ ve sol grupların baskısından ürküyorum.
224. Yeteri kadar spor yapamıyor ve oyunlara katılamıyorum.
225. Değişmekten korkuyorum.
226. Bir işe yaramadığımı düşünüyorum.
227. Kendimi kimsesiz hissediyorum.
228. Yaşamak bana zor geliyor.
229. Endişe içindeyim.
230. Ülkem hakkında hoş olmayan şeyleri duymak beni üzüyor.
231. Dinsel değerlere ilişkin kuşkularım var.
232. Çok zayıf ve çelimsizim.
233. İyi uyuyamıyorum.
234. Sık sık başım ağrıyor.

235. Hastalandığım zaman bakımsız kalmaktan korkuyorum.
236. Boyumun kısa oluşuna üzülüyorum.
237. Çok terliyorum.
238. Uyku hapi kullanmak zorunda oluşuma üzülüyorum.
239. Çok sık hastalanıyorum (grip, boğaz, bademcik, nezle)
240. İştahım yok.
241. Kendimi halsiz hissediyor ve çabuk yoruluyorum.
242. Gözlük kullanmak zorunda olduğum için sıkılıyorum.
243. Fazla iştahlıyım.
244. Sağlığım için kaygılanıyorum.
245. Gözlerimden rahatsızım.
246. Cinsel konular beni fazla üzüyor.
247. Fazla sigara içiyorum.
248. Arasıra baygınlık ve başdönmesi hissediyorum.
249. Midem çabuk bozuluyor.
250. Ayak ve ter kokusu benim için sorun.
251. Yüzümdeki sivilcelerden kurtulmak istiyorum.
252. Cinsel gelişimin normal olup olmadığını merak ediyorum.
253. İyi beslenemediğim için üzülüyorum.
254. Vücudumun orantısız oluşu beni üzüyor.
255. Ağız kokusunun nasıl giderilebileceğini öğrenmek istiyorum.
256. Cinsellik konusunda bilgisizim ve nereden doğru bilgi edineceğimi bilemiyorum.
257. Çok şişmanım.
258. Tırnaklarımı yiyiyorum.
259. Dişlerimin bakıma ihtiyacı var.
260. İyi işitemiyorum.
261. Ellerimin titremesine üzülüyorum.
262. İklim değişikliği beni olumsuz yönde etkiliyor.
263. Hastanede öğrencilere pek iyi davranmıyorlar.
264. Sağlık sorunlarım için Mediko-Sosyal Merkezine gitmekten çekiniyorum.
265. İlaçlar çok pahalı.
266. Ruh sağlığım konusunda endişeleniyorum.

DİKKAT:

Bu listede yazılı sorunlardan başka özel sorunlarınız, dertleriniz veya üzüntüleriniz varsa, lütfen cevap kağıdının boş kısmına yazınız.

Teşekkür ederim.

CEVAP KAGIDI

ADI SOYADI:

	Çok önemli	Önemli		Çok önemli	Önemli		Çok önemli	Önemli		Çok önemli	Önemli		Çok önemli	Önemli		Çok önemli	Önemli
.	///	///	39.	///	///	77.	///	///	115.	///	///	153.	///	///	191.	///	///
.	///	///	40.	///	///	78.	///	///	116.	///	///	154.	///	///	192.	///	///
.	///	///	41.	///	///	79.	///	///	117.	///	///	155.	///	///	193.	///	///
.	///	///	42.	///	///	80.	///	///	118.	///	///	156.	///	///	194.	///	///
.	///	///	43.	///	///	81.	///	///	119.	///	///	157.	///	///	195.	///	///
.	///	///	44.	///	///	82.	///	///	120.	///	///	158.	///	///	196.	///	///
.	///	///	45.	///	///	83.	///	///	121.	///	///	159.	///	///	197.	///	///
.	///	///	46.	///	///	84.	///	///	122.	///	///	160.	///	///	198.	///	///
.	///	///	47.	///	///	85.	///	///	123.	///	///	161.	///	///	199.	///	///
0.	///	///	48.	///	///	86.	///	///	124.	///	///	162.	///	///	200.	///	///
1.	///	///	49.	///	///	87.	///	///	125.	///	///	163.	///	///	201.	///	///
2.	///	///	50.	///	///	88.	///	///	126.	///	///	164.	///	///	202.	///	///
3.	///	///	51.	///	///	89.	///	///	127.	///	///	165.	///	///	203.	///	///
4.	///	///	52.	///	///	90.	///	///	128.	///	///	166.	///	///	204.	///	///
5.	///	///	53.	///	///	91.	///	///	129.	///	///	167.	///	///	205.	///	///
6.	///	///	54.	///	///	92.	///	///	130.	///	///	168.	///	///	206.	///	///
7.	///	///	55.	///	///	93.	///	///	131.	///	///	169.	///	///	207.	///	///
8.	///	///	56.	///	///	94.	///	///	132.	///	///	170.	///	///	208.	///	///
9.	///	///	57.	///	///	95.	///	///	133.	///	///	171.	///	///	209.	///	///
0.	///	///	58.	///	///	96.	///	///	134.	///	///	172.	///	///	210.	///	///
1.	///	///	59.	///	///	97.	///	///	135.	///	///	173.	///	///	211.	///	///
2.	///	///	60.	///	///	98.	///	///	136.	///	///	174.	///	///	212.	///	///
3.	///	///	61.	///	///	99.	///	///	137.	///	///	175.	///	///	213.	///	///
4.	///	///	62.	///	///	100.	///	///	138.	///	///	176.	///	///	214.	///	///
5.	///	///	63.	///	///	101.	///	///	139.	///	///	177.	///	///	215.	///	///
6.	///	///	64.	///	///	102.	///	///	140.	///	///	178.	///	///	216.	///	///
7.	///	///	65.	///	///	103.	///	///	141.	///	///	179.	///	///	217.	///	///
8.	///	///	66.	///	///	104.	///	///	142.	///	///	180.	///	///	218.	///	///
9.	///	///	67.	///	///	105.	///	///	143.	///	///	181.	///	///	219.	///	///
0.	///	///	68.	///	///	106.	///	///	144.	///	///	182.	///	///	220.	///	///
1.	///	///	69.	///	///	107.	///	///	145.	///	///	183.	///	///	221.	///	///
2.	///	///	70.	///	///	108.	///	///	146.	///	///	184.	///	///	222.	///	///
3.	///	///	71.	///	///	109.	///	///	147.	///	///	185.	///	///	223.	///	///
4.	///	///	72.	///	///	110.	///	///	148.	///	///	186.	///	///	224.	///	///
5.	///	///	73.	///	///	111.	///	///	149.	///	///	187.	///	///	225.	///	///
6.	///	///	74.	///	///	112.	///	///	150.	///	///	188.	///	///	226.	///	///
7.	///	///	75.	///	///	113.	///	///	151.	///	///	189.	///	///	227.	///	///
8.	///	///	76.	///	///	114.	///	///	152.	///	///	190.	///	///	228.	///	///

KİŞİSEL BİLGİ FORMU**1. Cinsiyetin Nedir?**

- () 1. Kız
() 2. Erkek

2. Kaç Yaşındasın?

- () 1. 18 yaş ve öncesi
() 2. 19-20 yaş
() 3. 21-22 yaş
() 4. 23 ve daha yukarı yaş.

3. Yaşamının Çoğunu Nerede Geçirdin?

- () 1. Köy
() 2. Kasaba
() 3. Küçük kent
() 4. Büyük kent

4. Hangi Üniversitede Öğrenim Görüyorsun?

- () 1. Ankara Üniversitesi
() 2. Başkent Üniversitesi
() 3. Bilkent Üniversitesi
() 4. Fatih Üniversitesi
() 5. Gazi Üniversitesi
() 6. Hacettepe Üniversitesi
() 7. Ortadoğu Teknik Üniversitesi

5. Üniversitede Hangi Fakülte ve Bölümde Öğrenim Görüyorsun?

..... Fakültesi
..... Bölümü

6. Kaçınıcı Sınıftasın?

- () 1. Birinci sınıf
() 2. İkinci sınıf
() 3. Üçüncü sınıf
() 4. Dördüncü sınıf
() 5. Diğer (Lütfen belirtiniz)

7. Akademik Başarı Durumun Nasıldır?

- () 1. Çok iyi
 () 2. İyi
 () 3. Orta
 () 4. Zayıf
 () 5. Çok zayıf

8. Annenin Eğitim Durumu Nedir?

- () 1. Okur-yazar değil
 () 2. Okur-yazar ya da ilkokul mezunu
 () 3. Ortaokul mezunu
 () 4. Lise mezunu
 () 5. Üniversite mezunu
 () 6. Diğer..... (Lütfen belirtiniz)

9. Babanın Eğitim Durumu Nedir?

- () 1. Okur-yazar değil.
 () 2. Okur-yazar ya da ilkokul mezunu
 () 3. Ortaokul mezunu
 () 4. Lise mezunu
 () 5. Üniversite mezunu
 () 6. Diğer (Lütfen belirtiniz)

10. Ailenin Gelir Durumu Nasıldır?

- () 1. Yüksek
 () 2. Orta
 () 3. Düşük

11. Türkiye'ye Hangi Ülkeden Geldin?

.....

12. Türkiye'ye Hangi Yıl Geldin?

.....

13. Kaç Yıldır Türkiye'de Bulunuyorsun?

.....

14. Ankara’da Nerede Kalıyorsun?

- ☐ 1. Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurdunda
☐ 2. Üniversite Yurdunda
☐ 3. Özel Yurtta
☐ 4. Evde
☐ 5. Otelde
☐ 6. Pansiyonda
☐ 7. Aile yanında
☐ 8. Diğer (Lütfen belirtiniz)

15. Türkçe Hazırlık Kurslarına Devam Ettin mi?

- ☐ 1. Evet
☐ 2. Hayır

16. Türkçeyi Ne Derece Biliyorsun?

- ☐ 1. Çok iyi
☐ 2. İyi
☐ 3. Orta
☐ 4. Zayıf
☐ 5. Çok zayıf

17. Türkiye’de Yaşamaktan Memnun musun?

- ☐ 1. Evet
☐ 2. Hayır

18. Ülkeneye Hangi Sıklıkla Gidiyorsun?

- ☐ 1. Ayda bir kez
☐ 2. Üç ayda bir kez
☐ 3. Altı ayda bir kez
☐ 4. Yılda bir kez
☐ 5. Diğer (Lütfen belirtiniz)

19. Bu görüşme formunda bulunmayıp, ancak belirtmek istediğin herhangi birşey varsa lütfen aşağıya yazınız.

.....
.....
.....
.....

KİŞİSEL BİLGİ FORMU**1. Cinsiyetin Nedir?**

- () 1. Kız
() 2. Erkek

2. Kaç Yaşındasın?

- () 1. 18 yaş ve öncesi
() 2. 19-20 yaş
() 3. 21-22 yaş
() 4. 23 ve daha yukarı yaş.

3. Yaşamının Çoğunu Nerede Geçirdin?

- () 1. Köy
() 2. Kasaba
() 3. Küçük kent
() 4. Büyük kent

4. Hangi Üniversitede Öğrenim Görüyorsun?

- () 1. Ankara Üniversitesi
() 2. Başkent Üniversitesi
() 3. Bilkent Üniversitesi
() 4. Fatih Üniversitesi
() 5. Gazi Üniversitesi
() 6. Hacettepe Üniversitesi
() 7. Ortadoğu Teknik Üniversitesi

5. Üniversitede Hangi Fakülte ve Bölümde Öğrenim Görüyorsun?

..... Fakültesi
..... Bölümü

6. Kaçınıcı Sınıftasın?

- () 1. Birinci sınıf
() 2. İkinci sınıf
() 3. Üçüncü sınıf
() 4. Dördüncü sınıf
() 5. Diğer (Lütfen belirtiniz)

7. Akademik Başarı Durumun Nasıldır?

- () 1. Çok iyi
 () 2. İyi
 () 3. Orta
 () 4. Zayıf
 () 5. Çok zayıf

8. Annenin Eğitim Durumu Nedir?

- () 1. Okur-yazar değil
 () 2. Okur-yazar ya da ilkokul mezunu
 () 3. Ortaokul mezunu
 () 4. Lise mezunu
 () 5. Üniversite mezunu
 () 6. Diğer..... (Lütfen belirtiniz)

9. Babanın Eğitim Durumu Nedir?

- () 1. Okur-yazar değil.
 () 2. Okur-yazar ya da ilkokul mezunu
 () 3. Ortaokul mezunu
 () 4. Lise mezunu
 () 5. Üniversite mezunu
 () 6. Diğer (Lütfen belirtiniz)

10. Ailenin Gelir Durumu Nasıldır?

- () 1. Yüksek
 () 2. Orta
 () 3. Düşük

11. Ankara'da Nerede Kalıyorsun?

- () 1. Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurdunda
 () 2. Üniversite Yurdunda
 () 3. Özel Yurtta
 () 4. Evde
 () 5. Otelde
 () 6. Pansiyonda
 () 7. Aile yanında
 () 8. Diğer (Lütfen belirtiniz)

12. Bu görüşme formunda bulunmayıp, ancak belirtmek istediğin herhangi birşey varsa lütfen aşağıya yazınız.

.....

Sevgili Öğrenci,

Türkiye'deki Üniversitelere devam etmekte olan yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla bir araştırma planlamış bulunmaktayım. Bu nedenle sizden, karşılaştığınız sorunları önem sırasına göre aşağıya yazmanız beklenmektedir. Sorunlarınızı doğru ve içtenlikle belirtmeniz, planlanan araştırmaya büyük katkı sağlayacaktır.

Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Leyla ERCAN
Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Öğretim Görevlisi

1-

2-

3-

4-

5-

6-

7-

8-

9-

10-

Sevgili Öğrenci,

Üniversite öğrencilerinin karşılaştığı sorunları belirlemek amacıyla bir araştırma planlamış bulunmaktayım. Bu nedenle sizden, karşılaştığınız sorunları önem sırasına göre aşağıya yazmanız beklenmektedir. Sorunlarınızı doğru ve içtenlikle belirtmeniz planlanan araştırmaya büyük katkı sağlayacaktır.

Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Leyla ERCAN
Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Öğretim Görevlisi

1-

2-

3-

4-

5-

6-

7-

8-

9-

10-

EK-5

Sayın

.....

“Yabancı Uyruklu ve Türk Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Sorunlarının Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması” konulu doktora tez çalışması yapmaktayım. Söz konusu bu çalışmada Problem Tarama Envanteri (Y-Formu) kullanılacaktır. Ancak, öğrenci sorunlarının zaman içinde değişebileceği gerçeğinden hareketle mevcut Problem Tarama Envanterinin güncelleştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla bir grup Yabancı uyruklu ve Türk uyruklu üniversite öğrencisine açık uçlu bir anket uygulanarak bazı yeni problemler belirlenmiştir.

Sizden beklenen, aşağıda verilen problem maddelerinin hangi problem alanına girdiğini belirlemek ve söz konusu her bir maddenin ifade yönünden anlaşılır olup olmadığı konusundaki görüşünüzü belirtmektir.

Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Leyla ERCAN
Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Öğretim Görevlisi

PROBLEM ALANLARI

PROBLEM MADDELERİ	Sağlık ve Beden Gelişimi	Okul Yaşamı	Aile Yaşamı	Benlik ve İç Yaşam	Gelecek Yaşamı	Başkala- rıyla İlişki Kurma	İfade Yönünden Anlaşıyor mu?	
							Evet	Hayır
1. Öğretim elemanları ile yeterince iletişim kuramıyorum								
2. Bölümde dönem derslerini seçerken zorlanıyorum								
3. Yeterli giysim yok.								
4. Öğrenci olmanın pek çok zorluğu var.								
5. Değişmekten korkuyorum.								
6. Üniversitenin sunduğu "öğrenci işleri" hizmeti yetersiz.								
7. Kampüs çok büyük.								
8. Memleketime dönmek istemiyorum.								
9. Üniversiteden atılmaktan korkuyorum.								
10. Üniversite kütüphanesi yetersiz.								
11. Yurt yeterince temiz değil								
12. Üniversitedeki bilgisayar merkezi yetersiz.								
13. Bazı öğrenciler bana iyi davranmıyor.								
14. Dil hazırlık kurslarını yetersiz buluyorum.								
15. Flört edeceğim bir arkadaşım yok.								
16. Bir işe yaramadığımı düşünüyorum.								
17. Ders kitaplarını anlamakta güçlük çekiyorum.								
18. Üniversitede sunulan oryantasyon hizmetleri yetersiz.								
19. Sıkılıyorum.								
20. Hiç arkadaşım yok.								
21. Üniversitede verilen yemekler kaliteli değil.								
22. İklim değişikliği beni olumsuz yönde etkiliyor.								
23. Kendimi kimsesiz hissediyorum.								

PROBLEM MADDELERİ	PROBLEM ALANLARI						İfade Yönünden Anlaşıyor mu?	
	Sağlık ve Beden Gelişimi	Okul Yaşamı	Aile Yaşamı	Benlik ve İç Yaşam	Gelecek Yaşamı	Başkalarıyla İlişki Kurma	Evet	Hayır
24.Kütüphaneden nasıl yararlanacağını bilmiyorum.								
25.Üniversitede bazı öğrenciler tarafından siyasi baskı yapılıyor.								
26.Öğrenci akademik danışma büroları yok.								
27.Yaşamak bana zor geliyor.								
28.Endişe içindeyim.								
29.Ülkem hakkında hoş olmayan şeyleri duymak beni üzüyor.								
30.Çok sık sınav oluyoruz.								
31.Bir işte çalışmak istiyorum.								
32.Gelecekte iş bulamamaktan korkuyorum.								
33.Üniversitede verilen eğitim pek nitelikli değil.								
34.Ailemi özleyorum.								
35.Üniversite yeterince temiz değil.								
36.Üniversite psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yeterli derecede sunulmuyor.								
37.İnancım doğrultusunda ibadet yapacağım ortam yok.								
38.Üniversitenin kantini yetersiz								
39.Türkiye'de herşey çok pahalı.								
40.Ülkemin geleceğinden endişe duyuyorum.								
41.Üniversitede ders araç ve gereçleri yetersiz.								
42.Ailemden haber alamıyorum.								
43.Yurt çok kalabalık.								
44.Üniversitede yatay/dikey geçiş ve denklik işlemleri pek uygun bir biçimde yapılmıyor.								

PROBLEM MADDELERİ	PROBLEM ALANLARI						İfade Yönünden Anlaşıyor mu?	
	Sağlık ve Beden Gelişimi	Okul Yaşamı	Aile Yaşamı	Benlik ve İç Yaşam	Gelecek Yaşamı	Başkalarıyla İlişki Kurma		
							Evet	Hayır
45. Birikmiş param yok.								
46. Üniversitenin sunduğu sağlık hizmetleri yetersiz.								
47. Kaldığım ev/yurt Üniversiteye çok uzak.								
48. Dersleri anlamada güçlük çekiyorum.								
49. Derslere her zaman katılmak istemiyorum.								
50. Mediko-Sosyal merkeze gitmekten çekiniyorum.								
51. Bölümümü değiştirmek istiyorum.								
52. Dinsel değerler hakkında şüphe duyuyorum.								
53. İlaçlar çok pahalı.								
54. Öğrenci faaliyetlerine katılmıyorum.								
55. Ruh sağlığım konusunda endişeleniyorum.								
56. Hastanede öğrencilere pek iyi davranmıyorlar.								
57. Her dönem ders kayıtlarını yenilemek beni sıkıyor.								
58. Türkçeyi yeterli derecede kullanamıyorum.								